

نگاهی به اسناد محرمانه جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی پهلوی دوم و نمونه اندیشه‌های باستانگرایانه

مختار حدیدی

ظهور باستانگرایی آریایی در قرن نوزدهم و گسترش آن در دوره پهلوی ارتباط تنگاتنگی با هدفهای استعماری بریتانیا در هند و ایران داشته است. سیاست‌گزاران بریتانیا به منظور توجیه سلطه و حضور همه‌جانبه خود در هندوستان و ایران خاصه در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی و مآلاً تأسیس و تقویت امپراتوری جهانی، در ترویج اندیشه وحدت نژادی ایرانیان، هندیان و اروپائیان با عنوان «نژاد آریایی» یا «هند و اروپایی» اهتمام می‌ورزیدند مگر در دوران تفوق بریتانیا بر جهان و تحمیل سلطه خود بر ایران و هندوستان پذیرش این سلطه ناگوار را گوارا نمایند و چهره ناخوشایند استعمار را در ورای «طرح منشأ واحد نژادی» پنهان کنند. موج باستانگرایی آریایی در ایران و تمرکز مطالعات تاریخی بر روی دو هزار و پانصد سال تاریخ شاهنشاهی (از هخامنشیان به بعد)، هم تمدن چهار هزار ساله پیش از هخامنشیان را به بونه فراموشی می‌سپرد و هم به مثابه جریانی بود در برابر مذهب و انکار تاریخ چهارده قرن حضور اسلام در ایران.

دست‌اندرکاران جشنها در راستای اهداف خاص خود که به نحوی ظریف با آرمانها و اهداف صهیونیسم پیوند داشت حاضر شدند بنیاد شاهنشاهی را که از نظر آنان مطلوبترین سیستم حکومتی بود علیرغم اینکه از دوره مادها در ایران سابقه داشت منحصر به کورش که در نزد یهودیان مسیح موعود یا مשיاء نام گرفته بود نمایند.

در مردادماه ۱۳۴۰ جشن ۲۵۰۰ ساله آزادی یهود در اسرائیل برپا شد و سومین کنگره یهود به سپاسگزاری از کورش اختصاص یافت و آهنگ‌سازان اسرائیل آهنگی برای کورش کبیر تهیه کردند که بعدها در جشنهای شاهنشاهی نیز مورد استفاده قرار گرفت.

از نتایج عملی باستانگرایی افراطی در تاریخ معاصر ایران، گذشته از تحریک مسائل نژادی و ایجاد تنش میان اقوام مختلف و کشورهای همسایه، توجیه تمرکز قدرت شخصی و فراهم آوردن مشروعیت تاریخی برای ظهور و حضور سلسله

پهلوی می‌باشد. اندیشه آریایی و اعتقاد به یک پادشاه مقتدر و یک دیکتاتور مصلح از اصول ایدئولوژی حکومت پهلوی بود و اشخاصی نظیر محمدعلی فروغی (ذکاءالملک) که خود از دست‌پروردگان مکتب جلال‌الدین میرزا و ملکم‌خان و... بودند به تبیین آن پرداختند. و بدینسان جلوس کورش بر آریکه قدرت مبدأ تاریخ ایران قرار گرفت. این جریان در دو دهه پایانی رژیم پهلوی که مصادف با اوج‌گیری تمایلات باستانگرایانه محمدرضا پهلوی و اطرافیان وی بود تشدید شد، به نحوی که محمدرضا پهلوی را حدود سیزده سال در تب و تاب برگزاری نمایشی از این گرایش افراطی قرار داد.

در مهر ماه ۱۳۵۰ ایران شاهد یکی از عظیم‌ترین و پرهزینه‌ترین جشنهای تاریخ معاصر ایران و جهان بود. این جشن که بنا بود در سال ۱۳۴۰ برگزار شود بارها به علت وضعیت بفرنج اقتصادی و مضیقۀ مالی دولت که قادر به پرداخت هزینه‌های سنگین پیش‌بینی شده جشن نبود به تعویق افتاد. ولی از آنجا که شاه همواره در رویای برگزاری پر شکوه بزرگداشت ۲۵۰۰ سال شاهنشاهی در ایران بود مصرا نه در تلاش بود که در تخت جمشید این جشن را برگزار کند.

شاه از برپایی این جشنها هدفهای چندی را دنبال می‌کرد. وی با اجرای این مراسم سعی داشت که بر وجود نهاد سلطنت در ایران به مدت دو هزار و پانصد سال و تداوم این نهاد تا فرمانروایی خود تأکید کند و به ایرانیان بفهماند که ایران کشور بزرگی شده است، و او به عنوان پادشاه این کشور، خود را «وارث و نگهدارنده یک تاج و تخت ۲۵۰۰ ساله»^۱ می‌داند.

وی همچنان در پی کسب وجهه بین‌المللی برای حکومت خود و تحکیم مشروعیت سلسله پهلوی بود تا بتواند در سایه آن، اعتماد دولتمردان بیگانه را برای سرمایه‌گذاری بیشتر در ایران به دست آورد.

خود بزرگ‌بینی و برتری‌جویی از دیگر انگیزه‌های شاه برای برگزاری جشن ۲۵۰۰ ساله می‌باشد. شاه، در مقایسه با بسیاری از شخصیت‌های مطرح جهان که از وجهه مردمی برخوردار بودند، در میان مردم ایران جایگاهی نداشت. وی هیچ امتیاز ویژه‌ای نداشت تا در برابر آن به خود بیابد. نه از نسب بهره‌ای داشت و نه از کمال. او برای جبران این سرخوردگی و نیز کسب اعتبار کاذب امیدوار بود که با پیوند دادن حکومت خود به کورش و ۲۵۰۰ سال پادشاهی و احیای باستان‌گرایی با نادیده گرفتن تأثیر انکارناپذیر

۱. برنامه کامل جشنهای دو هزار و پانصدمین سال کورش کبیر و بنیاد شاهنشاهی ایران، نشریه دبیرخانه شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران، اردیبهشت ماه ۱۳۴۰، ص ۶، مصاحبه شاه با نمایندگان رادیو تلویزیون فرانسه، تهران ۲۳ بهمن ۱۳۳۷

اسلام در تاریخ هزار و چهارصد ساله گذشته ایران، خود را در برابر جهانیان به عنوان پادشاهی توانا و بی همتا قلمداد کند. شاه در ضیافت نخست وزیر سوئد در استکهلم در سال ۱۳۳۹ چنین می‌گوید: «ما سابقه ۲۵ قرن استقلال و شاهنشاهی داریم، و این سابقه ممتد به ما نیروی ملی خاصی داده است که شکست ناپذیر است.»^۲

پیشنهاد جشنهای ۲۵۰۰ ساله بدو از طرف شجاع‌الدین شفا، مشاور فرهنگی دربار در سال ۱۳۳۷ مطرح شد. وی در دو سال اول مقدمات برپایی این جشن، و وظیفه دبیر کل شورای جشنها را به عهده داشت، و طرح تشکیل کمیته‌های خارجی برای شرکت ممالک مختلف جهان در این جشنها تحت سرپرستی عالی‌رؤسای کشورها و با شرکت بزرگترین شخصیت‌های سیاسی و فرهنگی آنها را در همان موقع تنظیم کرد و به مورد اجرا در آورد. و اولین کمیته که بعداً سرمشق سایر کمیته‌ها قرار گرفت در سال ۱۹۶۰ در پاریس ایجاد شد.^۳

اهداف و شرح وظایف شورای جشنها بدین قرار بود:

... وظایف این شورا ... ترتیب مجالس سرور و شادی، ترتیب تشکیل مجالس سخنرانی درباره اوضاع گذشته و پر افتخار ایران امروز، کوشش برای بهتر شناساندن آیین شاهنشاهی ایران و نشان دادن اینکه شاهنشاهی‌گرایی آرمان ایرانیان است؛ کوشش در آشکار ساختن آیین زندگانی ایران زمین و تلاشهای افتخارآمیز شاهنشاهان ایران در راه سر بلندی ایران؛ بررسی و تجزیه و تحلیل کتابها ... به منظور بهره برداری از آنها در زمینه نشان دادن راز دیرپایی شاهنشاهی و سازندگی انقلاب شاه و مردم، تهیه مقالات تحقیقی درباره تاریخ ایران زمین و آیین شاهنشاهی ... روشن نمودن اهمیت و فلسفه برگزاری جشن و برانگیختن میل و اشتیاق دانش‌آموزان، معلمان و والدین دانش‌آموزان برای شرکت در مراسم جشنهای دو هزار و پانصد ساله شاهنشاهی؛ آشنا کردن بیشتر کارگران و خانواده آنها به افتخارات شاهنشاهی ایران ... برگزاری مراسم آتش‌بازی در شبهای جشن؛ ترتیب دادن رقص محلی و تنظیم و اجرای برنامه‌های تفریحی؛ نصب بلندگو در مناطق پر جمعیت شهر و پخش موزیک و موسیقی و بر پا داشتن طاق نصرت و تزئین کردن دو طرف خیابان با لامپهای رنگین ...^۴

۲. برنامه کامل جشنهای دو هزار و پانصدمین سال کورش کبیر و بنیاد شاهنشاهی ایران، نشریه دبیرخانه

شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران اردیبهشت ماه ۱۳۴۰، ص ۹

۳. نامه شجاع‌الدین شفا به وزیر دربار سند شماره ۳۱ از مجموعه اسناد ارائه شده در همین مقاله.

۴. حمید روحانی (زیارتی)، نهضت امام خمینی. (جلد سوم) تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۴، ص ۸۵۱ به نقل از بخشنامه ۲۸ بزرگی شورای مرکزی جشن شاهنشاهی.

پس از این پیشنهاد و قبول آن از طرف محمدرضا پهلوی مطبوعات ایران سال ۱۳۴۰ را سال برگزاری جشنهای ۲۵۰۰ ساله اعلام می‌کنند.^۵ و در پی این تصمیم در ۲۰ مرداد ۱۳۳۹ سناتور جواد بوشهری - امیر همایون - نایب رئیس و رئیس مالی شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران طی ارائه گزارشی درباره امور مالی جشنها عنوان می‌کند بودجه مورد نیاز برای شروع عملیات ۲۵۰ میلیون ریال می‌باشد که به صورت قرض^۶ از دولت دریافت خواهد شد.

علاوه بر این اعتبار، وزارتخانه‌ها و دیگر نهادهای دولتی هر کدام به نوبه خود موظف بودند که اعتبار لازم را برای ساختن هتل، بناهای یادبود و چراغانی اختصاص دهند تا در برگزاری جشنها سهیم باشند.^۷ شاه با رضایت به این گزارش می‌نگرد و حسین علاء وزیر دربار و رئیس شورای مرکزی جشنها در نامه مورخ ۱۳۳۹/۵/۲۴ به سرلشکر ضرغامی وزیر دارایی نظر شاه را چنین بیان می‌کند:

گزارش جامع و روشنی حسب الامر مطاع همایونی از طرف کمیسیون امور مالی جشنها تنظیم و توسط جناب آقای سناتور بوشهری به شرف عرض اقدس ملوکانه رسید و ذات همایونی پس از مطالعه دقیق و جزء به جزء این گزارش آن را از هر حیث مورد تأیید قرار داده و با اظهار خرسندی از همکاری مؤثری که آن جناب در راه تعیین اعتبار لازم برای برگزاری این یادبود با شکوه ملی فرموده‌اید مقرر فرمودند این جانب به استحضار جناب آقای نخست‌وزیر و جناب عالی برسانم که بلافاصله در تأمین مبلغ بیست و پنج میلیون تومان قرضه‌ای که می‌باید از محل مورد نظر آن جناب در اختیار شورای مرکزی جشنها گذاشته شود اقدام فرمایید تا تعویقی در اجرای برنامه وسیعی که طرح شده و آماده اجراست روی ندهد.^۸

ولی وضعیت بفرنج اقتصادی و مشکلات بودجه موجب می‌شود علی‌امینی نخست‌وزیر اعلام کند به علت مضیقه مالی دولت قادر به پرداخت مخارج جشن نمی‌باشد و شاه که در رؤیای برگزاری پر شکوه جشنهای ۲۵۰۰ ساله می‌باشد با لحنی مغموم و از روی اجبار طی ابلاغی به نخست‌وزیر می‌نویسد:

با مضیقه مالی دولت، تصور می‌رود چاره‌ای جز پذیرفتن پیشنهاد تأخیر جشنهای شاهنشاهی برای مدت یک سال نخواهد بود به شرط اینکه طبق پیشنهاد شورای

۵. حمید روحانی (زیارتی)، همان، ص ۸۴۹ به نقل از روزنامه اطلاعات ۱۳۳۷/۱۲/۲۶.

۶. مرکز اسناد مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، سند شماره ۲۶ تا ۲۰-۲۱-۱۲۱-ش.

۷. همان، ۸ سند شماره ۶-۲۱-۱۲۱-ش، همان.

از راست: نقر دوم اسدالله علم، نقر چهارم جهان‌شاه صمصام بختیاری و محمدرضا پهلوی [۱-۲۳۳۷]

مرکزی جشنهای شاهنشاهی نصف مبلغ ۲۰۰ میلیون ریال تتمه بودجه در اول فروردین ۴۱ و نصف دیگر آن در اول فروردین ۴۲ در اختیار شورای مرکزی گذاشته شود و سایر مواد پیشنهادی شورا اجرا گردد و ساختمانهایی که خود دولت تصدی آن را خواهد داشت نیز منظور گردد.^۹

به این ترتیب زمان برگزاری جشن را سال ۱۳۴۲ اعلام می‌کنند.^{۱۰} و هیئت وزیران تصویب می‌کند نصف اضافه در آمد غیرمستقیم سال ۱۳۳۹ کل کشور که اختصاص به مصرف در بودجه کل کشور دارد جهت مصارف تهیه وسایل جشن دوهزار و پانصد ساله تخصیص و تدریجاً برای انجام این منظور در اختیار شورای مرکزی جشنها گذارده شود و وزارت دارایی مکلف می‌شود پس از افتتاح دوره بیستم قانونگذاری مجوز قانونی آن را از مجلس دریافت کند.^{۱۱} ولی دولت قادر به پرداخت بودجه تصویبی شورای مرکزی

۹. سند شماره ۶ از مجموعه اسناد ارائه شده در همین مقاله

۱۰. حمید روحانی، همان، ص به نقل از اطلاعات ۱۳۳۹/۱۱/۱.

۱۱. سند شماره ۵ از مجموعه اسناد ارائه شده در همین مقاله

جشنها در دو قسط ده میلیونی در اول فروردین ۴۱ و ۴۲ نبود و فقط توانسته بود دو میلیون تومان در بودجه منظور کند. این مسئله موجب ناخرسندی محمدرضا می‌شود و به موجب ابلاغی دولت را موظف می‌کند که راه چاره‌ای برای این قضیه بیابد.^{۱۲} و از آنجا که دولت توان تهیه چنین مبلغی را ندارد به ناچار برگزاری مراسم جشن ۲۵۰۰ ساله به آبان ۱۳۴۴ موکول می‌شود. یک سال بیشتر به تاریخ برگزاری جشن باقی نمانده بود که جواد بوشهری طی نامه‌ای به وزیر امور خارجه وقت چنین می‌نویسد:

حسب الامر مطاع مبارک ملوکانه برای بهتر برگزار شدن مراسم جشن شاهنشاهی تاریخ انجام آن به جای آبانماه ۱۳۴۴ به آبانماه ۱۳۴۶ موکول و مراتب رسماً اعلام گردیده است. تمنی دارد دستور فرمایند چگونگی را به کلیه سفارتخانه‌ها و نمایندگیهای سیاسی دولت شاهنشاهی در کشورهای خارج و دفاتر تابعه ابلاغ نمایند.^{۱۳}

در ایامی که درباریان در تدارک جشن ۲۵۰۰ ساله برای سال ۱۳۴۶ بودند و از طرفی دولت برای تأمین بودجه جشن با مشکل مواجه بود شاه به فکر تاجگذاری می‌افتد^{۱۴} و دستور می‌دهد که: «برگزاری مراسم جشن تاجگذاری و جشن دوهزار و پانصد ساله مقارن یکدیگر برگزار شود».^{۱۵}

در ۱۵ اسفند ۱۳۴۴ کمیسیونی در دفتر قدس نخعی وزیر دربار شاهنشاهی با حضور هویدا، عباس آرام و سرلشکر پاکروان تشکیل شد تا درباره برگزاری مراسم جشن تاجگذاری و جشن دوهزار و پانصد ساله تصمیم بگیرند. بدواً قدس نخعی آغاز به سخن می‌کند و می‌گوید: «مراتب به شرف عرض مبارک رسید و اجازه فرمودند برگزاری مراسم جشن تاجگذاری و جشن دو هزار و پانصد ساله مقارن یکدیگر برقرار شود.» و قرار گذاشتند که از کاخهای سلطنتی در تهران و شمیران برای پذیرایی رؤسای کشورها استفاده نمایند. و نظر شاه بر این بود که دعوت چهار روزه اول برای تاجگذاری بشود و بلافاصله به دنبال آن دعوت جداگانه از مدعوین جشن شاهنشاهی به عمل آید که بین دو جشن فاصله نباشد البته مدعوین تاجگذاری اگر مایل بودند بخواهند در مراسم جشن

۱۲. سند شماره ۷، همان. ۱۳. سند شماره ۸، همان.

۱۴. هویدا در کمیسیونی که در ۱۵ اسفند ۱۳۴۴ در دفتر دربار تشکیل شده بود به نقل قول از شاه در مورد تأخیر تاجگذاری می‌گوید: «روزی باید تاجگذاری کنم که گرفتاریهای کشور مرتفع شده و مملکت در راه پیشرفت و ترقی باشد و اکنون آن موقع فرا رسیده است.» (مرکز اسناد مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران سند شماره ۲ - ۳۲۲۷ - ۲۷۷۴۵ ب)

۱۵. مرکز اسناد مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، سند شماره ۲ - ۳۲۲۷ - ۲۷۷۴۵ ب

از راست: جواد بوشهری، لوی هئدرسن سفیر آمریکا در ایران و حسین علا [۱۳۰۱۵-پ]

دو هزار و پانصد ساله نیز شرکت نمایند مانعی نخواهد داشت.^{۱۶} ولی در آستانه برگزاری همزمان جشن تاجگذاری و جشن ۲۵۰۰ ساله به یکباره تصمیم به مجزا کردن زمان برگزاری دو جشن گرفتند و برگزاری جشن ۲۵۰۰ ساله به سال ۱۳۵۰ موکول گردید. و طبق تبصره ۴ بودجه سال ۱۳۴۶ که دولت به مجلس شورای ملی برد، به علت مضیقه مالی دولت، قرار شد هزینه‌های لازم برای تاجگذاری با تصویب نخست‌وزیر از اعتبار جشن شاهنشاهی پرداخت شود، و به دستور شاه حدود ۱۵ میلیون تومان از بودجه جشن ۲۵۰۰ ساله برای تاجگذاری اختصاص داده شد به شرطی که دولت در سالهای بعد آن را به شورای جشنها مسترد دارد.^{۱۷} در پاییز سال ۱۳۵۰ بعد از پشت سر گذاشتن مراسم تاجگذاری و مخارج سرسام‌آوری که این جشن به دنبال داشت. ایران دیگر بار نظاره‌گر جشن دو هزار و پانصدمین سال بنیان گذاری شاهنشاهی بود. دولتمردان ایران ۱۳ سال در تدارک این

۱۶. مرکز اسناد مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، سند شماره ۲-۲۲۲۷-۲۷۷۴۵ ب

۱۷. همان.

جشن بودند و هر ساله مبالغی از بودجه مملکت به آن اختصاص می‌یافت و مبالغی نیز از مردم برای کمک به آن دریافت می‌شد و قسمت قابل توجهی از فعالیتها، برنامه‌ها و مخارج سازمانهای دولتی به آن اختصاص می‌یافت و در هر بار اعلام برگزاری مبالغ هنگفتی در تمام شهرها و استانها و به طور کلی در همه جهان صرف برنامه‌ها و تبلیغات آن می‌شد.

در اوایل دهه ۱۳۴۰ دولت علم ضمن رایزنی با اسرائیل از آنها می‌خواهد که برای توسعه جهانگردی در ایران طرحی ارائه نمایند. آنها نیز با ارائه طرحهایی توصیه کردند که برای شناساندن تسهیلات جهانگردی در ایران، لازم است در کشورتان رویداد مهمی برپا کنید. خانم سینتیا هلمز همسر سفیر امریکا در خاطرات خود چنین می‌نویسد:

در اوایل دهه ۱۹۶۰ اسدالله علم نخست وزیر برای توسعه جهانگردی در ایران از دولت اسرائیل درخواست کرد تا طرحی تنظیم نماید. تدی کولک (Teddy Kollek)، رئیس اتحادیه توریستی دولت اسرائیل و شهردار بعدی اورشلیم به ریاست میسیون برنامه ریزی برگزیده شد. کولک توصیه کرد که ضمن تأسیس هتلها، جاده‌های جدید، و وسائل نقلیه مدرن در تخت جمشید، ایران باید واقعه مهمی برپا کند تا خارجیان را به این تسهیلات جهانگردی جدید جلب کند. بعدها اعتراف کرد که هرگز تصور نمی‌کرده اسراف کاری که در جشنهای بیست و پنجمین قرن بنیانگذاری امپراتوری ایران پیش آمد همان است که او توصیه کرد.^{۱۸}

همان گونه که جشن تاجگذاری محمد رضا در سال ۱۳۴۶ با الگو گرفتن از تاجگذاری پادشاهان کشورهای پادشاهی مانند انگلستان، سوئد، هلند و غیره به انجام رسید.^{۱۹} در این جشن نیز از راهنمایی و مشورت بریتانیا بهره گرفته شد. پیتز رسباتهم سفیر بریتانیا در نامه‌ای محرمانه به تاریخ ۲۸ اوت ۱۹۷۱ به هرمز قریب چنین می‌نویسد: زمانی که در ۲۱ ژوئیه با شما ملاقات کردم غیر رسمی از من درخواست نمودید تا در صورت امکان نظرات اداره تشریفات خود را در لندن درباره اولویت مهمانان و مدعوین جشنهای یادبود ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی جویا شوم. در پی مذاکرات ما، آقای عیسی مالک لیستی از مهمانان را به من داد و من نیز آن را به اداره تشریفات فرستادم. هم اکنون اخباری از لندن به دست من رسیده است. البته ایشان از من خواسته‌اند این نکته را متذکر شوم [که] هر پیشنهادی از جانب آنها باید کاملاً غیر

۱۸. سینتیا هلمز. خاطرات همسر سفیر. ترجمه اسماعیل زند. تهران، نشر البرز، ۱۳۷۰، ص ۷۹.

۱۹. مرکز اسناد مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، سند شماره ۲ - ۳۲۲۷ - ۲۷۷۴۵ ب

رسمی تلقی شود چون مایل نیستند در مسئله‌ای که فقط دولت ایران در تصمیم‌گیری‌اش ذیصلاح است هیچ‌گونه مسئولیتی داشته‌باشند. بنابراین ایشان سعی نکرده‌اند که لیست اولوبیتی از فهرست کامل مهمانان ارائه دهند. لیکن، با توجه به تاریخ به سلطنت رسیدن و کسب مقام آنها، اصول کلی و مشخص را ارائه کرده‌اند و امیدوارند که در تهیه یک دستورالعمل کلی برای مشخص نمودن حق تقدم مدعوین شما را یاری نمایند.^{۲۰}

بالاخره محمدرضا به رؤیای خود جامه عمل پوشاند و در تخت جمشید شهرک مدرنی بنا کرد که همه چیز آن، از ساختمان گرفته تا مبلمان و سایر وسایل، غیر ایرانی بود. در این جشن بیست پادشاه و امیر عرب، پنج ملکه، بیست و یک شاهزاده، شانزده رئیس جمهوری، سه نخست وزیر، چهار معاون رئیس جمهوری و دو وزیر خارجه از ۶۹ کشور شرکت کردند. از جمله مدعوین نیکلای پادگورنی، صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی؛ مارشال تیتو، از یوگوسلاوی؛ یحیی خان، از پاکستان؛ و.و.گیری، از هندوستان؛ ملک حسین پادشاه اردن؛ و امپراتور هیلاسلاسی، از اتیوپی بودند. گذشته از مقامات مزبور، دهها تن از شخصیت‌های علمی، هنری، فرهنگی و نمایندگان رسانه‌های خبری ایران و جهان در جشنی که یک هفته طول کشید حضور یافته بودند.^{۲۱}

هنگامی سران کشورهای جهان پا به این سرزمین نهادند تا در بزرگداشت شاهنشاهی سهم باشند که در جای جای این سرزمین عده قابل توجهی از فقر و ناداری در آلودگی‌هایی که در حاشیه تهران ساخته بودند زندگی می‌کردند. بهره‌ای که این آلودگی نشینها از این جشن داشتند خانه‌بدوشی مضاعف آنان بود زیرا ناچار بودند برای اینکه در منظر دید میهمانان قرار نگیرند به محل دیگری نقل مکان کنند. عبدالرضا انصاری قائم مقام رئیس شورای مرکزی جشن در نامه‌ای به نیک‌پی شهردار تهران در این باره چنین می‌نویسد:

فتوکپی نامه شماره ۵۰۱/۹۰۵۳ مورخ ۱۳۵۰/۶/۸ کمیته تأمین و انتظامی جشن شاهنشاهی در خصوص آلودگی‌نشینی که در مسیر جاده کن اتوبان کرج-پارکوی سکونت دارند و از نظر وضع ظاهری در منظر دید مهمانان عالیقدر بسیار نامطلوب

۲۰. سند شماره ۱۸، از مجموعه اسناد ارائه شده در همین مقاله.

۲۱. غلامرضا نجاتی. تاریخ سیاسی بیست و پنج ساله ایران - از کودتا تا انقلاب - تهران، موسسه خدمات رسا، ۱۳۷۱، ص ۳۴۸ و ۳۴۹

خواهند بود، جهت استحضار و اقدام لازم به پیوست ایفاد می‌گردد.^{۲۲}

هزینه لازم برای برگزاری جشن ۲۵۰۰ ساله از طریق بودجه و امکانات دولت از یک طرف و به کارگیری امکانات غیر دولتی به طور اعم به شرح ذیل تأمین شد.

۱. بودجه و امکانات دولتی: از سال ۱۳۳۹ دولت همه ساله مبالغی را به عنوان جشن ۲۵۰۰ ساله پیش‌بینی و در بودجه منظور می‌کرد و این علاوه بر مخارجی بود که به طور موردی به دولت ارجاع می‌شد و دولت موظف به پرداخت آن بود مانند مخارج برنامه مرکز هنرهای چکسلواکی در نمایشگاه ایران در شهر مونترال که بالغ بر ۶۷۷,۸۰۰ دلار هزینه در برداشت و به دستور فرح دولت ملزم به پرداخت آن شد،^{۲۳} یا موظف کردن دولت به اهدای زمین برای ساختن هتل به وسیله هتلداران هندی.^{۲۴}

۲. استفاده از بودجه وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی: تمام سازمانهای دولتی طبق برنامه تنظیمی شورای جشن شاهنشاهی وظایفی به عهده داشتند و شورای جشن طی بخشنامه‌ای به آنها اعلام کرد که برای انجام دادن این تعهدات نباید هیچ گونه انتظار کمکی از طرف دولت داشته باشند بلکه هر وزارتخانه یا سازمان و مؤسسه دولتی بدون استثنا می‌بایست از محل صرفه‌جویی‌هایی که دارند و یا راه‌حلی^{۲۵} که خودشان پیدا می‌کنند مخارج سازمان خودشان را در موقع جشن شاهنشاهی از بابت مراسمی که خواهند داشت تأمین کنند.^{۲۶} و طبعاً این قسمت از هزینه‌های جشن جزو مخارج رسمی جشن به حساب نیامده است؛ و همچنین ارائه آمار از این نوع هزینه‌ها به علت گستردگی و پراکندگی سازمانهای دولتی عملاً غیر ممکن می‌باشد.

اسدالله علم وزیر دربار شاهنشاهی در نامه‌ای به سناتور بوشهری رئیس شورای مرکزی جشن چنین می‌نویسد:

عطف به نامه شماره ۵۷۲۹ مورخ ۱۳۴۸/۹/۲۶ در مورد درخواست وزارت منابع طبیعی که جهت اجرای برنامه‌های برگزاری جشن شاهنشاهی تقاضای مبلغ ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال بودجه نموده‌اند و همچنین نامه شماره ۱۷۷۰۲۲-۲۴۳-۱۵-۲ مورخ ۴۸/۹/۱۸ شهربانی کل کشور که مبلغ ۱۵,۳۰۰,۰۰۰ ریال برای خرید یکصد دستگاه موتورسیکلت و یکصد دست لباس اسکورت کرده‌اند. خواهشمندم به طور

۲۲. سند شماره ۴۴ از مجموعه اسناد ارائه شده در همین مقاله. ۲۳. سند شماره ۳۸، همان.

۲۴. سند شماره ۲۸، همان.

۲۵. برگزاری مجالس شب نشینی، تاتر، گاردن پارتی، اخذ عوارض مختلف و غیره سند شماره ۲۷ (همان)

۲۶. سند شماره ۳۰، همان.

کلی به این سازمانها و سایر وزارتخانه‌ها و سازمانهای دیگر دولتی بخشنامه فرمایید که این جشن ملی می‌باشد و وظیفه هر فردی ایجاب می‌کند که هر چه می‌تواند به برگزاری جشنهای دو هزار و پانصد ساله شاهنشاهی ایران کمک کنند نه آنکه منتظر باشند که جناب عالی برای هر سازمانی که وظیفه دار اجرای برنامه‌ای می‌باشد تأمین بودجه بفرمایید بلکه تمام سازمانهای دولتی و غیردولتی که به هر عنوان طبق برنامه تنظیمی وظایفی در برگزاری جشن بر عهده دارند باید بودجه آن را از حالا از محل صرفه‌جوییهای سازمان خودشان یا به هر طریق دیگری که تعهد اضافی برای دولت فراهم نکند تأمین نمایند.^{۲۷}

یا، در جای دیگر، شرکت ملی نفت ایران در نامه‌ای به اسدالله علم در مورد پرداخت یک میلیون دلار به منظور شرکت در هزینه‌های مربوط به قراردادهایی که وزارت دربار برای جشن منعقد می‌سازد اعلام می‌دارد که این مبلغ خارج از وجوه و اعتباراتی است که شرکت رأساً هنگام برگزاری جشن طبق برنامه مصوب شورای مرکزی جشن متقبل و متعهد شده است.^{۲۸}

۳. ملزم کردن صاحبان صنایع و حِرَف مختلف از طریق اطاقهای بازرگانی و صنایع و معادن: اعمال فشار به صاحبان صنایع و بازرگانان یکی از انواع راههایی بود که دربار برای تأمین هزینه جشن از آن سود جست. امیر هوشنگ متقی در نامه‌ای خطاب به علم در این باره می‌نویسد:

باید ثروتمندان و کسانی که امتیازات مالی بیشتر از این امنیت و ثبات به دست آورده‌اند بیشتر وظیفه خود را در پرداخت هزینه‌های این جشن که دین مسلم آنها به شاهنشاه بزرگ ماست در این امر ملی ادا کنند و بار هزینه جشن را بر دوش پرنعمت خود بگذارند.^{۲۹}

در همین زمینه بخشی از هزینه‌های برپایی چادرهای سران، پذیرایی و... از صاحبان صنایع و مدیران بانکها و بازرگانان و شرکتهای بیمه دریافت می‌شود و این اقدام جمع‌آوری پول نقد از تجار و بازرگانان فوق‌العاده مورد توجه شاه واقع می‌گردد.^{۳۰} امیر هوشنگ متقی در گزارش دیگری برای ارانه به شاه آشکارا اعلام می‌دارد که با اعمال زور صاحبان صنایع و بازرگانان را واداشته است تا بخش قابل توجهی از هزینه

۲۷. سند شماره ۲۹، همان. ۲۸. سند شماره ۳۲، همان.

۲۹. مرکز اسناد مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، سند شماره ۱۰۹ تا ۱۰۷-۱-۲-۱۷۱ الف

۳۰. سند شماره ۹۴۶ تا ۹۴۲-۲-۱۷۱ الف، همان.

جشن را تأمین نمایند.

همان طور که استحضار دارید ایمان من این است که با احترامی که همه مردم ایران به شاهنشاهی ایران، مخصوصاً اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر سازنده ایران نوین، دارند این مخارج را می‌توانیم از کمتر از ۲۰۰ مؤسسه تجارتي و صنعتی و کارخانجات و بانکهای خصوصی که با کمال میل و رغبت حاضرند در این جشن ملی و تاریخی شرکت داشته باشند جمع‌آوری نماییم. همان طور که برای مثال در گذشته هم با دعوت از ۶۰ نفر صاحبان صنایع و بازرگان در دو جلسه بدون سر و صدا برای ساختمان شهر صنعتی والا حضرت همایون رضا پهلوی که در نوار مرزی خرمشهر توانستیم ۸۰ میلیون ریال جمع‌آوری نماییم که در بانک عمران موجود است و به زودی برای مخارج ساختمانی آن شهر به مصرف خواهد رسید.^{۳۱}

این جشن نامیمون علاوه بر اینکه اعتبارات عمرانی را می‌بلعد، قسمتی از بودجه دولت را به خود اختصاص می‌دهد، درآمدهای ارزی را حیف و میل می‌کند، مستقیماً مشکلات فراوانی نیز برای اقشار مختلف جامعه به وجود می‌آورد. سناتور بوشهری در کمیسیون برنامه و تشریفات از وزارت آبادانی و مسکن می‌خواهد که مهندسان و مقاطعه کاران را ملزم نمایند که مقبره کورش و باغچه بندی اطراف آن را با هزینه خودشان مرمت نمایند.^{۳۲}

عمده فعالیت‌های تدارکاتی این جشن به خارجیان سپرده شد. یکصد هواپیمای باربری ارتش و تعداد زیادی کامیون و تریلر در مدت ۹ ماه کلیه اثاثیه اقامتگاه سران را به شیراز منتقل و از شیراز به وسیله کامیونهای ارتشی به تخت جمشید حمل کردند.^{۳۳} لباسهای خانواده سلطنتی،^{۳۴} مدالهای یادبود،^{۳۵} لباسها و وسایل گاردهای مراسم و غیره همگی

۳۱. سند شماره ۴۲ تا ۳۹-۲-۱۷۱، همان.

۳۲. سند شماره ۶۲ - ۲۳ - ۱۲۱ الف، همان.

۳۳. سند شماره ۴۷ از مجموعه اسناد ارائه شده در همین مقاله

۳۴. اسدالله علم دستور می‌دهد بهای لباسهایی را که شمس پهلوی به مناسبت جشن ۲۵۰۰ ساله به فروشگاه لانون در پاریس سفارش داده بود از محل موجودی جشن پرداخت نمایند. و همچنین بانک مرکزی موظف می‌شود یک نیمتاج برلیان و یک جفت گوشواره مروارید و برلیان و یک گردنبند از بودجه جشن برای منیژه جهانبانی همسر غلامرضا پهلوی و پری سیمازند همسر عبدالرضا پهلوی بسازد. (اسناد شماره ۴۰، ۴۱ و ۴۲ از مجموعه اسناد ارائه شده در همین مقاله)

۳۵. ساخت ۲۰ هزار مدال یادبود به موسسه آرتوس برتران فرانسوی سفارش داده شد. (سند شماره ۴۵ از

از راست: بهمن پهلوی فرزند غلامرضا، غلامرضا پهلوی، منیژه جهانبانی، امیر هوشنگ متقی در حال دیدن ماکت چادرهای جشنهای ۲۵۰۰ ساله [۲۰۷۹-۱۷۱-الف]

در فرانسه تهیه و به ایران ارسال می‌شدند. رستوران ماکسیم عهده‌دار پذیرایی از میهمانان جشن به وسیله انواع غذاهای فرنگی و مشروبات مختلف با ۱۳۱ نفر کادر مجرب بود.^{۳۶} و شاید از غذای ایرانی که در این جشن دیده می‌شد فقط بتوان از خاویار نام برد. مؤسسه ژانسن عهده‌دار برپایی چادرهای سران می‌شود. قبل از آنکه فکر و پروژه چادرهای سران مطرح باشد همه امکانات و تلاشها مصروف آن بود تا هتل تخت جمشید آماده و بازسازی شود و به عنوان اقامتگاه سران مورد استفاده قرار گیرد ولی در نیمه اول سال ۱۳۴۹ طرح احداث چادرهای مخصوص سران مطرح شد. امیر هوشنگ متقی در گزارشی به علم با تلاش برای جا انداختن پروژه چادرها اعتراف می‌کند که بدون احداث چادرهای سران نیز امکان برگزاری مراسم جشن وجود دارد: «نمی‌خواهم

→ مجموعه اسناد ارائه شده در همین مقاله)

۳۶. مرکز اسناد مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، سند شماره ۶۸ و ۶۷-۲-۱۷۱-الف.

که بگویم برنامه جشن در هتل تخت جمشید عملی نیست زیرا اگر تنها راه حل همین باشد مطمئن باشید تا پای جان با سایر همکارانم برنامه را به بهترین وجه انجام خواهیم داد.^{۳۷}

برای برپایی چادرها با موسسه ژانسن فرانسوی قراردادی امضا می‌شود و این موسسه برپایی یک چادر مخصوص پذیرایی از میهمانان شاه با گنجایش ۶۵۰ نفر به مساحت ۲۵۰۰ متر مربع و ۵۰ چادر اختصاصی محل اقامت سران کشورها، چادر خانواده سلطنتی، چادر باشگاه، چادر آرایشگاه، چادر شب نشینی شرقی و غیره را به عهده گرفت و در حدود هفت میلیون دلار بابت مخارج نصب چادرها از ایران دریافت داشت.^{۳۸}

همسر سفیر آمریکا، خانم هلمز، این جشن و چادرهای سران را چنین توصیف می‌کند:

در محوطه‌ای به مساحت یکصد و شصت آکر [هر آکر یا جریب فرنگی = بیش از ۴۰۰۰ متر مربع] حدود هفتاد چادر برپا شده بود که توسط ژانسن پاریس به گونه‌ای مجلل با کریستال، چینی، و پارچه‌های کتان فرانسوی تزئین شده بود، و در آن چلچراغهای پر تالو با ابریشم و منخل قرمز آویزان شده بود. پانصد نفر میهمان از شصت و نه کشور، شامل نه پادشاه، پنج ملکه، شانزده رئیس جمهوری، و سه نخست وزیر در جشنهای سه روزه دربار حضور داشتند ... لاتون برای خانواده سلطنتی یونیفورم جدیدی طراحی کرده بود که با نخ‌های از طلا به طول تقریبی یک مایل دوخته شده بود. آشپزهای ماکسیم شام با شکوهی تهیه کرده بودند که شامل پاته دم خرچنگ، طاووس بریان شده و شکم پر،* شامپاین و شراب کهنه و گرانقیمت فرانسوی بود. فقط خاویاری که برای پر کردن تخم بلدرچین مورد استفاده قرار گرفته بود ایرانی بود.^{۳۹}

پس از خاتمه جشن، تأسیسات چادرهای سران به سازمان جلب سیاحان واگذار گردید تا مورد بهره برداری توریستی قرار بگیرد ولی مبالغ به دست آمده از این طریق جوابگوی هزینه‌های هنگفت تعمیرات و نگهداری تأسیسات چادرها نبود و در نهایت بار هزینه‌های نگهداری آن را می‌باید دولت متقبل می‌شد. به این دلیل، سازمان جلب

۳۷. سند شماره ۳۶ از مجموعه اسناد ارائه شده در همین مقاله.

۳۸. مرکز اسناد مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، سند شماره ۴۲ تا ۳۹-۲-۲-۱۷۱ الف.

* شکم طاووس با Foisaras پر کرده که ترکیبی از دل و جگر غاز و انواع سس‌های گرانقیمت است.

۳۹. شکست شاهانه (روانشناسی شخصیت شاه). همان. ص ۱۲۵ و ۱۲۶. به نقل از:

Cynthia Helms, An Ambassador's Wife in Iran (Newyork: Dodd.Mead,1981),P.69

سیاحان از نگهداری آن سر باز زد و پیشنهادهایی از جمله به حراج گذاشتن چادرها، توزیع بین استانهای کشور، واگذاری به وزارتخانه‌ها و ... مطرح شد که همه اینها منوط به نظر محمدرضا بود و با هزینه‌های گزاف نگهداری این تأسیسات استفاده مطلوبی از آن به عمل نیامد.

تا مدتها از آرم جشن در همه جا استفاده می‌شد: آن را روی جلد کتاب، مجله و دفترچه‌های دانش‌آموزان چاپ کردند. حتی سر برگ نامه‌های اداری را به آن مزین ساختند. فروشگاه فردوسی موظف بود تعداد زیادی آرم عقاب هخامنشی از پارچه تهیه کند تا به رایگان بین دانش‌آموزان توزیع شود که در ایام جشن روی لباس خود نصب نمایند. همچنین مقدار زیادی لوازم التحریر، کتابچه با علامت عقاب هخامنشی و کوروش تهیه کنند و در سال ۱۳۵۰ به جای لوازم التحریرهای معمولی وارد بازار کنند.^{۴۰}

همزمان با پایان گرفتن جشنهای شاهنشاهی، روز ۲۶ مهر ماه ۱۳۵۰ شاه طی مصاحبه‌ای در کاخ سعدآباد در سؤال خبرنگاری که پرسید «اعلیحضرت! در این هنگام که ایران میلیونها دلار به بانک و دولتهای خارجی بدهی دارد^{۴۱} چطور مبادرت به صرف هزینه‌ای

۴۰. سند شماره ۲۶ از مجموعه اسناد ارائه شده در همین مقاله

۴۱. بانک ایران و خاورمیانه نمایی از وضعیت وامهای ایران در سال ۱۳۵۰ ارائه می‌دهد: بانک جهانی طرحهای عمرانی ایران را سالم و بی‌عیب و نقص تشخیص داده و با این اعتقاد و ایمان وامهایی جهت اجرای طرحهای مزبور در اختیار دولت ایران قرار داده است. من جمله ۱۷۵ میلیون دلار به تصویب رسیده است که در سال ۱۹۷۲ به مصرف اجرای طرحهایی جهت توسعه برق و امور کشاورزی و آبیاری خواهد رسید. پنجاه میلیون دلار در اختیار بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران و ۱۴ میلیون دلار در اختیار صندوق توسعه کشاورزی به منظور افزایش تولیدات کشاورزی و ۳۲ میلیون دلار در اختیار شرکت ملی نفت ایران جهت توسعه شبکه لوله نفت گذارده شده است.

بانک صادرات و واردات آمریکا (U.S. Export-Import Bank) وام دیگری به مبلغ ۲۷ میلیون دلار جهت تکمیل شبکه مخابراتی یکپارچه کشور به ایران اعطاء نموده است که با این وام جمع مبلغ دریافتی از بانک مزبور برای شبکه مخابرات سراسری به ۴۱/۷ میلیون دلار می‌رسد. ضمناً بانک مزبور متجاوز از ۳۰ میلیون دلار وام برای تأمین هزینه لوله‌کشی نفت‌خام از اهواز به شهری به شرکت ملی نفت ایران داده و وام دیگری را هم به همین مبلغ که از طرف مرگان گارانتی تراست کمپانی (Morgan Guaranty trust. Co) نیویورک برای اجرای طرح مزبور اعطاء شده انتظار می‌رود اعتبار ۲۵ میلیون لیره‌ای که ترتیب استفاده از آن در سال گذشته بانک مرکزی ایران با مرگان گرنفل اند کمپانی (Morgan Grenfell and Co) و میدلند بانک (Midland Bank) داده است در سال آینده تماماً مصرف شود. اعتباری نیز از طرف دولت فرانسه به مبلغ ۴۵۰ میلیون فرانک فرانسه جهت طرحهای صنعتی در اختیار دولت ایران قرار گرفته است. ضمناً ترتیب وامهای کوتاه مدت و متوسط‌المدتی جمعاً به مبلغ ۲۵۱ میلیون دلار از طرف

این چنین سنگین برای جشنهای شاهنشاهی می‌شود. آیا این به صلاح کشور و شخص اعلیحضرت [خواهد] بود؟» پاسخ داد: «می‌توان مطمئن بود که در سؤال شما سوء نیت نیست؛ باید توجه شود که برای بزرگداشت و شناساندن تاریخ درخشان یک ملت به جهان، هزینه هر چه باشد، زیاد نیست». ۴۲ بعد از مصاحبه شاه، علم وارد صحنه می‌شود و در ۲۴ اکتبر در یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام می‌دارد که مخارج جشن ۱۶/۸ میلیون دلار شده است، در حالی که مجله تایم رقم ۱۰۰ میلیون دلار را اعلام می‌کند. البته در محافل مختلف ارقامی بیش از ۱۰۰ میلیون دلار به عنوان مخارج جشن مطرح بوده است. شاه در مورد کسانی که مخارج جشن را دو میلیارد ارزیابی کرده بودند گفت «مغزشان خراب است.» و اضافه نمود: «ایران اعتنایی به آن ندارد». ۴۳

شاید مخارج صرف شده برای این جشن بعد از گذشت ۲۷ سال از برگزاری آن و با افزایش تورم جهانی، زیاد به نظر نرسد، ولی منطقاً باید این مخارج را با توجه به شرایط زمانی آن موقع مورد دقت و بررسی قرار داد. در مورد وضعیت مالی دولت، پیشتر به آن اشاره رفت که همواره دولتهایی که در اواخر دهه ۳۰ و اوایل دهه ۴۰ بر سرکار آمدند از پرداخت مخارج جشن اظهار عجز می‌کردند.

در سال ۱۳۵۰ دولت هویدا برای تنظیم بودجه ۵۴۸/۵ میلیارد ریالی کشور برای سال ۵۱ با توجه به عواید نفت که نیمی از درآمدهای بودجه را شامل می‌شد، پیش‌بینی کرد که با مبلغ ۴۱/۹ میلیارد ریال از محل فروش اوراق قرضه و ۳۶/۷ میلیارد ریال از طریق وامهای خارجی بخشی از درآمدهای دولت را تأمین نماید. ۴۴

در همان سال بانک ایران و خاورمیانه اعلام می‌دارد: «مقدار نیاز به مسکن که در حال حاضر در حدود ۱/۵۰۰/۰۰۰ واحد است از ۲/۲۰۰/۰۰۰ هم تجاوز نماید... برنامه‌هایی که دولت برای مبارزه با این وضع تنظیم نموده مشتمل بر افزایش سرمایه بانک رهنی ایران توأم با تقلیل نرخ بهره ساختمان، ۱۰/۰۰۰ واحد مسکونی ظرف پنج

→ دو سندیکا مرکب از بانکهای اروپایی و امریکایی و ژاپنی داده شده است. دولت شوروی نیز پیشنهادی برای اعطای ۴۰ میلیون روبل اعتبار داده است تا از طریق بانک اعتبارات صنعتی ایران جهت خرید ماشین‌آلات و لوازم روسی به وسیله بازرگانان مورد استفاده واقع شود (گزارش وضع اقتصادی ایران در سال ۱۳۵۰، بانک ایران و خاورمیانه، ص ۲۳ و ۲۲).

۴۲. یوسف مازندی. ایران، ابر قدرت قرن؟، به کوشش: عبدالرضا هوشنگ مهدوی. تهران، نشر البرز، ۱۳۷۳. ص ۵۴۰ و ۵۴۱

۴۳. جیمز ا. بیل. شیر و عقاب (روابط بد فرجام ایران و امریکا). ترجمه فروزنده برلیان. تهران، فاخته، ۱۳۷۱. ص ۲۵۳. به نقل از کیهان بین‌المللی، تهران، ۱۶ اکتبر ۱۹۷۱.

۴۴. گزارش وضع اقتصادی ایران در سال ۱۳۵۰، بانک ایران و خاورمیانه ص ۲۴ و ۲۳.

محمدرضا پهلوی به هنگام توزیع سکه به جمعی از آجودانها در مراسم سلام از راست: ابوالفتح آتابای، اسدالله علم، نصرت‌الله معینان، محمد باهری، محمدجعفر بهبهانیان، شجاع‌الدین شفا، امیرهوشنگ متقی و خسرو اکمل در تصویر دیده می‌شوند [۲۳۶۷-۱پ]

سال آینده از طریق بانکهای رفاه کارگران و رهنی و دادن زمین به تعاونی‌ها و شرکتهای خانه‌سازی و شرکتهای صنعتی برای احداث مسکن جهت کارکنان خود می‌باشد.^{۴۵} براساس همین آمار پیش‌بینی شد که جمع مصارف دولت در زمینه طرحهای خانه‌سازی به سه میلیارد ریال بالغ گردد.^{۴۶}

آموزش و پرورش که یکی از ارکان اساسی جوامع بشری است و در دنیای امروز از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است در ایران همواره مورد بی‌توجهی بوده است و طبق گزارشهای سالانه وزارت آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۵۳- ۱۳۵۲- دو سال بعد از برگزاری جشن ۲۵۰۰ ساله- که در آن مقایسه‌ای بین امکانات تحصیلی در مناطق شهری و روستایی انجام گرفته است:

در مناطق شهری به طور متوسط برای هر ۲۶ هزار نفر یک کودکستان، برای هر ۵۴۰۰ نفر یک مدرسه راهنمایی تحصیلی و برای هر ۸۸۷۴ نفر یک دبیرستان وجود

۴۶. همان، ص ۱۳.

۴۵. همان، ص ۱۱

داشت. در حالی که در مناطق روستایی برای هر ۲۹۷ هزار نفر یک کودکستان، برای ۱۶۶۰۳ نفر یک مدرسه راهنمایی و برای هر ۲۹۳۸۶ نفر یک دبیرستان وجود داشت.^{۴۷}

این آمار نشان دهنده وضعیت پریشان آموزش و پرورش، علی‌الخصوص در روستاها، می‌باشد. در چنین اوضاع و احوالی است که شاه با صرف چنین هزینه سنگینی - ۱۰ میلیون تا دو میلیارد دلار - اقدام به برگزاری این جشن می‌کند. و تصور این هزینه سنگین در مقایسه با قیمت طلا در آن زمان، دستمزد نیروی کار و متوسط درآمد یک خانوار ایرانی بهتر ملموس خواهد بود:

بانک ملی ایران در ۱۹ مرداد ۱۳۵۰ قیمت هر کیلوگرم طلا را ۱۱ هزار و پانصد تومان اعلام کرد.^{۴۸} در همان سال وزارت کار و امور اجتماعی در نتایج آمارگیری از کارگاههای صنعتی بزرگ جامعه شهری کشور دستمزد هفتگی کارگران و کارکنان ساده شاغل را بین ۶۰۰ تا ۱۰۰۰ ریال اعلام می‌کند.^{۴۹} و متوسط درآمد سالیانه پولی و غیرپولی یک خانوار ایرانی در سالهای ۱۳۳۸ و ۱۳۴۶ به ترتیب ۳۱۹/۶ و ۷۷ ریال و ۸۴۹/۳ و ۱۰۹ ریال بوده است.^{۵۰} و این در حالی است که مجتمع‌های پتروشیمی آبادان و خارک در ۱۳۴۸ فقط با اعتباراتی به ترتیب معادل ۳۳ و ۴۳ میلیون دلار راه‌اندازی شدند.^{۵۱}

اسدالله علم در مصاحبه‌ای در مورد مخارج جشن چنین اعلام موضع می‌کند: «از پولی که مردم به طیب خاطر برای برگزاری این آیین با شکوه پرداخته بودند مبلغی هم زیاد آمده که اعلیحضرت همایونی امر فرموده‌اند آن را صرف ساختن یک مسجد بزرگ و با شکوه اسلامی بکنیم.»^{۵۲}

در این مصاحبه علم ادعا کرده است که:

۱. مردم با رضایت هزینه جشن را پرداخته‌اند که در مورد آن مطالبی بیان شد.
۲. از مبالغ جمع آوری شده مقداری هم زیاد آمده است. در حالی که عبدالرضا

۴۷. محمدرضا سوداگر. روابط سرمایه‌داری در ایران (مرحله گسترش) ۵۷ - ۱۳۴۲. تهران، شعله‌اندیشه،

۱۳۶۹، ص ۴۱۰. ۴۸. روزنامه اطلاعات، شماره ۱۳۵۶۷، مورخ ۱۹ مرداد ۱۳۵۰.

۴۹. محمدرضا سوداگر، همان، ص ۶۸۴.

۵۰. نتایج بررسی بودجه خانوارهای شهری ایران در سال ۱۳۴۶، بانک مرکزی اداره آمار اقتصادی - دایره بررسی بودجه خانوار، ص ۹۹.

۵۱. محمدرضا سوداگر، همان، ص ۴۳۹. به نقل از سازمان برنامه و بودجه، ارزشیابی عملکرد صنایع و معادن، آذر ماه ۱۳۴۹.

۵۲. جلال الدین مدنی. تاریخ سیاسی معاصر ایران؛ ج دوم، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۲، ص ۱۲۹.

انصاری قائم مقام رئیس شورای مرکزی جشن در نامه مورخه ۱۳۵۰/۱۲/۲۴ به اسدالله علم می‌نویسد که شورای مرکزی جشن حتی برای پرداخت دیون مسلم خود در مضیقه مالی قرار گرفته است^{۵۳} و مجموع بدهیهای مربوط به جشن را دویست میلیون ریال اعلام می‌کند.^{۵۴}

۳. ساخت یک مسجد بزرگ و با شکوه به دستور شاه: هدف از بنای مسجد مقارن برگزاری جشن ۲۵۰۰ ساله این بود که مردم را به لحاظ ذهنی و روانی آماده پذیرش این جشن بنمایند همان طور که به هنگام جشن بیست و پنجمین سال سلطنت محمدرضا چنین کردند. امیر معز معاون وزارت اطلاعات و سرپرست کمیته اجرایی برگزاری جشن بیست و پنجمین سال سلطنت محمدرضا درباره احداث مسجد همزمان با برگزاری مراسم جشن به قدس نخعی وزیر دربار چنین می‌نویسد:

طبق بررسیهایی که از افکار عمومی درباره برگزاری جشن آغاز بیست و پنجمین سال پادشاهی شاهنشاه به عمل آمده چنین به نظر رسیده است که اگر در جریان برگزاری مراسم جشن بیست و پنجمین سال سلطنت اعلیحضرت همایون شاهنشاه سنگ بنای یک مسجد نمونه در تهران یا یکی از شهرهای مذهبی ایران به دست مبارک شاهنشاه گذاشته شود اثر روانی فوق‌العاده مناسبی در مردم خواهد داشت.^{۵۵}

البته این عوام فریبیها برای دربار نتیجه‌ای در بر نداشت، و برابایی این جشن در داخل و خارج مواجه با انتقادات و اعتراضات اقشار مختلف جامعه شد. امام خمینی (ره) نیز در ششم خرداد ۱۳۵۰ در اعتراض به این جشن، سخنرانی شدیدالضحی ایراد کردند. و ضمن برشماری جنایات پادشاهان گفتند: «ما جشن ۲۵۰۰ ساله را نمی‌خواهیم؛ ما گرسنه هستیم؛ گرسنگی مسلمانها را حل کنید. جشن نگیرید؛ روی مرده‌ها جشن نگیرید... سرمایه‌های مردم و مسلمین بیچاره را صرف این می‌کنند و از بودجه خود مملکت چقدرها، چقدر میلیونها، دهها میلیون خرج یک همچنین ملعبه‌ای، یک همچنین مضحکه‌ای می‌کنند، برای چه؟»^{۵۶}

اسنادی که در پی می‌آید مجموعه ۵۱ سند است که از بین صدها سند مربوط به جشن ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی از مجموعه اسناد امیر هوشنگ متقی معاون دربار شاهنشاهی و تعدادی نیز از مجموعه اسناد جشنهای ۲۵۰۰ ساله که در مرکز اسناد

۵۳. مرکز اسناد مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، سند شماره ۴ و ۳-۲۲-۱۲۱ ش.

۵۴. سند شماره ۹۸۰ تا ۹۷۶-۲-۱۷۱ الف، همان.

۵۵. مرکز اسناد مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، سند شماره ۳۶-۳۲-۱۱۱۴ آ

۵۶. صحیفه نور، مجموعه رهنمودهای امام خمینی. بهمن ۱۳۶۱. ص ۱۶۵ تا ۱۷۵

موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران نگهداری می‌شود، انتخاب شده است. مجموعه حاضر شامل اسنادی در مورد روند شکل‌گیری و تأمین بودجه جشن، هزینه‌ها و مخارج، نقش آمریکا و انگلیس در این جشن، صورت‌جلسه کمیسیونهای مختلف و... می‌باشد.

۱

دربار شاهنشاهی ایران

شماره ۱۲۱۲

۱۳۳۹/۵/۲۴

جناب آقای نخست‌وزیر

در تعقیب جلسات متعددی که حسب‌الامر مطاع همایونی برای رسیدگی به امور مالی جشنهای دو هزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ایران در چند هفته اخیر در وزارت دربار شاهنشاهی تشکیل گردید و جناب آقای وزیر دارایی نیز در چند جلسه آن حضور داشتند گزارش نهایی با توجه به برنامه‌ها و تعهدات و اعتبارات مورد تقاضای کلیه وزارتخانه‌ها و ادارات و سازمانهای مربوطه توسط جناب آقای سناتور امیرهمایون بوشهری که ریاست کمیته مالی جشنها را دارند تنظیم و روز پنجشنبه ۲۵ مرداد ماه جاری به شرف عرض اقدس همایونی رسید. پس از ملاحظه دقیق گزارش و ارقام مندرجه در آن، ذات شاهانه نظر موافقت همایونی را نسبت بدان اعلام و مقرر فرمودند این جانب به استحضار آن جناب و جناب آقای وزیر دارایی برسانم که با علاقه‌مندی خاصی که در این مورد دارند هر چه زودتر طبق موافقتی که قبلاً جناب آقای وزیر دارایی فرموده‌اند اقدام و بیست و پنج میلیون تومان اعتبار لازم به صورت قرضه در اختیار شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی قرار داده شود.

در این باره جناب آقای سناتور بوشهری شخصاً از طرف شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی با جناب آقای وزیر دارایی تماس خواهند گرفت.

وزیر دربار شاهنشاهی و رئیس شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران

حسین علاء

[در حاشیه:]

رونوشت جهت اطلاع جناب آقای سناتور امیرهمایون بوشهری ارسال می‌گردد.

وزیر دربار شاهنشاهی

[۷ - ۲۱ - ۱۲۱ - ش]

وزارت کشاورزی

۱۸۲۹۲
۳۹/۶/۱

رونوشت گزارش جناب آقای سناتور بوشهری به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاهی که ضمن مرقومه شماره ۴۵۱۴ به تاریخ ۱۳۳۹/۵/۲۶ وزارت دربار در خصوص بودجه جشن دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی ایران به وزارت دارایی فرستاده شده در قسمت عملیات مورد لزوم برای ایجاد پارک در تخت جمشید حاکیست که اولاً استاندار فارس پیشنهاد نموده ملک مادر سلیمان واقع در پاسارگاد که آرامگاه کورش کبیر در آن واقع است و می‌بایستی قسمتی از آن تبدیل به پارک شده و قسمتی مورد استفاده حفاری قرار گیرد به مبلغ ده میلیون ریال خریداری شود و ثانیاً برای امر درختکاری و احداث چاه آب در تخت جمشید سیزده میلیون ریال اختصاص داده شود. چون انجام این برنامه مورد توجه خاص بندگان اعلیحضرت همایونی می‌باشد و اعتبارات بودجه جشن هم محدود و تکافوی پرداخت این گونه مخارج را نمی‌نماید خواهشمند است به بنگاه خالصه دستور فرمایید ترتیبی بدهند که ملک مادر سلیمان با یکی از خالصجات دولت در فارس تعویض و در مورد انجام درختکاری در تخت جمشید هم دستور لازم به قسمت‌های مربوطه صادر فرمایید که از این جهت تحمیلی به بودجه جشن نشده و از نتیجه این وزارت و وزارت دربار شاهنشاهی را مستحضر سازند.

[۸ و ۷ - ۲۱ - ۱۲۱ - ش]

وزیر دارایی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
نخست‌وزیر
پرتال جامع علوم انسانی

شماره ۱۵۴۹۴
تاریخ ۱۳۳۹/۶/۱

جناب آقای علاء وزیر دربار شاهنشاهی

عطف به نامه ۱۲۱۲، موضوع جشن دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی ایران، به استحضار می‌رساند که از لحاظ وضعیت بودجه کشور و اینکه دستگاه‌های مربوطه به واسطه عدم وجود اعتبار مکفی نتوانسته‌اند خود را کاملاً مجهز و آماده نمایند مقرر فرمودند که دو سه سالی مراسم جشن به تأخیر افتد. اوامر مبارک شاهانه در جلسه مورخه ۱۳۳۹/۵/۲۹ به اطلاع هیئت وزیران رسید.

[۸ - ۲۱ - ۱۲۱ - ش]

نخست‌وزیر

۴

وزارت دارایی

اداره کل بودجه

[شماره] ۲۰۲۴

[تاریخ] ۱۳۳۹/۶/۲۱

جناب آقای نخست‌وزیر

پیرو نامه شماره ۱۵۵۰۵ به تاریخ ۱۳۳۹/۵/۲۲، متضمن طرح تصویبنامه اختصاص نصف از اضافه درآمد غیرمستقیم سال ۱۳۳۹ حاصله از پنج ریال اضافه نرخ نوبت‌های الکلی برای مصارف جشنهای دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی ایران، به طوری که استحضار دارید طرح مذکور در هیئت وزیران اصلاح و مقرر شد نصف درآمد فوق در بودجه کل کشور صرف شود و مراتب ضمن تصویبنامه شماره ۱۵۳۷۸ به تاریخ ۳۹/۵/۲۹ ابلاغ گردید.

اینک جناب آقای علاء وزیر دربار شاهنشاهی ضمن مرقومه شماره ۱۲۱۷ به تاریخ ۳۹/۶/۵ اشعار فرموده‌اند پس از گزارشی که از طرف معظم‌اله درباره لزوم تدریجی اعتبار به عرض اعلیحضرت همایون شاهنشاه رسانیده شد ذات ملوکانه موافقت فرموده‌اند نصف درآمد مزبور کماکان به این امر اختصاص منتها تدریجاً به اختیار شورای جشنها گذارده شود. بنابراین با ارسال طرح تصویبنامه اصلاحی متمنی است مقرر فرمایند مراتب در هیئت محترم دولت مطرح و تصویب طرح را به وزارت دارایی ابلاغ فرمایند. ضمناً برای مزید استحضار رونوشت مرقومه وزارت دربار شاهنشاهی به ضمیمه ایفاد می‌گردد.

وزیر دارایی

[در حاشیه]

رونوشت عطف به مرقومه شماره ۱۲۱۷ به تاریخ ۳۹/۶/۵ برای استحضار جناب آقای علاء وزیر دربار شاهنشاهی و رئیس شورای مرکزی جشنهای دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی ایران ایفاد می‌گردد.

[۱ - ۱۹ - ۱۲۱ - ش]

وزیر دارایی

۵

هیئت وزیران در جلسه مورخه ..... بنا به پیشنهاد شماره ..... وزارت دارایی تصویب نمودند که نصف اضافه درآمد سال ۱۳۳۹ غیرمستقیم کل کشور را که ضمن تصویبنامه

شماره ۱۵۳۷۸ اختصاص به مصرف در بودجه کلی کشور داده شده است جهت مصارف تهیه وسایل جشن دو هزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ایران تخصیص و تدریجاً برای انجام این منظور به اختیار شورای مرکزی جشنها گذارده شود. وزارت دارایی مکلف است پس از افتتاح دوره بیستم قانونگذاری مجوز قانونی آن را از مجلس تحصیل نماید.

[محل امضا] نخست‌وزیر وزیر، وزیر امور خارجه، وزیر بازرگانی، وزیر بهداشتی، وزیر پست، تلگراف و تلفن، وزیر جنگ، وزیر دارایی، وزیر دادگستری، وزیر راه، وزیر صنایع و معادن، وزیر فرهنگ، وزیر کار، وزیر کشاورزی، وزیر کشور، وزیر گمرکات و انحصارات، وزیر مشاور.

[۱۰ - ۲۱ - ۱۲۱ - ش]

۶

دربار شاهنشاهی

شماره ۹۵۴۹

تاریخ ۴۰/۱۰/۱۷

جناب آقای دکتر امینی نخست‌وزیر

حسب‌الامر مطاع مبارک ملوکانه رونوشت گزارش شماره ۴۲۰۱ مورخ ۴۰/۱۰/۱۲ شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران جهت استحضار جناب عالی به پیوست ارسال می‌گردد. شاهنشاه مفاد آن را تصویب فرموده امر و مقرر فرمودند: «با مضیقه مالی دولت تصور می‌رود چاره‌ای جز پذیرفتن پیشنهاد تأخیر جشنهای شاهنشاهی برای مدت یک سال نخواهد بود به شرط این که طبق پیشنهاد شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی نصف مبلغ ۲۰۰ میلیون ریال تمه بودجه در اول فروردین ۴۱ و نصف دیگر آن در اول فروردین ۴۲ در اختیار شورای مرکزی گذاشته شود و سایر مواد پیشنهادی شورا اجرا گردد و ساختمانهایی که خود دولت تصدی آن را خواهد داشت نیز منظور گردد.»

وزیر دربار شاهنشاهی

رونوشت جهت اطلاع جناب آقای جواد بوشهری نایب رئیس شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران ارسال شود.

وزیر دربار شاهنشاهی

رونوشت به کلیه دفاتر و کمیسیونها فرستاده شد. ۴۲۵۱
۴۰/۱۰/۱۷

[۶۸۰۵۹]

دو روز از
روزهای تعطیل است
در تاریخ ۱۳۰۱/۰۱/۱۸

۱
۲

دربار شاهنشاهی

شماره ۱۵۴۶

تاریخ ۱۳۰۱/۰۱/۱۲

پیوست -

مهر و امضای مسئول
تاریخ ۱۳۰۱/۰۱/۱۲

جناب آقای دکتر امین نخست وزیر

حسب الامر مطاع مبارک ملوکانه رونوشت گزارش شماره ۴۲۰۱ مورخ
۱۳۰۱/۰۱/۱۲ شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران جهت استحضار
جناب عالی به پیوست ارسال میشود. شاهنشاه بلاد آنها تصویب فرموده
امر و مقسور فرمودند. با مضیقه مالی دولت تصور میسرود چاره ای جز پذیرفتن
پیشنهاد تأخیر جشنهای شاهنشاهی برای مدت یکسال نخواهد بود بشرط
اینکه طبق پیشنهاد شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی نصف مبلغ ۲۰۰ -
میلیون ریال تنه بود چه در اول فروردین ۱۳۰۱ و نصف دیگر آن در اول فروردین
۱۳۰۲ در اختیار شورای مرکزی گذاشته شود و سایر مواد پیشنهادی شورا اجرا
گردد و سادتهاهاییکه خود دولت تصدی آنها خواهد داشت نیز منظور گردد.
وزیر دربار شاهنشاهی

*****

رونوشت جهت اطلاع جناب آقای جواد بوشهری نایب رئیس شورای مرکزی
جشنهای شاهنشاهی ایران ارسال میشود. وزیر دربار شاهنشاهی
۹۵۴۶
۱۳۰۱/۰۱/۱۲

رتال جامع علم انسانی
رونوشت کلیه زبانه‌ها گردآوری شده است
۴۲۵۱
۱۳۰۱/۰۱/۱۲

۷

شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران

بیست و پنجمین قرن بنیانگذاری شاهنشاهی ایران به دست کورش کبیر

شماره ۱۲۰۵

تاریخ ۴۲/۲/۲۵

جناب آقای علم نخست‌وزیر

راجع به تأمین اعتبار برای اجرای برنامه جشنهای دوهزاروپانصد ساله شاهنشاهی شرحی به جناب آقای مهندس اصفیا مدیر عامل سازمان برنامه نوشته شده بود؛ ایشان با توضیحاتی که طی نامه شماره ۱/۳۲۲۴ ط - ۱۳۴۲/۲/۹ داده‌اند متذکر شده‌اند تأمین ۲۰۰ میلیون ریال برای هزینه جشنهای شاهنشاهی ایران غیر مقدور است. پاسخ سازمان برنامه به عرض مبارک ملوکانه رسید. امر فرمودند: «دولت فکری برای اجرای برنامه جشنهای دوهزار و پانصد ساله بنمایند.» با ابلاغ فرمان مطاع همایونی خواهشمند است در اجرای امر مبارک زودتر اقدام فرمایید.

وزیر دربار شاهنشاهی

۶۹۸۰ - رونوشت به انضمام رونویس نامه شماره ۱/۳۲۲۴ ط - ۴۲/۲/۹ سازمان برنامه از جهت استحضار جناب آقای جواد بوشهری نایب رئیس شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران ارسال می‌شود.

وزیر دربار شاهنشاهی، حسین علاء

[۲ - ۱۹ - ۱۲۱ ش]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

شورای مرکزی جشن بیست و پنجمین سده بنیادگذاری شاهنشاهی ایران

و اعلام حقوق انسانی به فرمان کورش کبیر

شماره ۲۵۲۸

تاریخ ۱۳۴۳/۶/۲۲

جناب آقای آرام وزیر محترم امور خارجه

به طوری که استحضار دارند حسب الامر مطاع مبارک ملوکانه برای بهتر برگزار شدن

مراسم جشن شاهنشاهی تاریخ انجام آن به جای آبان ماه ۱۳۴۴ به آبان ماه ۱۳۴۶ موکول و مراتب رسماً اعلام گردیده است. تمنی دارد دستور فرمایند چگونگی رابطه کلیه سفارتخانه‌ها و نمایندگیهای سیاسی دولت شاهنشاهی در کشورهای خارج و دفاتر تابعه ابلاغ نمایند موجب امتنان است.

نایب رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران
سناتور جواد بوشهری

رونوشت جهت استحضار کمیسیون محترم تشریفات و پذیرایی ایفاد می‌گردد.

دفتر شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

در جلسه سه‌شنبه ۲۴ شهریور ۴۳ قرائت شد. ۴۳/۶/۲۴ [امضا]

[۱۴ - ۲۲ - ۱۲۱ ش]

۹

شماره ۳۰۰۵/۲۳

تاریخ ۴۷/۶/۴

شورای مرکزی جشن بیست و پنجمین سده بنیادگذاری شاهنشاهی ایران
و اعلام حقوق انسانی به فرمان‌کورش کبیر

جناب آقای علم وزیر محترم دربار و رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران با نهایت احترام برای استحضار خاطر عالی به عرض می‌رساند: در شرفیابی شنبه دوم شهریور به شرف عرض ذات اقدس ملوکانه رسانیدم مبلغ بیست و دو میلیون و پانصد هزار تومان که از طرف شورای مرکزی جشن شاهنشاهی برای هزینه جشن فرخنده تاجگذاری پرداخت شده (به استثناء پنج میلیون تومان که در بودجه سال ۱۳۴۷ منظور نموده‌اند) تا کنون از طرف دولت مسترد نگردیده است. این موضوع موجب تعجب خاطر خطیر ملوکانه گردید.

نایب رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران
سناتور جواد بوشهری

[۴۹ - ۲۱ - ۱۲۱ ش]

دبیرخانه مرکزی

جشنهای شاهنشاهی ایران

تاریخ تحریر ۱۳۳۹/۱۱/۲۲

تاریخ خروج ۱۳۳۹/۱۱/۲۴

جناب آقای فتح‌اله فرود شهردار محترم تهران

طبق گزارشی که در تاریخ ۲۰ مردادماه ۳۹ به شرف عرض رسیده و مورد تصویب ذات اقدس همایونی قرار گرفته است. شهردار وقت تهران در جلسات شورای مرکزی تقبل نموده بودند که بنای یادبود دائمی مجللی به شکل طاق نصرت که با یادبود جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیاد شاهنشاهی ایران متناسب باشد در مدخل تهران از بودجه شهرداری بنا نمایند. به طوری که بعداً هم در موقع ورود سران ممالک خارجی مورد استفاده قرار گیرد و بدیهی است که باید میدان وسیعی نیز در اطراف این بنا احداث شود.

خواهشمند است دستور فرمائید با مراجعه به مهندسین عالیمقام ایرانی هرچه زودتر طرح و نقشه این یادبود تاریخی را تهیه و جهت بررسی و اظهارنظر به شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران ارسال فرمایند تا هرچه زودتر ساختمان آن از طرف شهردار محترم تهران شروع گردد.

نایب رئیس شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران

جواد بوشهری

رونوشت جهت اطلاع ارسال می‌گردد.

کمیسیون نظارت در اجرای برنامه‌ها

کمیسیون فرهنگ

کمیسیون هنری

کمیسیون تشریفات و پذیرایی

کمیسیون دبیرخانه

کمیسیون دفتر شورای مرکزی

نایب‌رئیس شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران

سناتور جواد بوشهری

[۱۲-۲۲-۱۲۱ش]

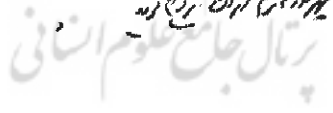
شماره کتاب ۲۱۰۰	ایرانشناسی	شماره قبل
جزوه دان	جشنهای شاهنشاهی ایران	شمیمه
پوشه $\frac{۲}{۳۰}$		اسم یا کمپوس کننده

تاریخ تحریر ..... تاریخ ورود ..... تاریخ خروج ..... شماره ۱۳۲۸

شاب، پنج الذیاد هرکده حضرت تهران

بسیار خرمی که این کتاب ۱۰ روزه در ۶۶۰ روز به دست رسید و تصویر داشته‌ای
 اما و تازگی روز است . شهرک دولت تهران در ساعات ۴ تا ۵ روز تا قبل
 نوبه بود که تا از ده روزه رسانی بودی شکل طاق حضرت که ایدر به این
 در ابتدا غمزه ای که یادگار این تاریخ است با اشته در این تهران و
 جلوه نامیده می شود در آن نام خوانده شده و شماره در آن است که نام
 میوان در هیچ کدام مراف این تا احوال که
 در این کتاب است با توجه به اولین کتاب ایران در این کشور
 کتب و نقشه این یادگار تاریخی را به جهت تصویر به نگار می خوانم تا
 جشنواره ای بنام ایران در حال زنده ۵۰ تا ۶۰ روز در تهران کن (بزرگداشت
 میوه در تهران در تاریخ ۲۵
 نامی که در کتاب تاریخ است به این است
 یادگار

روزت بهت اطلاع
 نویسنده
 تهران
 تهران
 تهران
 زنده در تهران
 در حال موجود
 نامی که در کتاب تاریخ است به این است
 یادگار

سند شماره ۱۰

۱۱

شورای مرکزی جشن بیست و پنجمین سده بنیادگذاری شاهنشاهی ایران
و اعلام حقوق انسانی به فرمان کورش کبیر

شماره ۳۳۳۳

تاریخ ۱۳۴۶/۷/۹

جناب آقای مهندس سمیعی رئیس محترم بانک مرکزی
مقرر است: لوحه یادبودی از طلا ساخته و به دست مبارک اعلیحضرت همایون
شاهنشاه آریامهر در زیربنای شهید آریامهر (در سراه مهرآباد) قرار داده شود.
برای ساختن لوحه نامبرده دفتر شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران احتیاج به
پنج کیلو طلای ۱۸ عیار (هیجده عیار) دارد که لوحه مزبور به وسیله سازمان صنایع
نظامی تهیه و در روز افتتاح میدان تقدیم پیشگاه مبارک ملوکانه گردد تا در زیر بنای
مذکور نهفته شود.

بنابراین خواهشمند است با توجه به فوریت موضوع دستور فرمایید مقدار پنج کیلو
طلای مورد نظر را در اختیار این شورا قرار داده بهای آن را اعلام فرمایند تا برای
پرداخت قیمت آن اقدام مقتضی به عمل آید. موجب کمال امتنان خواهد بود.

نایب رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

سناتور جواد بوشهری [امضا]

رونوشت جهت استحضار دفتر امور داخلی ایفاد می‌گردد.

[۵۸ - ۲۲ - ۱۲۱ ش]

۱۲

شماره ۱۲۰۴

حسین امانت

تاریخ ۴۶/۱۲/۳۰

مهندس معمار

جناب آقای سناتور جواد بوشهری
مقام محترم نیابت ریاست شورای مرکزی جشن شاهنشاهی
با کمال احترام به استحضار می‌رساند پیرو نامه ۱۲۰۲ مورخ ۴۶/۱۲/۲۹ همانطور که

به عرض رسید پس از مطالعات لازم [و] ملاقات متخصصین مربوطه کار محاسبات ساختمانی بنای شهیاد آریامهر به شرکت آروپ و شرکا واگذار شده و طبق قرارداد منعقد شده انجام محاسبات ساختمانی این بنا به عهده این شرکت واگذار شده است. شرکت مزبور از معتبرترین و مجربترین مهندسین مشاور انگلیس بوده و در خارج از انگلیس نیز به صورت یک دفتر بین‌المللی انجام کارهای محاسباتی بسیاری را عهده‌دار است.

شخص اوآروپ که یکی از مهندسین معروف و معتبر جهان است و دو نفر از اعضای این شرکت در تاریخ ۶ فروردین ۴۷ به تهران خواهند آمد، با مشورت با این مهندس مشاور و بررسی امکانات اجرایی ایران تصمیمات قطعی اتخاذ گردد و براساس قراردادی که با مهندسین مزبور گذاشته شده قرار است نقشه‌های محاسباتی طوری تهیه شود که با تکمیل نقشه‌های مزبور توسط این مهندس معمار بتوان کارهای ساختمانی بنای شهیاد آریامهر را در موعد مقرر آغاز کرد و در تیرماه ۴۷ مدارک لازم را برای مناقصه تهیه نمود. موافقت آن شورای محترم با همکاری اوآروپ طی نامه ۷۴۲۴/۴۰۷۵ مورخ ۴۶/۱۲/۱۷ اعلام گشته و یقین دارد با حمایت آن شورای محترم این همکاری به نحو احسن انجام خواهد شد.

با تقدیم احترام

حسین امانت

[۴۴-۳۱-۱۲۱ ش]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

شورای مرکزی

جشنهای شاهنشاهی ایران

سرویس خارجی ایالت متحده آمریکا

سرویس اطلاعات آمریکا

۱۶ اوت ۱۹۶۱

جناب آقای جواد بوشهری

نایب رئیس کمیته مرکزی جشنهای دو هزار پانصدمین سال تأسیس شاهنشاهی ایران

تهران - ایران

عالیجناب

از نامه پرمحبت مورخ ۱۸ مرداد جنابعالی که در آن تقاضای شرکت آمریکا را در جشنهای یادبود دو هزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ایران فرموده بودید تشکر می‌کنم. همانطور که اطلاع دارید من علاقه بسیاری به این امر دارم و تا آنجا که مقدور باشد خوشوقت خواهم شد که آن را با کفیل امور عمومی و سفیر کبیر در میان بگذارم.

همانطور که موافقت کرده بودیم تقاضای جنابعالی برای شرکت آمریکا در جشنها مؤثرتر خواهد بود چنانچه جناب آقای علاء سفیر کبیر نامه‌ای مرقوم بفرمایند. ضمن تهیه نامه مزبور ممکن است در چند سؤالی که برای سفارت آمریکا در تهران در امر تصمیم درباره صحه گذاشتن بر آن و پشتیبانی نمودن از پیشنهادات جنابعالی مهم می‌باشد تعمق فرمائید. چون این امر اصولاً خصوصی خواهدبود، سفارت می‌خواهد از یک کمیته متشکل از دانشمندان آمریکایی کمک بگیرد. ما لازم است بدانیم که آیا کمیته جنابعالی کارهایی به دکتر پوپ محول نموده است که برای سفارت انتخاب یک ریاست اداری دیگر مشکل شود؟ همچنین مهم است که بدانیم آیا نمایشگاه آثار هنری که بنا است در ماه اکتبر در فرانسه تشکیل شود بعد از خاتمه کار خود در اروپا می‌تواند مورد استفاده موزه‌های آمریکا قرار گیرد؟ شرکت مؤسسات آمریکایی در این امر ممکن است کاملاً بستگی به این عقیده پیدا کند که موفقیت‌هایی که تمدن ایران برای خود کسب نموده است استحقاق عرضه نمودن و نمایش دادن برای مردم آمریکا را دارا می‌باشد. بالاخره این سفارت لزوماً مایل است بداند که چه حمایت مالی مؤثر و قطعی توسط سایر کمیته‌های ملی به این نقشه و برنامه پرارزش می‌شود.

امیدوارم که عالیجناب توجه می‌فرمایند که گزارشهایی درباره این موضوعات علاقه مخصوص ما را به جلب شرکت مثبت و مؤثر مردم، سازمانها و دانشمندان آمریکایی در این هدف پرارزش بی‌نهایت آسان خواهد نمود.

با تقدیم احترامات

تنودور آورتایم

وابسته فرهنگی

[۱-۹-۱۲۱ ش]

شماره
تاریخ
پیوست

شورای مرکزی
جشنهای شاهنشاهی ایران

مهرماه جاری ایالت - شماره آمیخته
مهرماه ۱۳۰۴ لاهوت آمریکا

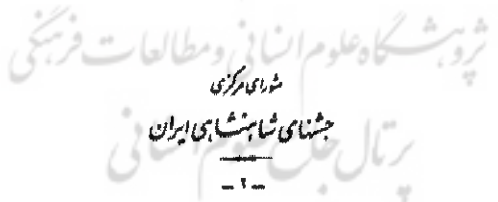
۱۱ نو ۱۹۱۱

جناب آقای واد پینتر

ناهدرینر کیمه مرکزی، جشنهای و مهرماهات در این سال تمام، لطفاً این امر را
تبریز - ایران
طالب جناب

از نامه برسد: پس ۱۰ مرداد چهلجانی که در آن نشان شرکت آمیخته وادریه تهران یاد بود دو
مهرماهات در این سال جشنهای ایران فرموده بود به تشکر بکنم - جشنهای که این دارم من ظاهر پسلی
به این امر این و فالتیبا که خبر بداند خوبت نظام را که آنرا با قبل امروزی و غیره در میان بگذران
جشنهای که بداند که در این سال تمام - جشنهای برای شرکت آمیخته در جشنها و غیره خواهد بود - چنانچه
بنام آن سال - جشنهای غیره در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام
آمیخته در ایران و امر مهم در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام
همین میماند - این امر را در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام
آمیخته که بگذرد - با این است بدانیم که آیا کیمه - جشنهای که در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام
مطابق کتابچه - جشنهای که در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام
است در راه انجمن و برنامه تشکیل شود بعد از خانه ارفید در راهها میماند - جشنهای که در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام
گردد ۲ شرکت موسسات آمیخته در این امر بکنند کامل - جشنهای که در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام
ایران برای خود کس نموده است - جشنهای که در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام - جشنهای که در این سال تمام

۷۷۰۱۶

شماره
تاریخ
پیوست

شورای مرکزی
جشنهای شاهنشاهی ایران

- ۱ -

بالا سره - این مطاوت لزوماً طبع است بدانکه چه حکایت مانی جوهرشانی توسط سایر کیمه مانی
به این نقش میماند بر این صورت
ایده وای که طالب جناب فرجه میفرماید که گزارشهای درباره این موضوعات طایفه معاصر طرا به -
جناب شرکت جهت جوهر مردم - سازشها و با عهدان آمیخته در این عهد و بر این زمینیه آسان -
خواهد نمود -

با تقدیم احترامات
مورد احترام
مستند فرمندی

سند شماره ۱۳

شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران

بیست و پنجمین قرن بنیان‌گذاری شاهنشاهی ایران به دست کوروش کبیر

شماره ۴۳۸

تاریخ ۴۳/۴/۱۰

شهرداری محترم مرودشت

بازگشت به نامه شماره ۱۲۴ مورخ ۴۳/۲/۱۹ موضوع کمک به انجام طرحهای آبادانی مرودشت و تخت جمشید از محل اجناس اهدایی ایالات متحده امریکا به استحضار می‌رساند در این مورد شرح مقتضی ضمن نامه شماره ۲۶۳ مورخ ۴۳/۲/۲۴ به وزارت محترم کشور و طی نامه شماره ۳۴۵/۲۶۳ به استانداری فارس نوشته و توصیه شد هرگونه کمکی که مقدور باشد معمول فرمایند.

اینک رونوشت پاسخی که در این باره ضمن نامه شماره ۳۱۰۰ س ۱۵ مورخ ۳۴۳/۳/۲ از طرف وزارت کشور به عنوان استاندار فارس صادر گردیده و موافقت با انجام تقاضای آن شهرداری را اعلام فرموده‌اند برای استحضار به پیوست نامه حاضر فرستاده می‌شود.

نایب رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

سناتور جواد بوشهری

رونوشت به پیوست رونوشت نامه مربوطه برای اطلاع به... فرستاده می‌شود.

رئیس دفتر امور داخلی - دکتر خطیبی

[۱۱-۲۹-۱۲۱ش]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علم ۱۵ انسانی

شورای مرکزی جشن بیست و پنجمین سده بنیادگذاری شاهنشاهی ایران

و اعلام حقوق انسانی به فرمان کوروش کبیر

شماره ۳۸۳۴

تاریخ ۴۸/۹/۲۷

جناب آقای علم وزیر محترم دربار شاهنشاهی

با نهایت احترام: پیرو مذاکرات حضوری مراتب زیر را به استحضار خاطر عالی

می‌رساند: در سال ۱۳۴۱ آقای تنودور ورتایم وابسته فرهنگی سفارت کبرای ممالک

متحده امریکا به اطلاع بنده رسانیدند که آقای دکتر اسمیت از طرف وزارت خارجه امریکا به ایران خواهند آمد تا راجع به تألیف کتاب جامعی از ایران مذاکره نمایند. پس از ورود دکتر اسمیت به تهران کمیسیونی مخصوص در دفتر بنده با حضور عده‌ای از اساتید دانشگاهی تهران و با حضور دکتر اسمیت و آقای تئودور ورتایم تشکیل گردید و پس از مذاکرات مفصل به منظور تهیه کتاب جامعی که شامل تمدن و فرهنگ و هنر و آثار باستانی و همچنین پیشرفتهای دامنه‌دار و چشمگیر عهد شاهنشاهی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر باشد قرار شد کنفرانس به مدت ده روز با شرکت بیست نفر از استادان خارجی و بیست نفر از استادان دانشگاهی تهران تشکیل شود و کتاب مزبور به زبانهای فارسی فرانسه [و] انگلیسی تهیه و به تعداد زیادی چاپ و در دسترس کلیه مراکز فرهنگی، سیاسی، دانشگاهی و سازمانهای دولتی، ملی و جراید و خیرگزاریهای داخلی و خارجی قرار گیرد. و مخارج چاپ کتاب مزبور به وسیله دستگاههای امریکایی تأمین گردد و مقرر گردید هزینه ایاب و ذهاب و حقوق استادان خارجی را دولت امریکا تعهد و پرداخت نمایند و طبق پیشنهاد دانشگاه تهران و کسب اجازه از پیشگاه مبارک شاهانه جشن شاهنشاهی مبلغ یکصد و پنجاه هزار ریال هزینه توقف ده روزه اساتید خارجی را به دانشگاه تهران (که استادان در آنجا پذیرایی می‌شوند) پرداخت نماید. و کمیسیون متشکله مطالبی را که در دفتر بنده تهیه گردیده بود تصویب نمود در کتاب گنجینه‌شده شود و رونوشت کلیه مکاتبات متبادله به دربار شاهنشاهی تقدیم گردیده است. متأسفانه پس از مکاتبات و مذاکرات زیاد آقای تئودور ورتایم وابسته فرهنگی سفارت امریکا به علت عدم امکان تأمین بودجه مورد لزوم کتباً از انجام این امر عذرخواهی نمود.

اینک یک پوشه حاوی ۳۹ برگ خلاصه از پرونده متشکله به پیوست گزارش حاضر تقدیم می‌شود.

استدعا دارد از طرف وزارت دربار شاهنشاهی در این باره مستقیماً با سفارت ممالک متحده امریکا در تهران و یا به وسیله سفارت شاهنشاهی ایران در امریکا مکاتبه فرمایند شاید انشاءالله برای تنظیم چنین کتاب ارزنده‌ای توفیق حاصل شود. بسیار متشکر خواهم شد مقرر فرمائید از اقدامی که در این مورد معمول می‌گردد دفتر شورای مرکزی جشن شاهنشاهی را نیز مستحضر نمایند.

بذل توجه موجب کمال امتنان است

رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

سناتور جواد بوشهری

[۸۷ تا ۸۵ - ۸۳-۱۲۱ ش]

شماره ۴۳۵۷

۱۳۴۸/۱۰/۱۰

جناب آقای علم وزیر محترم دربار شاهنشاهی
 با نهایت احترام: یک نسخه فتوکپی مرقومه شماره ۶۷۶۷ تاریخ ۴۸/۱۰/۶ جناب
 آقای مهندس سناتور شریف امامی رئیس مجلس سنا و فتوکپی نامه ۲۳ دسامبر ۱۹۶۹
 دوستان امریکایی خاورمیانه و فتوکپی نامه خانم مارگارت مارکس در دانشگاه پرتلند
 (موضوع: تقاضای یک هزار و دویست دلار جهت تشکیل سمپوزیوم عالی تجلیل
 سالگرد جشن ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران با حضور محصلین ایرانی آن منطقه)
 در پیوست گزارش حاضر تقدیم می‌شود
 به طوری که از مندرجات نامه دانشگاه پرتلند مفهوم می‌شود تقاضای وجه مورد
 بحث از بنیاد پهلوی شده است. استدعا دارد مراتب به شرف عرض مطاع مبارک ملوکانه برسد
 و کسب تکلیف شود آیا بایستی وجه مذکور از طرف بنیاد پهلوی پرداخت شود یا امریه
 صادر می‌فرمایند جشن شاهنشاهی نسبت به تأمین و پرداخت این مبلغ اقدام نماید.
 بذل توجه موجب کمال سپاسگزاری خواهد بود.
 رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران
 سناتور جواد بوشهری

[۷۳ و ۷۲ - ۳۱ - ۱۲۱ ش]

مرکز امور فرهنگی و مطبوعاتی دربار شاهنشاهی

۵۰/۷/۱۴

جناب آقای عبدالرضا انصاری
 قائم مقام رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی
 بدین وسیله نام سه تن از ایران شناسان خارجی مقیم در تهران به شرح زیر به اطلاع
 رسانیده می‌شود و به مناسبت آنکه آقای استرناخ رئیس مؤسسه ایران شناسی بریتانیا
 دعوت شده‌اند طبعاً دعوت از نامبردگان در زیر نیز ضروری است.
 مدیر مؤسسه ایران شناسی آمریکا
 رئیس مؤسسه باستان شناسی فرانسه
 رئیس مؤسسه باستان شناسی آلمان

موجب نهایت امتنان خواهد بود.

رئیس کمیته امور بین‌المللی جشن شاهنشاهی ایران
از طرف، لطیفه یارشاطر

[۷۵-۶۷-۱۲۱ ش]

۱۸

آرم سفارت بریتانیا سفارت بریتانیا، تهران

خصوصی و محرمانه

۲۸ اوت ۱۹۷۱

عالیجناب

زمانی که در ۲۱ ژوئیه با شما ملاقات کردم غیررسمی از من درخواست نمودید تا در صورت امکان نظرات اداره تشریفات خود را در لندن درباره اولویت مهمانان و مدعوین جشنهای یادبود ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی جو یا شوم، در پی مذاکرات ما، آقای عیسی مالک لیستی از مهمانان را به من داد و من نیز آن را به اداره تشریفات فرستادم. هم اکنون اخباری از لندن به دست من رسیده است. البته ایشان از من خواسته‌اند این نکته را متذکر شوم که هر پیشنهادی از جانب آنها باید کاملاً غیر رسمی تلقی شود چون مایل نیستند در مسئله‌ای که فقط دولت ایران در تصمیم‌گیریش ذیصلاح است هیچ گونه مسئولیتی داشته باشند. بنابراین ایشان سعی نکرده‌اند که لیست اولویتی از فهرست کامل مهمانان ارائه دهند. لیکن با توجه به تاریخ به سلطنت رسیدن و کسب مقام آنها، اصول کلی و مشخص را ارائه کرده‌اند و امیدوارند که در تهیه یک دستورالعمل کلی برای مشخص نمودن حق تقدم مدعوین شما را یاری نمایند.

این اصول به قرار ذیل هستند. پادشاهانی که رئیس دولت می‌باشند براساس طول زمامداریشان حق تقدم دارند. این روال درباره رؤسای جمهور نیز مصداق دارد. مشابهاً حق تقدم و اولویت ولیعهدان نیز بستگی به طول دوره ولایتهای آنها دارد که می‌تواند از بدو تولد یا پس از آن باشد. رؤسای جمهوری که رئیس دولت هم هستند بر جایگاه پس از پادشاهان و قبل از همسران و ولیعهدان ایشان قرار می‌گیرند. با امید به آنکه، این دستور، در تعیین جایگاه مدعوین سلطنتی آنان، شما را یاری نماید به پیوست لیستی از طبقه شخصیت‌های سلطنتی که در مراسم ازدواج پرنسس الکساندرا دعوت گردیده بودند، برای نشان دادن نحوه قرار گرفتن مهمانان ارسال می‌کنم.

یادم می‌آید درباره اولویت شاهزاده فیلیپ، دوک ادینبورگ، نسبت به پسرش

شاهزاده چارلز و همین طور نسبت به سایر همسران یا ولیعهدان سؤال کرده بودید. اطلاع یافته‌ام که شاهزاده فیلیپ بر شاهزاده چارلز حق تقدم دارد. شاهزاده فیلیپ، هر چند رسماً «شاهزاده همسر» خوانده نمی‌شود، اما در واقع همسر است. بنابراین، با قبول اینکه شاهزاده برنهارت، پرنس هلند، مدت طولانی‌تری از شاهزاده فیلیپ شاهزاده همسر بوده، اولی مقدم بر دومی است. و البته هر دوی آنها بر ولیعهد سوئد اولویت دارند.

ارادتمند، پیتر رمسباتهم، سفیر اعلیحضرت پادشاه بریتانیا

[گیرنده:] جناب آقای هرمز قریب، دربار شاهنشاهی ایران

[۱- ۱۲۳ - ۱۱۵ ز]

۱۹

هنرهای زیبای کشور

شماره ۷۵۵۲/۲۰۶۳

تاریخ ۱۳۴۳/۶/۱۶

جناب آقای سناتور بوشهری نایب‌رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران عطف به نامه شماره ۲۱۱۸-۲۲/۵/۴۳ در اجرای اوامر بستندگان اعلیحضرت همایونی دایر بر اظهار نظر در مورد استفاده از نقش انسان بالدار پاسارگاد در نشریات جشن دو هزار و پانصد ساله شاهنشاهی ایران به اطلاع آن جناب می‌رساند:

بنا به توضیحاتی که به دفعات کتبا و شفاهاً از طرف آقای یحیی ذکاء نماینده هنرهای زیبای کشور در کمیسیونهای مربوطه عنوان گردیده است به استناد نوشته‌ها و نظریه‌های دو دانشمند معروف و فقیه آلمانی، پروفسور هرتسفلد که باستان‌شناسان معاصر دیگر مانند: پروفسور اشمیت و پروفسور گیرشمن و پروفسور اندنبرگ و پروفسور استروناخ نیز در این زمینه با آنها هم‌عقیده‌اند و همچنین به استناد مطالب مندرج در صفحه ۱۲۷ مجلد چهارم گزارشهای باستان‌شناسی و تصدیق و تأیید آقایان دکتر عیسی بهنام و محسن مقدم استادان کرسی باستان‌شناسی در دانشگاه تهران، هنرهای زیبای کشور اصولاً با معرفی و اشاعه نقش انسان بالدار پاسارگاد به عنوان تصویر کورش موافقت ندارد و استفاده از آنرا در نشریات کمیسیونهای جشن و کتابهای تاریخ به نام تصویر کورش جایز نمی‌داند.

در پایان برای مزید اطلاع یادآوری می‌نماید که به زودی مقاله مستند و مفصلی با تصاویر و مدارک لازم در مورد نقش بالدار پاسارگاد در مجله هنر و مردم از انتشارات

هنرهای زیبای کشور منتشر خواهد گردید که از هم‌اکنون توجه آنجناب را به مقاله مزبور جلب می‌نماید.

رئیس هنرهای زیبای کشور
مهرداد پهلبد

[در حاشیه]

امروز مجدداً به عرض رسید. فرمودند فعلاً اقدامی ندارد، بایگانی شود.

[۳۴-۵۹-۱۲۱ش]

۲۰

شورای مرکزی جشن بیست و پنجمین سده بنیادگذاری شاهنشاهی ایران
و اعلام حقوق انسانی بفرمان کورش کبیر

اول مرداد ماه ۱۳۴۵

(صورت جلسه کمیسیون هیئت مطالعات تاریخی)

سیصد و نهمین جلسه کمیسیون هیئت مطالعات تاریخی جشن شاهنشاهی ایران در ساعت نه صبح شنبه اول مردادماه ۱۳۴۵ با حضور خانم کابلی و آقایان نصرت‌اله مشکوتی، علیرضا میرهاشمی نماینده وزیر محترم آموزش و پرورش، محمد معزی رئیس دفتر امور فرهنگی و باستان‌شناسی، استاد عباس پرویز، دکتر بهرام فره‌وشی، دکتر جنتی عطایی، اسمعیل دیباج، احمد بنی‌احمد عضو دفتر فرهنگی و باستان‌شناسی و سلحشور سرپرست کمیسیونها در محل کمیسیونهای شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران تشکیل گردید.

۱. صورت جلسه قبل (چهارشنبه ۲۹ تیرماه ۴۵) خوانده شد و مورد تأیید و تصویب قرار گرفت.

۲. پرونده ۴۸۷/۴-۴۵/۴/۲ اداره آموزش و پرورش شهرستان خلخال و نمایشنامه‌های پیوست آن که ضمن شماره ۲۷۰۵-۴۵/۴/۹ به کمیسیون ارجاع شده بود موضوع بند دوم از صورت مجلس مورخ ۲۱ تیرماه ۴۵ مجدداً در جلسه امروز قرائت و چنین اظهارنظر شد.

به عرض برسد. نامه شماره ۴۸۷/۴-۴۵/۴/۲ رئیس اداره آموزش و پرورش خلخال و نمایشنامه‌های پیوست آن که ضمن شماره ۲۷۰۵-۴۵/۴/۹ به کمیسیون هیئت مطالعات تاریخی ارجاع شده بود. در جلسات سه‌شنبه ۲۱ تیرماه ۴۵ و جلسه شنبه اول مردادماه قرائت شد و با اصلاحاتی که در صحنه سوم نمایشنامه به عمل آمده است قابل

PERSONAL & CONFIDENTIAL

۱۴۱

بهاره دوم و نمونه اندیشه‌های باستانگر ایرانیان

British Embassy,
Tehran.

28 August 1971

BY HAND

Your Excellency

When I called on you on 21 July you asked me, unofficially, if I could obtain from our Protocol Department in London their views on the question of precedence among the guests for the 2,500th Anniversary Celebrations. Subsequent to our talk Mr. Isa Malek gave me a list of expected guests and this, too, I forwarded to our Protocol Department.

I have now heard from London. They have asked me, of course, to make the formal point that any advice they give must be entirely unofficial, as they would not wish to have any responsibility in a matter which it is only proper for the Iranian Government to decide. They have not themselves therefore attempted to give a suggested list of precedence in respect of the full list of guests. But they have suggested certain general principles which will, they hope, help you to construct an order of precedence, after consulting books of reference with regard to dates of accession, etc.

These general principles are as follows. Monarchs who are Heads of State take precedence according to the length of time that they have been on the throne. A similar rule applies to Presidents of Republics. Similarly, the order of precedence of Crown Princes depends on the length of time that they have been heirs to the throne, which may be from birth or at a later date. Presidents, being Heads of State, take precedence after Monarchs, but before Consorts and Crown Princes.

In the hope that it may be of assistance to you in placing Royal Guests, I enclose a list of the categories of Royal personages, in order of precedence, who were invited to Princess Alexandra's wedding.

.....

I recall that you also enquired about the precedence of Prince Philip, the Duke of Edinburgh, both in respect of his son Prince Charles and of other Consorts or Crown Princes. I am informed that Prince Philip takes precedence over Prince Charles. Although he is not officially called "the Consort", Prince Philip is in fact the Consort. Assuming, therefore, that Prince Bernhard of the Netherlands has been Prince Consort longer than Prince Philip, the former takes precedence over the latter. They both, of course, take precedence over the Crown Prince of Sweden.

Yours sincerely *P. Ramsbotham*

P. Ramsbotham Peter Ramsbotham (who personally dictated this letter)
H.M. Ambassador

His Excellency
Mr. Hormuz Qarib,
Imperial Iranian Court.

PERSONAL & CONFIDENTIAL

112-124-1

سند شماره ۱۸

نمایش در شهرستان خلخال می‌باشد و جا دارد که از نویسنده آن تشویق شود تا در آینده آثار بهتر و عمیقتری به وجود بیاورد با تقدیم احترامات - نصرت‌اله مشکوتی.

۳. جزوه چاپی بررسی علل شکست دانش‌آموزان در دبستان که از طرف اداره کل مطالعات و برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش تهیه و منتشر شده و برای مطالعه به کمیسیون ارجاع شده بود.

حسب‌الامر در جلسه امروز مورد مطالعه قرار گرفت و جداول آن خوانده شد و جریان به همین نحو باستحضار جناب آقای سناتور امیر همایون بوشهری رسید.

۴. بریده جراید روز موضوع بند سوم از صورت‌مجلس مورخ سه‌شنبه ۲۱ تیرماه ۴۵ در این جلسه نیز مجدداً مطرح و چنین نظر داده شد.

به عرض برسد مقاله اثری از آهنگساز مشهور اسرائیلی (آهنگ کوروش بزرگ) از کاوه منتشره در مجله شماره ۷۷۲ فردوسی در دو جلسه مورد مطالعه کمیسیون مطالعات تاریخ قرار گرفت و چنین اظهار نظر شد:

(در صورت تصویب جناب آقای سناتور بوشهری نایب رئیس محترم شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران شرحی به آقای عزری نوشته بود که متن و نوشته آهنگساز اسرائیلی را برای مطالعه به شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ارسال دارند تا مورد مطالعه قرار گیرد. با تقدیم احترام نصرت‌اله مشکوتی)

۵. پرونده شماره ۳۶۷۷-۴۵/۴/۱۱ استاندار و رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی آذربایجان شرقی و هفتمین نشریه شورای جشن آذربایجان شرقی موضوع بند پنجم از صورت‌مجلس مورخ ۲۵ تیرماه ۱۳۴۵ مجدداً در این جلسه مطرح و با نظر آقای دکتر بهرام فره‌وشی موافقت شد. وصول نشریه را اعلام دارند.

۶. کتاب راهنمای تاریخ ایران تألیف آقای احمد بنی‌احمد موضوع بند دوم از صورت‌مجلس مورخ ۲۹ تیرماه ۴۵ مطرح و آخرین قسمت امرای آق‌قویونلو تا انقراض آن سلسله که قرار است در صفحه ۱۲۵ اصل کتاب چاپ شود و به خط آقای بنی‌احمد نوشته شده بود قرائت و مقرر شد برای نمونه دوم به چاپخانه فرستاده شود. و همچنین مقدمه فصل سلسله صفویان که نمونه اول آن چاپ شده و نسخه اصلاح شده آن به خط آقای دکتر جنتی نوشته شده بود مطرح و پس از تجدیدنظر و اصلاحات لازم برای چاپ نمونه دوم حاضر گردید که به انضمام سایر صفحات مربوط به دوره سلسله صفویان که تحت بررسی است یکجا به چاپخانه ارسال گردد.

جلسه در ساعت دوازده و نیم پایان یافت و جلسه آینده به ساعت چهار و نیم بعد از ظهر سه‌شنبه ۴۵/۴/۴ موقوف گردید.

[امضاء] نصرت‌الله مشکوتی - علیرضا میرهاشمی - محمد معزی - عباس پرویز - بهرام فره‌وشی - جنتی عطائی - اسماعیل دیباج - احمد بنی‌احمد - سلحشور
[۱۸-۱۷-۵۶-۱۲۱ ش]

۲۱

دربار شاهنشاهی

شماره ۶۲۸۴

تاریخ ۴۵/۶/۹

خیلی فوری

جناب آقای سناتور جواد بوشهری
نایب رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران
عطف به نامه شماره ۳۶۷۸ مورخ ۱۳۴۵/۶/۷ اشعار می‌دارد گزارش کمیسیون
مطالعات تاریخی جشن شاهنشاهی ایران به شرف عرض مبارک شاهنشاه آریامهر رسید
مقرر فرمودند فوراً کمیسینی از اشخاص مطلع و خود آقایان مورخین تشکیل شود و
برنامه‌ای شایسته که مطابقت با سنن گذشته کند و ضمناً با مقتضیات روز و وسایل
موجود مطابق باشد تنظیم گردد تا از شرف عرض مبارک ملوکانه بگذرد.
وزیر دربار شاهنشاهی

[در حاشیه]

دفتر فرهنگی

به کمیسیون تاریخ اعلام شود تا در روزی که کمیسیون تشکیل خواهد گردید شرکت
فرمایند. ۴۵/۶/۱۹
[۲۸-۴۵-۱۲۱ ش]

۲۲

شورای مرکزی جشن بیست و پنجمین سده بنیادگذاری شاهنشاهی ایران

و اعلام حقوق انسانی بفرمان کورش کبیر

تاریخ ۲۱ شهریور ماه ۱۳۴۹

صورت جلسه کمیسیون مطالعات تاریخی

هشتصد و هشتاد و ششمین جلسه کمیسیون مطالعات تاریخی جشن شاهنشاهی در
ساعت نه صبح شنبه ۲۱ شهریور ماه ۱۳۴۹ با حضور آقایان: عباس پرویز - دکتر بهرام

فروه‌شی - دکتر ماهیار نوابی - محمد معزی رئیس دفتر امور فرهنگی و باستان‌شناسی - دکتر ابوالقاسم جنتی عطایی و عباسعلی سلحشور سرپرست امور کمیسیونها به ریاست آقای دکتر خانابا بیانی در محل کمیسیونهای شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران تشکیل گردید.

خانم ملکزاده بیانی به علت کسالت در جلسه حضور نداشتند. صورتجلسه قبلی (پنجشنبه ۱۹ شهریورماه ۴۹) خوانده شد و مورد تأیید و تصویب قرار گرفت.

صورت عنوان مقاله‌ها موضوع بند ۵ صورتجلسه ۱۶ شهریورماه ۱۳۴۹ مجدداً مطالعه و پس از تکمیل به شرح زیر درج گردید:

۱. نقش شاهنشاهان ایران در تاریخ
۲. اهمیت مقام سلطنت در ایران و بستگی شاه و ملت
۳. زندگی کوروش کبیر
۴. داریوش بزرگ
۵. دیوان برید
۶. پیروزیهای ایران در دوران شاهنشاهی: هخامنشی - اشکانی - ساسانی
۷. تأثیر تمدن ایران باستان در جهان غرب
۸. روابط ایران باستان با دولتهای غرب
۹. کیفیت پایداری ایران در مقابل حوادث
۱۰. ایران در طی تاریخ خود با وجود ناکامیهای نظامی همواره پیروز بوده است.
۱۱. تشکیلات اجتماعی و کشوری و اداری در دوران شاهنشاهی: (هخامنشی - اشکانی - ساسانی) در سه مقاله.
۱۲. چگونگی تربیت جوانان در دوره هخامنشیان
۱۳. اوستا کتاب دینی ایران باستان
۱۴. ادیان ایران باستان
۱۵. زرتشت
۱۶. ادبیات (زبان و خط) ایران باستان
۱۷. جشنهای ایرانی
۱۸. سکه‌های دورانهای هخامنشی - اشکانی و ساسانی
۱۹. آثار و ابنیه در ایران باستان
۲۰. هنرهای زیبا در دوره ساسانی
۲۱. موسیقی در دوره ساسانی

۲۲. تأثیر زبان و ادبیات فارسی در مشرق‌زمین

۲۳. زن در ایران باستان

۲۴. تاجگذاری شاهنشاهان ایران

۲۵. نهضت‌های ایرانیان در صدر اسلام

۲۶. وزرای نامدار ایران

۲۷. روابط ایران با دنیای غرب در دوران صفویه

مقالات تحت عنوانهای فوق باید طوری نوشته شود که از ده صفحه تجاوز ننماید از لحاظ نوع کاغذ و چاپ و گراور و انتخاب عکس و جلد نشریه نفیس و زیبا تهیه گردد. برای تهیه مقالات علاوه بر اعضای کمیسیون مطالعات تاریخی شورا اشخاص دیگر از استادان دانشگاه در نظر گرفته شده‌اند.

آقایان:

دکتر محمد مقدم - دکتر صادق کیا - دکتر ذبیح‌اله صفا - دکتر سید حسین نصر - دکتر زریاب خونی - دکتر منوچهر ستوده - دکتر حسن مینوچهر - دکتر محمداسماعیل رضوانی - دکتر علی اشرف صادقی - پاریزی باستانی.

تهیه گزارش در موارد فوق برای مقام ریاست به جلسه آینده موكول گردید و ضمناً تذکر داده شد: به شرط پرداخت پاداش، به طوری که جناب آقای عبدالرضا انصاری در جلسه هفتم شهریورماه وعده فرمودند می‌توان از استادان دعوت نمود تا برای اجرای امر همکاری نمایند.

جلسه در ساعت ۱۲ پایان یافت و جلسه آینده به بعد از ظهر روز پنجشنبه ۲۷ شهریورماه ۱۳۴۹ موكول گردید.

[۱۷ تا ۱۵-۵۴-۱۲۱ش]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی
دربار شاهنشاهی

تاریخ ۱۳۴۹/۱/۲۱

سرور من

قرارداد تهیه و تنظیم و انتشار سه کتاب که آقای سنگوی طرح آن را پیشنهاد کرده بودند دیروز به امضای جناب آقای سناتور بوشهری رسید و مبادله گردید. همان طور که قبلاً به عرض رساندم، طرح پیشنهادی آقای سنگوی را که به صورت کلی ایشان می‌خواستند به امضا برسد به دو قسمت تقسیم کردیم. و مرحله اول آنکه عبارت از چاپ سه کتاب و مخارج آن ۳۶۸,۰۰۰ دلار برآورد شده به ترتیب صحیحی به صورت

یک قرارداد کامل انجام شد. قسمت بعدی طرح آن [آقای] سنگوی که تشکیل نمایشگاه سیار و ثابت از این قبیل است و بودجه آن را ایشان ۱,۵۱۵,۰۰۰ دلار در نظر گرفته‌اند که بنده فکر می‌کنم در عمل خیلی بیشتر خواهد شد باز، همان طور که به عرض عالی رساندم، کار مهم چشمگیر و ارزنده‌ای نیست و از نظر تبلیغاتی اثر مطلوب را نخواهد داشت و کمی هم زیاده‌روی می‌باشد. در حال حاضر به اندازه کافی با در نظر گرفتن برنامه‌ای که با چکسلواکی انجام خواهد شد و انتشار سه کتاب بیش از این تظاهر خواهد شد. اگر سازمانهای فیلمبرداری و تلویزیونی کشورهای خارجی که در مراسم جشن دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی به ایران خواهند آمد خودشان هر کدام با تهیه فیلم و رپورتاژ عمل کنند. در سراسر دنیا ما برنامه تبلیغاتی کافی خواهیم داشت علاوه بر آنکه جناب آقای بوشهری مشغول مذاکره با شورویها و شرکتهای خصوصی فیلمبرداری برای تهیه فیلم کوروش می‌باشد که اگر این برنامه هم عملی شود به نظر بنده برنامه ما در این فصل کامل است. البته منوط به رأی مبارک انور ملوکانه است که به شرف عرض مبارکشان برسانید تا هر طور امر مقرر فرمودند اطاعت شود.

با تقدیم احترام

[امیر متقی]

[در حاشیه]

جناب آقای امیر متقی به شرف عرض مبارک رسید به همین صورت [ناخوانا]. ۴۹/۱/۲۲.

[اسدالله علم]

[۲۱۲ - ۱ - ۲ - ۱۷۱ الف]

دربار شاهنشاهی

۱. برای تهیه نشریه بیست و پنج سده بنیانگذاری شاهنشاهی ایران از سه نفر متخصص کانادایی، انگلیسی، هندی استفاده خواهد شد در حالی که لازم است از وجود ایران‌شناسان و نویسندگان چندی که در اتحاد جماهیر شوروی، آمریکا، کشورهای اروپایی و ترکیه هستند نیز به طور حتم استفاده شود.

[در حاشیه:] درست است همچنین ژاپنی.^{۵۷}

۲. برای تهیه نشریات باید از وجود دانشمندان و نویسندگان ایرانی در اشل وسیعتری استفاده شود.

۵۷. متن به وسیله امیر هوشنگ متقی تهیه شده است. حاشیه‌ها دستخط اسدالله علم می‌باشد.

[در حاشیه:] درست است.

۳. چون بیشتر جوامع اروپایی ما را با اعراب یکی می‌دانند لازم است در نشریات مورد نظر خط‌مشی کلی بر این اساس قرار گیرد که ضمن بیان تاریخ گذشته و پیشرفتهای ایران نوین در سایه توجهات و رهبری خردمندان اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در همه موارد ریشه‌های نژاد، زبان، فرهنگ و هنر، آداب و رسوم و غیره این کشور کهنسال و مردم آریایی نژاد آن به خوبی بیان و توضیح داده شود و حقایق تاریخی برای مردم گیتی آشکار گردد.

[در حاشیه:] صحیح است چه خوب بود اسم ایران را هم در آن موقع رسماً به Persia تبدیل کنیم!

۴. لازم است شجر[ه] نامه بیست و پنج سده شاهنشاهی ایران تهیه و در جشن بیست و پنجمین سده شاهنشاهی ایران تهیه به دست مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر به موزه سپرده شود.

[در حاشیه:] چطور؟

۵. در مورد مراکز جشن باید گفت که در مورد بعضی از کشورهای دیگر اروپایی یا آسیایی کمتر توجه شده است.

[در حاشیه:] فوری به سفر تذکر بدهید.

همچنین برای کشور اتحاد جماهیر شوروی شهری مانند تاشکند، انتخاب این شهر نیز لازم است زیرا یکی از بزرگترین ایرانشناسان اهل این شهر است علاوه بر آنکه مرکز یکی از مراکز فرهنگی ایران باستان است.

[در حاشیه:] درست است آیا آنها قبول می‌کنند؟

۶. چون یکی از هدفهای برگزاری جشن آشنایی مردم جهان به پیشرفتهای اخیر کشور ایران در اثر به ثمر رسیدن انقلاب سفید شاه و مردم است ما نباید در بازار ایران خود را تنها به نمایش کالاهای دستی و قالی و عرضه خاویار محدود کنیم زیرا این نوع کالاها سابقه تاریخی دارد و به نظر می‌رسد که بایستی کالاهای صنعتی حتماً به نمایش گذاشته شود تا مردم جهان به پیشرفتهای صنعتی ما پی ببرند و بدانند که ما در راه صنعتی شدن کشور خود چه گامهایی برداشته‌ایم.

[در حاشیه:] البته درست است.

۷. در مورد تهیه فیلمهای تلویزیون، لازم است تمام سازمانهای ایرانی مثل وزارت فرهنگ و هنر، مراکز مختلف تلویزیون و رادیو و بعضی مؤسسات ملی که در این کار سابقه دارند در این قسمت سهمی داشته باشند.

[در حاشیه:] این کار به نظرم باید در دست یک مرکز باشد که همان وزارت فرهنگ و هنر است.

۸. در مورد برنامه‌های فرهنگی باید یادآوری نمود که می‌توان قسمتی از برنامه‌های فرهنگی را به وسیله شبکه ماهواره ایران به تمام جهان فرستاد.

[در حاشیه:] بسیار خوب

۹. به طور کلی در طرح تنظیمی آقای سنگوی راه‌های بسیار چشمگیر و جدیدی به چشم نمی‌خورد بلکه همان روش معمولی که تا به حال انجام شده خطوط اصلی پیشنهادات ایشان را تشکیل و مخصوصاً در آن قسمت که بازار ایران در مراکز ممالک مختلف جهان در ایام جشن دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی مطرح کرده‌اند نشان دادن قالی و عرضه کردن بعضی صنایع دستی و چند جعبه خاویار یادآور همان نقشی از ایران قدیم است که مردم جهان ما را با همین چند فرآورده می‌شناسند.

[در حاشیه:] شما چه پیشنهاد می‌کنید؟

خلاصه نظر بنده

ب- چاپ یک کتاب بسیار عالی چه از نظر موضوع و چه از نظر شکل و طرح و ترکیب صد درصد لازم است. برنامه تلویزیونی باز باید نشان‌دهنده قسمتی از تاریخ گذشته، وضع قبل از روی کار آمدن سردار بزرگ ایران رضا شاه کبیر و دوران پر افتخار سلطنت شاهنشاه آریامهر و تصویری از آینده درخشان ایران باشد که برگشت عظمت گذشته را به آینده مرتبط نماید.

پ- بازار مکاره در مراکز کشورهای اروپایی و آسیایی و آمریکا و کانادا اگر غیر از آنچه آقای رامش سنگوی مطرح کرده‌اند با عظمت لازم انجام‌پذیرد برای ما مفید خواهد بود البته احتیاج به نیروی کامل و مورد احتیاج چنین برنامه وسیعی از نظر مادی و انسانی می‌باشد و در غیر این صورت پرکننده کردن بودجه محدود و مادی و نیروی انسانی که در اختیار داریم به صورت ناقص اثر مطلوب را به جا نخواهد گذاشت.

ت- اگر ما بتوانیم یک فیلم فوق‌العاده تهیه کنیم که در آن گوشه‌هایی از گذشته و حال و آینده را نشان دهد و این فیلم را در یک روز در ایام برگزاری جشن دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی در پایتخت‌های کشورهای مختلف جهان به نمایش بگذاریم با یک متن موزیک بسیار قوی و گفتار قبل از شروع فیلم به طور مختصر راجع به اصالت ۲۵۰۰ سال شاهنشاهی ایران این کار چند بار نتیجه بیشتر و مؤثرتری در اذهان عمومی جهان باقی خواهد گذاشت که از برنامه‌های تلویزیونی مسلماً مفیدتر خواهد بود.

[در حاشیه:]

ملاحظه شد. متشکرم. اما باید اقدام کرد فقط یک سال وقت داریم به هر حال در آوریل سنگوی را بخواهید که کار را تمام کنم. ۴۸/۱/۸.

[۱۷۹ تا ۱۷۷ - ۱ - ۲ - ۱۷۱ الف]

خواندنیها

دفتر مدیر

تاریخ ۱۳۵۰/۵/۱۷

دوست بزرگوار، سرانجام دکتر رام با یک کاسه کردن حداقل وامها، موقتاً ما را از شر پشه‌های موزی که وامهای متفرقه باشد راحت کرد و اخذ تصمیم درباره بقیه را که مگسان و زنبوران باشند به وقت دیگری موکول نمود.

به همین مناسبت وظیفه خود می‌دانست که در نخستین فرصت سپاس بی حد خود را به حضور آن شخصیت بزرگوار و دوست ارزنده که بحمدالله با ارزش بودنش به خودتان هم ثابت شد تقدیم دارد و چون در آن اوقات جنابعالی در سفر اروپا تشریف داشتید همان وقت توسط آقای معینان مراتب سپاس بی‌پایان خود را به پیشگاه شاهنشاه بزرگ و مهربان که برای سومین بار این خدمتگزار و نشریه متعلق به خودشان را نجات داده‌اند تقدیم گردید.

اینک برای بار دوم مراتب سپاس خود را که عجالاً کتبی است و انشاءالله عملی هم خواهد شد تقدیم می‌دارد.

در راه انجام همین مقصد و مقصود است که مجله خواندنیها با پیشقدمی بر سایر نشریات ۲۵ شماره مخصوص با کاغذ اعلا و رنگی و مطالب ویژه و مقالات اختصاصی به استقبال از جشن دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری از دو هفته پیش آغاز کرده و تا پایان جشنها آن را به طرزی کاملتر ادامه خواهد داد.

اکنون و عجالاً آرزویی دیگر جز شرفیابی حضوری و توفیق دستبوسی ندارم که امیدوارم این آرزو هم در شمار سایر آرزوهای مردم ایران برآورده گردد.

ارادتمند دائمی

ع - امیرانی

[در حاشیه]

جناب امیر متقی

به شرف عرض مبارک رسید. ۵۰/۵/۱۹

[اسدالله علم]

حوادث

دفتر مدیر

شماره

دوست بزرگوار
 در از سر پشته ای نواری که با اندامی متفرقه باشد رحمت گردد و اخذ تفهیم در این
 بقیده که گفتن در اخبارات با سینه بوقت دیگری موکل بود
 بهین صفت است اینچه خود می باشد که در نخستین فرصت لباس بجهت
 بگذرد آن شخصیت بزرگوار و دوست در راه که بخواند با ادرسی بود پس بجز آن
 بسیار شکر می دارد
 در این روزها است چنانچه در مسواریها که تشریف آفرینید می نوشت
 که در ایام مسیحا در آن لباس به بیابان خود را - بیخود است. بزرگی و بزرگی
 که برای اولین بار این خدمتگوار و شریف نفس بگذشتن در محلات دارا و تفریح گاه
 که اینک وای بار خدایا در آن لباس خود را که عیال کتبی است بگذارد
 عمل بهر تلاطمه سینه بر سینه دارد
 در راه ای - پس گفته و گفته است که همه خواننده ها با پیشانی
 بر سر و کتف است که در شماره مکرر است اما خدای جلاد در کجی دست است
 در حقیقت است منتقل از پیش در هر بار با نفس سال استیفا گذاری و زود جسته
 آغاز کرده و آبیان است که آنرا بطوری که تمام او خواهد بود
 آنرا در این وقت آورده بود که جز سرفه با سرفه می بود
 که بعد از آن این آمده هم در شمار و آورده که همه او را آورده بود
 در این وقت دانی تا...

شورای مرکزی جشن بیست و پنجمین سده بنیادگذاری شاهنشاهی ایران
و اعلام حقوق انسانی به فرمان کورش کبیر

تاریخ ۴۷/۸/۱۲

(صورت‌مجلس کمیسیون برنامه و تشریفات)

بیست و ششمین جلسه کمیسیون برنامه و تشریفات جشن شاهنشاهی ایران در ساعت پانزده روز یکشنبه دوازدهم آبان ماه ۱۳۴۷ با حضور جنابان آقایان امضاءکنندگان ذیل در دفتر کمیسیونهای شورای مرکزی تشکیل گردید.

۱. صورت‌مجلس جلسه مورخ پنجشنبه نهم آبان ماه ۱۳۴۷ شورای مرکزی آرامنه و صورت‌مجلس تاریخ ۴۷/۸/۱۱ شورای مرکزی زرتشتیان قرائت شد.

جناب آقای مسعود انصاری توضیحاتی درباره مذاکراتی که با زرتشتیان - یهودیان - آرامنه - آشوریها به عمل آمده بود به استحضار کمیسیون رسانیدند. در این باره بحث شد. پس از توضیحاتی که آقای معز راجع به موسسه بین‌المللی (ارت) دادند جناب آقای سناتور بوشهری به تیمسار سرتیپ انصاری و جناب آقای مسعود انصاری توصیه فرمودند که با آقایان نمایندگان کلیمیان مذاکره نمایند مدرسه حرفه‌ای که ایجاد می‌کنند از سازمان بین‌المللی ارت جدا باشد.

۲. در پیرو تصمیم جلسه قبل برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش و سازمان تربیت بدنی و شهرداری تهران قرائت و به تصویب نهایی رسید.

۳. جناب آقای دکتر معتمد وزیری اظهار داشتند: که در جلسات قبل اظهار کرده بودم کتاب عصر پهلوی به وسیله وزارت اطلاعات در دست تهیه است که جلد یکم آن به چاپ رسیده و جلد دوم نیز در آینده نسبتاً نزدیک آماده شده و به تعداد کافی در اختیار شورای مرکزی جشن شاهنشاهی گذارده خواهد شد.

۴. برنامه جدید و تکمیل شده وزارت پست و تلگراف و تلفن که در جلسه قبل به وسیله جناب آقای مهندس رحمانی به جای برنامه قبلی به دفتر کمیسیون تسلیم شده بود قرائت و تأیید شد.

۵. با کسب اجازه از جناب آقای سناتور بوشهری آقای سزاوار مدیرکل روابط عمومی وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی که طبق دستور جناب آقای وزیر متبوع خودشان برای کسب اطلاع درباره برنامه مربوط به آن وزارتخانه به دفتر شورا آمده بودند در جلسه شرکت نمودند و اظهار داشتند: وزارتخانه ما جدید است و واحدهای تابعه آن سازمان غله مؤسسه انحصار دخانیات - سازمان چای - شیر پاستوریزه - فروشگاه فردوسی و شرکتهای جدید گوشت و برنج است البته طبق

طرحهای دیگری واحدهای بیشتری نیز خواهد داشت به استحضار آقایان می‌رسانم اگر برنامه جشن دو هزار و پانصد ساله در حدود برنامه‌های جشن تاجگذاری باشد ما همانطور که در جشن تاجگذاری عمل کردیم برنامه این جشن را نیز اجرا خواهیم کرد در جشن تاجگذاری در تهران مؤسسات وابسته را آذین‌بندی و چراغانی کردیم برنامه پذیرایی و چای و شیرینی و برنامه‌های هنری در محل انبار سیلوها و دخانیات و شیر پاستوریزه اجرا کردیم و مقداری مواد مصرفی - از قبیل چای - سیگار - شیر به طور رایگان اهداء نمودیم و در شهرستانها هم نسبت به وسعت از دو تا سه هزار تومان به مصرف رسانیدیم حالا چنانچه شوار نظر خاصی دارند که بایستی برنامه جداگانه اجرا شود برنامه را ابلاغ بفرمائید.

جناب آقای سناتور امیر همایون بوشهری اظهار داشتند: برنامه‌هایی که برای برگزاری مراسم جشن فرخنده تاجگذاری اجراء شده بسیار خوب بود و آن برنامه‌ها را در این جشن اجراء بفرمائید.

نظر ما این است که علاوه بر برنامه‌هایی که اشاره فرمودند در حدود هفت هزار جعبه سیگار مخصوص برای جشن تهیه کنید که هر جعبه لااقل دارای ۵۰ عدد سیگار باشد سیگار آن اعلا و دارای جعبه‌های زیبا و نفیس و بسته‌بندی مخصوص و روی جعبه علامت عقاب هخامنشی بگذارند که یک قسمت آن به میهمانان جشن اهدا و یک قسمت هم در پذیراییهای رسمی مصرف شود.

آقای سزاوار اظهار داشتند دو کارخانه از بلغارستان خریداریم در آتیه همان سیگار کنت و وینستون اروپایی با توتون ایرانی ساخته می‌شود و بهترین سیگارها را تهیه می‌کنیم.

جناب آقای دکتر معتمد وزیری پیشنهاد نمودند: به وسیله فروشگاه فردوسی آرم عقاب هخامنشی به قطع کوچک و به مقدار زیاد و با شکل زیبایی از پارچه تهیه و به رایگان بین دانش‌آموزان توزیع شود که در ایام جشن روی لباس خود نصب نمایند.

جناب آقای امیر معز پیشنهاد نمودند: پنج شش هزار بسته از چای غنچه یک برگ بهاره اعلا طبق بسته‌بندی‌های فرنگی که هر کدام دارای پنجاه بسته طوری کوچک نخ‌دار باشد تهیه نمایند که به میهمانان جشن اهداء شود.

جناب آقای دکتر معتمد وزیری پیشنهاد نمودند: از هم‌اکنون به فروشگاه فردوسی دستور داده شود تعدادی کافی لامپ - سرپیچ - پرز خریداری و وارد نمایند که در آن موقع مملکت دچار بازار سیاه نشود به علاوه به فروشگاه فردوسی سفارش شود مقدار زیادی لوازم‌التحریر - مداد - مداد پاک‌کن - کتابچه با علامت عقاب هخامنشی و کوروش کبیر تهیه کنند و در سال ۱۳۵۰ به جای لوازم‌التحریرهای معمولی مصرف نمایند. آقای

سزاوار اظهار داشتند: نظرات آقایان را با دقت یادداشت کردم و با طرز تهیه برنامه هم آشنا شدم در ظرف همین هفته برنامه وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی را به دفتر کمیسیون تسلیم خواهم نمود.

در خاتمه جلسه جناب آقای سناتور بوشهری دستور فرمودند از وزارت آبادانی و مسکن دعوت شود نماینده خودشان را برای شرکت در کمیسیون معرفی فرمایند.

جلسه در ساعت نوزده و نیم خاتمه پذیرفت و جلسه آینده به روز سه‌شنبه ۱۴ آبان ساعت ۱۶ موکول گردید.

فهرست اسامی جنابان آقایان اعضاء محترم کمیسیون برنامه و تشریفات

با رعایت حروف تهجی نام فامیل تاریخ ۱۲ آبان ۴۷

۱. تیمسار سرتیپ انصاری نماینده سازمان اطلاعات و امنیت کشور
۲. جناب سرهنگ ایرملو نماینده شورایعالی عشایر
۳. جناب آقای امیر معز رئیس دفتر انتشارات و تبلیغات شورای مرکزی
۴. جناب آقای دکتر امینی نماینده سازمان جلب سیاحان
۵. جناب آقای مهندس آوینی مشاور عالی فنی و سرپرست امور روابط بین‌المللی وزارت راه
۶. جناب آقای مهندس برمک وزیری معاون شهرداری تهران
۷. جناب آقای حشتمی نماینده شرکت ملی نفت ایران
۸. جناب آقای مهندس رحمانی معاون وزارت پست و تلگراف و تلفن
۹. جناب آقای رجیبی مدیرکل امور اجتماعی وزارت آموزش و پرورش
۱۰. جناب آقای طباطبائی مدیرکل سیاست وزارت کشور
۱۱. جناب آقای دکتر عاطفی معاون وزارت بهداری
۱۲. جناب آقای مهندس فرخ نماینده وزارت آب و برق
۱۳. جناب آقای کاشفی نماینده سازمان تربیت بدنی
۱۴. جناب آقای خلیل گیتی نماینده تشریفات کل شاهنشاهی
۱۵. جناب آقای دکتر معتمد وزیری معاون وزارت اطلاعات
۱۶. جناب آقای مسعود انصاری مشاور عالی و رئیس دفتر امور خارجی
۱۷. تیمسار همایون معاون کمیسیون برنامه و تشریفات
۱۸. آقای بهمن فرهمند معاون دفتر امور داخلی و دبیر کمیسیون

دربار شاهنشاهی

تاریخ ۴۸/۸/۲۹

خلاصه نامه جناب آقای سناتور بوشهری مربوط به تأمین هزینه جشنهای شاهنشاهی استان خراسان جناب آقای پیرنیا استاندار محترم خراسان ضمن نامه‌ای اظهار داشته‌اند که برگزاری مجالس شب‌نشینی، تئاتر، گاردن پارتی و غیره از نظر تأمین هزینه جشنهای شاهنشاهی در استان خراسان کافی به نظر نمی‌رسد. به این علت پیشنهاد نموده‌اند از راه وضع عوارض جدید درآمد مستمری به این منظور کسب نمایند که البته نیاز به تصویب هیئت محترم دولت دارد.

جناب آقای بوشهری پاسخ داده‌اند که لازم است استانداری خراسان با اجازه وزارت کشور ترتیبی دهند که انجمنهای شهر هزینه جشنهای شاهنشاهی استان مربوطه را از طریق عوارض برای مدتی که از برگزاری جشن تجاوز ننماید تأمین نمایند.

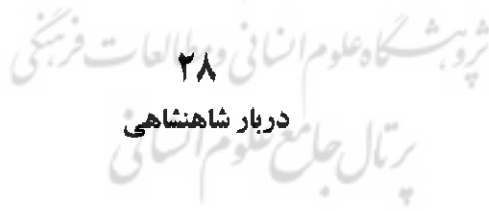
دفتر

[در حاشیه]

جناب آقای امیر متقی

باید ترتیب بهتری برای این کار در نظر بگیریم و این قدر فلاکت‌بار درباره کار به این بزرگی اقدام نکنیم. اظهار نظر فرمایید. ۴۸/۸/۳۰

[۱۱۰ - ۱ - ۲ - ۱۷۱ الف]

دربار شاهنشاهی

تاریخ ۴۸/۹/۲۲

سرور من

مکاتبات پیوست نشانی از این ندارد که اشکالی پیش آمده؛ شرحی جناب آقای بوشهری به وزارت آبادانی و مسکن نوشته و جواب گرفته‌اند که این زمین با توجه به سوابق در اختیار دولت است. لذا وزارت آبادانی و مسکن نمی‌تواند تصمیم بگیرد. به همین علت جناب بوشهری با سازمان برنامه موضوع را در میان گذاشته‌اند و منتظر جواب می‌باشند. باید دید جواب سازمان چه خواهد بود. اما نظر آن سرور عزیزم کاملاً صحیح و منطقی می‌باشد که زمین را دولت بدهد زیرا این یک راه سهمین شدن دولت در

ساختن هتل جدیدی می‌تواند باشد که به وسیله هتلداران هندوستانی به وجود خواهد آمد.

با تقدیم احترام
[امیر متقی]

[در حاشیه]

ملاحظه شد. متشکرم. ۴۸/۹/۲۳ [اسدالله علم]

[۹۸ - ۱ - ۲ - ۱۷۱ الف]

۲۹

شماره ۱۱۸۵۸/د

تاریخ ۱۳۴۸/۹/۳۰

جناب آقای سناتور بوشهری

رئیس محترم شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

عطف به نامه شماره ۵۷۲۹ مورخ ۱۳۴۸/۹/۲۶ در مورد درخواست وزارت منابع طبیعی که جهت اجرای برنامه‌های برگزاری جشن شاهنشاهی تقاضای مبلغ ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال بودجه نموده‌اند و همچنین نامه شماره ۱۵-۲-۲۴۳-۲۲-۱۷۷۰ مورخ ۴۸/۹/۱۸ شهربانی کل کشور که مبلغ ۱۵,۳۰۰,۰۰۰ ریال برای خرید یکصد دستگاه موتور سیکلت و یکصد دست لباس اسکورت کرده‌اند. خواهشمندم به طور کلی به این سازمانها و سایر وزارتخانه‌ها و سازمانهای دیگر دولتی بخشنامه فرمایید که این یک جشن ملی می‌باشد و وظیفه هر فردی ایجاب می‌کند که هر چه می‌تواند به برگزاری جشنهای دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی ایران کمک کنند نه آنکه منتظر باشند که جناب عالی برای هر سازمانی که وظیفه‌دار اجرای برنامه‌ای می‌باشد تأمین بودجه بفرمایید بلکه تمام سازمانهای دولتی و غیردولتی که به هر عنوان طبق برنامه تنظیمی وظایفی در برگزاری جشن بر عهده دارند باید بودجه آن را از حالا از محل صرفه‌جوییهای سازمان خودشان یا به هر طریق دیگری که تعهد اضافی برای دولت فراهم نکند تأمین نمایند. البته بجز بودجه‌های عمرانی که در این قسمت سازمان برنامه و دولت مشغول مطالعه و تأمین آن می‌باشند. خواهشمندم به کلیه سازمانهای دولتی که طبق برنامه تنظیمی در جشن شاهنشاهی هر کدام وظایفی دارند مدلول این نامه را اطلاع فرمایند تا هم تکلیف آنها برای یک مرتبه روشن و هم از مکاتبات مکرر جلوگیری شود.

وزیر دربار شاهنشاهی

اسدالله علم [امضا]

[۹۲ و ۹۱ - ۱ - ۲ - ۱۷۱ الف]

تاریخ ۴۸/۱۰/۸

نظر عالی هست که چند روز پیش به جناب آقای سناتور بوشهری شرحی نوشتم که تمام سازمانهای دولتی که طبق برنامه تنظیمی برای جشن شاهنشاهی وظایفی به عهده دارند نباید انتظار داشته باشند که از طرف دولت برای تأمین مخارج به آنها کمک شود و تعهدی برای دولت ایجاد کنند بلکه باید هر وزارتخانه یا سازمان و مؤسسه دولتی، بدون استثنا، از محل صرفه‌جویی‌هایی که دارند و یا راه‌حلی که خودشان پیدا می‌کنند و کمی تلاش و ابتکار مخارج سازمان خودشان را در موقع جشن شاهنشاهی از بابت مراسمی که خواهند داشت تأمین کنند و اگر غیر از این باشد تمام سازمانهای دولتی فکر می‌کند ما گنج داریم و هر روز صورت بالا بلندی می‌دهند که چند میلیون تومان بدهید که چند تا چراغ نصب کنیم یا یک مهمانی بدهیم و بر اساس همین فکر طی بخشنامه‌ای از جناب بوشهری خواستیم که این مطلب و نظر را به اطلاع همه مسئولین سازمانهای دولتی برسانند که یک مرتبه خلاص شویم. حالا هم پیشنهاد پیوست راه حل خوبی است البته اگر از حالا به امر مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر دولت به تمام سازمانهای خود ابلاغ کند که صرفه‌جویی‌های سال ۴۹ را برای تأمین مخارج جشن شاهنشاهی سازمان خودشان نگاهداری و بعداً استفاده کنند.

با تقدیم احترام
[امیر متقی]

[در حاشیه]

صرفه‌جویی موجود نیست، یک گاز* احتیاج دارند. ۴۸/۱۰/۸ [اسدالله علم]
[۹۵ - ۱ - ۲ - ۱۷۱ الف]

جناب آقای وزیر دربار شاهنشاهی
به طوری که خاطر عالی مستحضر است، حسب‌الامر مطاع همایونی جشنهای دو هزار و پانصدمین سال بنیاد شاهنشاهی ایران در سال آینده به صورت ملی و بین‌المللی برگزار خواهد شد و بدیهی است که با توجه به اهمیت استثنایی این یادبود در تاریخ

* کوچکترین واحد پول در عهد قاجاریه، پنج‌غاز (پنغاز) معادل نیم شاهی بود.

شماره _____

تاریخ _____

پوست _____

از صلاحات و ابرار و اهل عدالت و تقوی که در این شهر
 در بار شایسته‌ای که در فرجه و کمال علم و ادب و
 خرد و فن و عزم و جرات و کرم و سخاوت و
 لطف و مروت و کرم و سخاوت و کرم و سخاوت
 سرورک ۱۸۷۱-۱۸۷۲
 نظر عالی است که چنانچه در پیش نجیب‌کامی و در ردگری سرخی در
 که تمام سزاهای دینی که طین بر پایه منطقی برای نفس می‌دانی بعد
 دارند نباید اظهار داشته باشند که از طرف دولت برای تأمین حاجت آنها که
 و تقهیری برای دولت ایجاد کنند بعد با هر روز در آنجا که با آن در وقت دعوی
 بدون اشتغال از محل هزینه جوشهایی که دارند و بیاراه حلی که در وقت و به استینه
 در تلاش و آبکار و حاجت زبان خرد و ن را در تمام جوش و نفس می از
 بر در آنکه خواسته دولت تأمین کنند و اگر غیر از این باشد تمام سزاهای
 دینی که بکنند ما کتب دارم و در روز در صورت با اولاد دیگری می‌فهمند که خدایان در آن
 نه به به که چنانچه تا چراغ نصب کنم یا به بهایی به هم در آنس که منس بگری
 و در دگری فرایتم که این مطلب و نظر را بطالع همه مشورتن سزاهای دینی بر آنند
 که میرتبه خلاص فریم حالام سزاهای دینی را به اصل فرمی استه اند

ایران و در تاریخ جهان، می‌باید هر دو جنبه داخلی و خارجی این جشن با حداکثر شکوهی که ممکن باشد عملی شود، و برای این منظور طبعاً لازم است از حداکثر امکانات موجود بهره‌برداری به عمل آید.

در آن قسمت از کار که جنبه خارجی دارد و می‌باید در کشورهای مختلف جهان در سال ۱۹۷۱ انجام گیرد، اجرای برنامه‌ها از یک طرف به عهده کمیته‌های محلی جشنها در هر یک از کشورها، و از طرف دیگر به صورت بین‌المللی به عهده سازمان یونسکو است. در این هر دو مورد، تأمین حداکثر بهره‌برداری از امکانات و شرایط موجود، طبعاً مستلزم یک همکاری وسیع و آگاهانه و منظم از جانب مرکز ایرانی اداره جشنها با یکایک از این مراکز است، آن هم نه به صورتی یکنواخت و به اصطلاح «بخشنامه‌ای»، بلکه به این صورت که در مورد هر کشور شرایط خاص اجتماعی و سیاسی و فرهنگی آن کشور و امکانات کار کمیته‌ها و نوع برنامه‌های آنها با دقت و بررسی کامل در نظر گرفته شود و راهنماییها و «دیرکتیو»ها بر اساس آن صورت گیرد.

متأسفانه در مذاکراتی که در سفر کوتاه اخیر این جانب به اروپا از طرف سفرای شاهنشاهی در کشورهای فرانسه، ایتالیا، انگلستان، شوروی و از طرف رئیس نمایندگی ایران در یونسکو به طور خصوصی با این جانب به عمل آمد، معلوم شد که در مورد کار کمیته‌های محلی و کار سازمان یونسکو آن طور که مورد انتظار آنها است از مرکز دیرکتیوهای لازم داده نمی‌شود، و مثل این است که هدف فقط تشکیل این کمیته‌ها در ممالک مختلف و اعلام تشکیل آنها توسط شورای جشنها است و بعد از آن کار مثبت دیگری انجام نمی‌گیرد.

شاید آن جناب اطلاع داشته باشند که در ده سال پیش، که به پیشنهاد خود جاننثار اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر به تجلیل دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری [بنیانگذاری] شاهنشاهی ایران اراده فرمودند، و به همین جهت خود این جانب در مدت دو سال اول (که تمام برنامه‌های فعلی کار جشنها به شهادت نشریات چاپی در همان موقع طرح و تنظیم شد) وظیفه دبیرکل شورای جشنها را داشتم، طرح تشکیل کمیته‌های خارجی برای شرکت ممالک مختلف جهان در این جشنها تحت سرپرستی عالیه رؤسای کشورها و با شرکت بزرگترین شخصیت‌های سیاسی و فرهنگی آنها در همان موقع تنظیم و به مورد اجرا در آمد، و اولین کمیته که بعداً سرمشق سایر کمیته‌ها قرار گرفت در سال ۱۹۶۰ در پاریس ایجاد شد، و خود این جانب حامل پیام شاهنشاه آریامهر در جلسه افتتاحیه آن بودم.

به علت همین سابقه آشنایی شخصی با اعضای این کمیته‌ها در غالب کشورها، ایشان در ملاقات با این جانب در سفرهای اخیر غالباً مشکلات خود را در مورد کار کمیته‌ها و برنامه‌هایی که باید طرح و اجرا شود با علاقه‌مندی فراوانی که حاکی از تمایل آنها به

شرکت هر چه بهتر و بیشتر در این یادبود بود در میان می‌گذاشتند و تقریباً همه انتظار داشتند که از جانب خود ایران همکاری معنوی و فکری وسیعتر و آگاهانه‌تری به عمل آید.

چون این جانب، چه به سمت خدمتگزار شاهنشاه و ولی‌نعمت بزرگ خودم به خصوص در رشته امور فرهنگی، و چه به علت آن که اصولاً افتخار بنیانگذاری کار جشن ۲۵۰۰ ساله را به فرمان مطاع همایونی داشته‌ام، طبعاً آرزو دارم که این جشن بزرگ (که یک بار بیشتر در تاریخ ایران و در تاریخ معاصر جهان نمی‌تواند نظیر داشته باشد) با بهترین و عالیترین صورت آن برگزار شود، وظیفه خود دانستم که اشکالی را که در مورد فوق غالباً از طرف مراجع خارجی با بنده در میان گذاشته شده به عرض آن جانب که رئیس این کار هستند برسانم تا در صورت مقتضی به شرف عرض اقدس همایونی نیز برسد.

در حال حاضر وضع طوری است که کمیته‌های خارجی تشکیل می‌شود، ولی «بازده» و «راندمان» کار آنها به علت عدم وجود برنامه‌هایی ابتکاری که در هر کشور حداکثر استفاده از امکانات و شرایط را تأمین کند بسیار کمتر از آن هست و خواهد بود که می‌تواند باشد. در مورد یونسکو (که ۹ سال پیش قطعنامه‌ای در مورد شرکت ۱۲۰ نمایندگی این سازمان در سراسر جهان در این جشنها صادر کرد و متن این قطعنامه توسط خود اینجانب نوشته شده بود) وضع از این هم مهمتر است، مگر آنکه اقدام فوری و سریعی به عمل آید.

به نظر جان نثار، شورای مرکزی جشنها در ترکیب فعلی خود کارشناس و مطلع کافی و به خصوص مبتکر برای قسمت خارجی این جشنها ندارد، و برای اینکه فرصت از دست نرود می‌باید یا چنین کادری در این شورا به وجود آید، و یا اداره قسمت خارجی به شورای فرهنگی سلطنتی یا مرجع دیگری که صلاحیت بیشتر در این قسمت داشته باشد واگذار شود، تا چنین مرجعی بتواند با همکاری نمایندگیهای سیاسی و فرهنگی ایران در هر کشور و با همکاری شخصیت‌های صلاحیتدار خود آن کشورها در مورد هر مملکت برنامه‌های ابتکاری و خاصی با امکان استفاده از حداکثر شرایط و امکانات موجود در هر کشور طرح و اجرا کند، که غالباً مستلزم مخارجی از جانب ایران نیست، ولی مستلزم سرپرستی و اطلاع دقیق است.

با تقدیم احترامات فائمه

شجاع‌الدین شفا

[در حاشیه]

جناب آقای امیرمقی

آن کمیته را که گفتم دعوت فرمایید. ۴۹/۳/۸

[۱۰۷ تا ۱۰۴ - ۲ - ۲ - ۱۷۱ الف]

[اسدالله علم]

[شماره ناخوانا]

[تاریخ] ۱۳۴۹/۹/۲۹

جناب آقای علم، وزیر محترم دربار شاهنشاهی

با نهایت احترام و معطوفاً به مرقومه شماره ۷۴۸۲ و مورخ ۱۳۴۹/۹/۲ آن جناب در مکاتبات قبلی، ضمن عرض تشکر مراتب زیر را به استحضار خاطر مبارک می‌رساند:

۱. شرکت ملی نفت ایران با تصویب جناب آقای دکتر اقبال افتخار دارد به منظور شرکت در هزینه‌های مربوط به قراردادهایی که از طرف آن وزارت برای جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران منعقد می‌شود مبلغ یک میلیون دلار تقدیم دارد. این مبلغ خارج از وجوه و اعتباراتی است که شرکت رأساً هنگام برگزاری جشنها طبق برنامه مصوب شورای مرکزی جشنهای مذکور متقبل و متعهد شده است. به امور مالی شرکت دستور داده شده که مبلغ یک میلیون دلار اشاره شده را فوراً به حساب اعتبارات مربوط به قراردادها واریز کند.

۲. در اجرای اوامر و دستورات آن جناب برای همکاری در تهیه و تنظیم قرارداد و همچنین [ناخوانا] کردن شرکت به عنوان مادر حساب هزینه‌های قراردادها اقدامات زیر به عمل آمده است:

الف - برای تهیه و تنظیم قراردادهای مربوط به ساختمان چادرها و سرویس رستوران برای پذیرایی مهمانان دستور لازم به قسمت حقوقی این شرکت صادر گردید و طبق گزارشی که قسمت مزبور داده آقای فضل‌الله مشاور رئیس کل قسمت حقوقی شرکت شخصاً موافقتنامه‌های مربوطه و قراردادهای لازم را تهیه و تقدیم کرده است.

ب - دستور لازم به امور مالی شرکت داده شده که برای پرداخت وجوه قراردادها و هزینه‌های مربوط به جشن ۲۵۰۰ ساله به عنوان مادر حساب عمل کند و تا وصول اعتبارات مربوط به جشن، که اخیراً قسمتی از آن واصل گردیده، وجوه و هزینه‌های مورد حواله را بپردازد.

چون آن جناب آقای فضل‌الله مشاور را به عنوان بازرس مالی و حقوقی خود انتخاب فرموده‌اند لذا ترتیب داده شد قسمت امور مالی شرکت کلیه حواله‌های مربوط به پرداخت وجوه و هزینه‌های قراردادهای اشاره شده را که به توسط ایشان به قسمت مزبور ارسال می‌گردد پرداخت کند و اعتبارات را وصول نماید و حسابها را نگاهداری کرده و هر سه ماه یک بار وضع کلی حساب را جهت استحضار عالی تقدیم دارد.

پ - از توجهی که آن جناب درباره ارسال چک و اعتبارات به شرحی که در نامه

اشاره شده بالا مرقوم فرموده‌اند سپاسگزار است.

به انتظار اوامر آن جناب، و با تقدیم شایسته‌ترین احترامات
از طرف شرکت ملی نفت ایران
آقاخان بختیار

رونوشت: امور مالی، برای اطلاع و اقدام برای تأمین اعتبار یک میلیون دلار و تنظیم
صورت‌حسابهای سه ماهه مربوطه
قسمت امور حقوقی
آقای دکتر مشاور

[۱۸۵ و ۱۸۴ - ۲ - ۲ - ۱۷۱ الف]

۳۳

دربار شاهنشاهی

اداره رمز و محرمانه

شماره ۱۳۳۱

محرمانه

جناب آقای دکتر اقبال ریاست هیئت مدیره و مدیرعامل محترم شرکت ملی نفت ایران
با ارسال فتوکپی نامه شماره ۳۳۱۷م - ۴۹/۹/۲۸ جناب آقای آموزگار وزیر محترم
دارایی که موافقت با پرداخت ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برای مخارج جشن شاهنشاهی در سال
جاری فرموده‌اند و خواسته بودم که مستقیماً برای جناب عالی ارسال فرمایند
خواهشمندم دستور فرمایید حسابداری شرکت اقدام لازم را برای وصول این وجه از
وزارت دارایی معمول و در حساب مورد نظر منظور نمایند. از لطف آن جناب
سپاسگزارم.

وزیر دربار شاهنشاهی

اسدالله علم

رونوشت برای استحضار و اقدام جناب آقای آموزگار وزیر محترم دارایی، با تشکر
فراوان، ایفاد می‌شود.

وزیر دربار شاهنشاهی

اسدالله علم

[۲۰۶ - ۲ - ۲ - ۱۷۱ الف]

شماره ۴۹۵۰/د

تاریخ ۱۳۵۰/۵/۲

جناب آقای دکتر اقبال

رئیس محترم هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران
خواهشمندم دستور فرمایند ۲۰ فقره چک به شرح زیر:

مبلغ به ریال	نام بانک	شماره چک	شماره ردیف
۱۵۰,۰۰۰	تهران	۸۴۶۵۷۳	۱
۳۰۰,۰۰۰	ملی ایران	۵۰۶۳۵۹	۲
۱۵۰,۰۰۰	ملی ایران	۸۱۱۹۳۴	۳
۲۰,۰۰۰	ملی ایران	۳۶۰۷۲	۴
۲۰,۰۰۰	تهران	۳۶۴۴۶۲	۵
۵۰,۰۰۰	کار	۴۷۳۵۰۴	۶
۲۵۰,۰۰۰	کار	۴۶۷۸۳۰	۷
۲۵,۰۰۰	کار	۴۲۹۷۹۶	۸
۵۰,۰۰۰	اصناف ایران	۲۱۸۹۵۱	۹
۵۰,۰۰۰	کار	۵۹۵۵۱۲	۱۰
۱۰۰,۰۰۰	کار	۴۷۱۹۵۲	۱۱
۵۰,۰۰۰	صادرات ایران	۹۳۹۴۹۰	۱۲
۲۰,۰۰۰	پارس	۳۱۴۶۸۳	۱۳
۲۵,۰۰۰	کار	۴۴۴۱۸۲	۱۴
۵۰۰,۰۰۰	ملی ایران	۶۴۶۴۹۶	۱۵
۵۰۰,۰۰۰	ملی ایران	۶۴۶۴۹۷	۱۶
۵۰۰,۰۰۰	ملی ایران	۶۴۶۴۹۸	۱۷
۵۰,۰۰۰	ملی ایران	۸۵۶۸۲۲	۱۸
۳۰,۰۰۰	سپه	۶۷۴۵۳۷	۱۹
۲۰,۰۰۰	صادرات ایران	۶۸۲۹۲۰	۲۰

که از طرف صاحبان صنایع و شرکتهای ساختمانی و مقاطعه کاران برای مخارج جشن شاهنشاهی ایران دریافت شده و جمع آن ۲,۸۶۰,۰۰۰ ریال می باشد در حساب

مربوط به مخارج جشن شاهنشاهی منظور گردد. جمع مبالغ چکهای ارسالی با منظور داشتن مبلغ چکهای این نامه، بر ۴۲۷,۰۹۴,۷۵۰ ریال بالغ می‌گردد. از لطف همیشگی آن جناب صمیمانه سپاسگزارم.

وزیر دربار شاهنشاهی

اسدالله علم

[۴۷۰ و ۴۶۹-۲-۲-۱۷۱ الف]

از راست: منوچهر اقبال و حسین علاء

۳۵

شورای مرکزی جشن بیست و پنجمین سده بنیادگذاری شاهنشاهی ایران
و اعلام حقوق انسانی به فرمان کورش کبیر

شماره ۱۱۰۸-۲۰۶۲

تاریخ ۱۳۴۹/۲/۲۹

تیمسار سپهبد طوفانیان رئیس محترم سازمان صنایع نظامی
موضوع: متوقف نمودن ساختمان پیکره مبارک اعلیحضرتین
یک نسخه فتوکپی مرقومه شماره ۱۶۴۸/د مورخه ۴۹/۲/۲۸ جناب آقای علم وزیر
محترم دربار شاهنشاهی مبنی بر اینکه: نمونه پیکره مبارک اعلیحضرت همایون
شاهنشاه آریامهر که ارسال گردیده به هیچ وجه به معظم له شباهت ندارد و بهتر است این
پیکره‌ها به کلی برچیده شود و به هیچ کس ندهند. برای استحضار آن تیمسار محترم به
پیوست نامه حاضر ایفاد می‌گردد.

با شرح مراتب بالا: خواهشمند است دستور فرمایید تا وصول دستور ثانوی از پخش
یا فروش این پیکره‌ها خودداری فرمایید. البته سوابق امر در جواب مرقومه وزارت
محترم دربار شاهنشاهی تشریح گردیده و تقاضا شده است مراتب را به شرف عرض
برسانند و تصمیم مبارک را اعلام فرمایند.
نتیجه اقدام را متعاقباً به استحضار خواهد رسانید.

رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

سناتور جواد بوشهری

[۵۵ - ۲۱ - ۱۲۱ ش]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۳۶
رتال جامع علوم انسانی
دربار شاهنشاهی

تاریخ ۴۹/۴/۱۸

سرور من

برنامه پذیرایی از میهمانان عالیقدر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و میهمانان
شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران قبلاً طی طرح جداگانه‌ای حضور مبارک تقدیم
شد. در آن طرح پیش‌بینی‌ها و برنامه‌ریزیهای لازم از بدو ورود میهمانان تا خاتمه مراسم
رسمی جشن در تخت‌جمشید در نظر گرفته شده بود بدین ترتیب که برنامه از شیراز
شروع و در تهران خاتمه می‌یافت. به نظر این جانب با توجه به ظرفیت هتل تخت‌جمشید

(با اضافه شدن ۶۰ اطاق جدید) که به ۱۸۰ اطاق خواهد رسید و با احتساب سران کشورهای خارجی که در جشن شاهنشاهی شرکت خواهند کرد که مسلماً از ۳۰ نفر تجاوز نخواهد نمود و بر فرض آنکه فقط ۳۰ نفر سران کشورها که قبلاً پیش‌بینی جا در هتل برای آنها شده به ایران بیایند و برای رئیس کشوری یک سوئیت مرکب از دو اطاق در نظر بگیریم در نتیجه ۶۰ اطاق از ظرفیت هتل تحت‌جمشید به این کار اختصاص خواهد یافت و ۱۲۰ اطاق بقیه طبق پیشنهاد رئیس محترم کل تشریفات جناب آقای قریب در جلسه‌ای که در حضور آن جناب تشکیل شد برای مستخدمین ۳۰ نفر سران کشورهای خارجی در نظر گرفته می‌شود.

این جانب از موقعی که افتخار انجام وظیفه در قسمتی از کار جشن شاهنشاهی به پیشنهاد آن جناب و به امر مطاع شاهانه پیدا کردم نظرم این بوده که چنان که بخواهیم برنامه شیراز به جای تهران عملی شود و این برنامه به بهترین وجه ممکنه و شایسته عظمت جشن دوهزار و پانصد سال شاهنشاهی انجام پذیرد بایستی در هر مورد از برنامه جشن که شامل تبلیغات، برنامه‌های رسمی و تشریفات، پذیرایی و مسکن و غیره و غیره می‌باشد کاری نو و ارزنده و جالب و در سطح جهانی ارائه دهیم و به همین دلیل بود که پیشنهاد ساختن چادر برای هر یک از سران کشورهای خارجی را مطرح کردم، که طرح و جزئیات آن از نظر مبارک گذشته و نیاز به تکرار ندارد. اگر طبق طرح پیشنهادی تعداد ۵۰ چادر به اضافه چادر پذیرایی را در تخت‌جمشید بر پا می‌داشتیم با آماده شدن هتل تخت‌جمشید که اختصاص به مستخدمین و افراد نزدیک سران کشورهای خارجی می‌یافت قسمت پذیرایی و تشریفات جشن شاهنشاهی که از شیراز شروع و در تهران خاتمه می‌یافت حالت و اصالتی تازه و نو داشت و اشکال کمی جا و مسکن هم مطرح نبود. اینک که هتل تخت‌جمشید تنها پایگاه استقرار سران کشورهای خارجی خواهد بود اشکالات احتمالی چندی به نظر این جانب می‌رسد که بنابر وظیفه به عرض عالی می‌رسانم:

با ایمانی که به اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر دارم آنچه را که به نظرم می‌رسد به خاطر صداقت به عرض آن سرور عزیزم می‌رسانم. مطمئنم بعد از بیست سال که افتخار دارم در حضورتان باشم و هر روز درسی بیاموزم بالاترین درسی را که آموخته و تا پایان عمر حفظ خواهم کرد آن است که راه صداقت و صفا را بیامیم و از ریا و تظاهر دور باشم. لذا آنچه از فکرم می‌گذرد با صداقت و صفای باطن عرض می‌کنم و ادعا ندارم تمام تفکر و اندیشه و پیشنهاد من صددرصد درست و صحیح و یا صددرصد بدون عیب و نقص باشد. اما اطمینان دارم که با تمام قلبم و از روی ایمان و جان‌نثاری صادقانه و

خدمت به شاهنشاه معظم و آن سرور عزیزم می‌باشد و باز اضافه می‌نمایم که آن جناب به روحیه و طرز کار من یعنی به آنچه را که از آن جناب آموخته‌ام آشنا هستید. هیچ کاری را، در حد صحیح و منطقی، نشدنی نمی‌دانم به خصوص کارهایی که در این حدود باشد. لذا نمی‌خواهم که بگویم برنامه جشن در هتل تخت‌جمشید عملی نیست زیرا اگر تنها راه حل همین باشد مطمئن باشید تا پای جان با سایر همکارانم برنامه را به بهترین وجه انجام خواهیم داد. اما اشکالات را یادآوری می‌کنم بدون اینکه دلیل آن باشد که از انجام برنامه فعلی (بدون نصب چادر) باک دارم. برعکس اگر امر مطاع اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و مقتضای رأی انور همایونی بر این باشد که برنامه حاضر در هتل تخت‌جمشید و با همین امکانات انجام شود تا آنجا که مربوط به وظیفه این بنده کوچک است در حد عالی اوامر ملوکانه اجرا خواهد شد. اما مشکلات قابل پیش‌بینی:

الف - به نظر می‌آید به ترتیبی که پیش می‌رویم بیش از ۳۰ نفر از سران کشورهای خارجی در جشن شاهنشاهی ایران شرکت خواهند کرد و با آنکه همین امر برای کشور عزیزمان ایران موقعیتی است بس بزرگ، و مهمتر آنکه برای عظمت شاهنشاهی ایران و موقعیت اجتماعی امروز ما در جهان که تحت رهبری متفکر بزرگ، شاهنشاه آریامهر، به دست آمده امکانی یگانه و کم‌نظیر خواهد بود که سران نیمی از کشورهای بزرگ دنیا در یک نقطه جهان جمع شوند که تا به حال تاریخ به خود ندیده و از نزدیک به عمق پیشرفتهای ما و بستگی رژیم شاهنشاهی ما، با استقلال و یگانگی ملی ما وقوف حاصل نمایند.

ب - چنانکه هتل در تاریخ معین یعنی یک ماه قبل از شروع جشن آماده و از زیر دست پیمانکار خارج شود و مبلمان آن نیز تکمیل گردد تصدیق خواهید فرمود هتلی که یک ماه از ساختمان آن گذشته و تازه شروع به کار کرده است نواقصی دارد که همیشه در عمل بعد از چند ماه کار مداوم شناخته و مشخص خواهد شد.

ج - کارکنان هتل که تنها یک ماه در هتل کار کرده باشند به وضع جغرافیایی هتل آشنایی کامل ندارند و همین ناآشنایی در کندی کار و جلوگیری از سرعت مؤثر خواهد بود.

د - محوطه اطراف هتل را به علت کار تا قبل از خاتمه عملیات ساختمانی نمی‌توان کاملاً مرتب و منظم و به صورت عالی تزئین نمود (هر چند که این اشکال را با وسایل موقت می‌توان رفع کرد).

ه - اگر تعداد سران کشورهای خارجی از ۳۰ نفر تجاوز نماید جا به اندازه کافی در هتل تخت‌جمشید نخواهیم داشت.

و - چون همه سران در این هتل اقامت دارند ورود و خروج از نظر آسانسور و رفت و آمدها چون طبقات هتل زیاد نیست و تقریباً محل اقامت سران نزدیک به هم می باشد خالی از اشکال نیست.

ز - اگر سران کشورهای خارجی از دو روز اول وارد شیراز شوند و تا روز آخر تقریباً سه تا چهار شبانه روز به ترتیبی که وارد خواهند شد در هتل اقامت خواهند داشت و مرتباً با مشکل تشریفاتی برخورد خواهیم داشت و خدای ناکرده با برهم خوردن بعضی اصول از نظر پروتکل ممکن است موجب رنجش و یا ناراحتی بعضی سران فراهم شود. پ - چون هتل وسعت کافی ندارد نمی توان طبقات آن را تقسیم و هر طبقه را به یکی از سران و همراهان اختصاص داد. اشکالات دیگری از نظر سرویس و آشپزخانه و تمیز کردن اتاقها خواهیم داشت زیرا سوئیتها به طور کلی در یک یا دو طبقه در کنار هم قرار دارند (البته منظور از سوئیت دو اتاق است که تبدیل به یک اتاق خواب و یک اتاق دفتر شده است).

با توجه به این مسایل بود که پیشنهاد شد از چادر استفاده نماییم. البته اسم چادر دارد ولی عملاً ساختمانی زیبا که با تمام وسایل لازم از قبیل تهویه هوای سرد و گرم و غیره مجهز بوده و تمام وسایل آسایش را دارا می باشد.

اکنون که از نصب چادر صرف نظر کرده ایم پیشنهاد می نمایم که برنامه از تهران شروع شود یعنی از دو هتل هیلتون و آریا که هر کدام دارای ۱۵ طبقه با کلیه وسایل و تجهیزات مجهز می باشند استفاده نماییم و هر طبقه را به یکی از سران اختصاص دهیم در این صورت اطمینان بیشتری داریم که هرگونه وسایل و امکانات در این هتلها بیش از هتل تخت جمشید وجود دارد و اشکالات فوق الذکر را کمتر خواهیم داشت. اگر این برنامه را قبول بکنیم ساعت ۱۰ صبح روز مراسم رسمی همگی سران کشورهای خارجی و همراهان به شیراز تشریف فرما خواهند شد و نیمه شب همان روز به تهران مراجعت می فرمایند. بر اساس این نظر برای دو گروه میهمانان یعنی میهمانان عالیقدر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و همچنین برای ۱۵۰۰ نفر از میهمانان خارجی جشن شاهنشاهی مرکب از سناتورها، نمایندگان مجلس شورای ملی، باستانشناسان، افراد سرشناس، روزنامه نگاران، مخبرین جراید خبرنگاران، فیلمبرداران رادیو و تلویزیون دو برنامه تهیه شده که تقدیم حضورتان می نمایم و در خاتمه با ایمان کامل عرض می کنم که هرگاه با همه این اشکالات و با همین هتل تخت جمشید امر مطاع مبارک شاهانه این باشد که برنامه در شیراز اجرا شود راه حلهای مطلوب را پیدا کرده و در رفع مشکلات خواهیم کوشید.

اینک به پیوست دو برنامه‌ای را که برای دو گروه از میهمانان تهیه کرده‌ام تقدیم حضورتان می‌نمایم و تا پای جانم تا زنده هستم سربازی کوچک برای شاهنشاه بزرگوار و معظم و آن سرور عزیزم اما صدیق و فداکار بوده‌ام و خواهم بود.

با تقدیم احترام
امیر متقی

برنامه اول

برنامه پذیرایی از

میهمانان عالیقدر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر

میهمانان شاهنشاه آریامهر از صبح روز ۳۰ تا غروب روز ۳۱ شهریورماه به تهران تشریف‌فرما و در هتل‌های هیلتون و آریا پذیرایی خواهند شد.

اول مهرماه

- تشریف‌فرمایی به شیراز
  - ۱. شرکت در مراسم سان و رژه
  - ۲. شرکت در برنامه نور و صدا
  - ۳. شام رسمی در چادر
  - ۴. پس از آن شرکت در کنسرت در هوای باز (در صورتی که وقت باشد و برنامه سنگین روز موجب خستگی میهمانان را فراهم نکرده باشد).
  - ۵. حرکت به محل‌های اقامت در تهران
- ساعت ۱۰ صبح
ساعت ۴ بعدازظهر
ساعت ۷/۳۰ بعدازظهر
ساعت ۹ بعدازظهر

دوم مهرماه

- نثار تاج گل به آرامگاه اعلیحضرت رضا شاه کبیر به طور دسته جمعی و با یک اسکورت در یک مسیر
  - نهار خصوصی در کاخ سعدآباد در پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر
  - افتتاح میدان شهید آریامهر
  - شرکت در برنامه استادیوم ورزشی
  - مراجعت به محل‌های اقامت
  - بوفه کوچک در محل‌های اقامت (در هتلها)
  - شرکت در برنامه تالار رودکی
- ساعت ۱۲ صبح
ساعت ۴ بعدازظهر
ساعت ۵ بعدازظهر
ساعت ۷ بعدازظهر
ساعت ۹ بعدازظهر

ساعت ۱۰/۳۰

شام در تالار رودکی میان دو برنامه
مراجعت به محلهای اقامت

سوم مهرماه

میهمانان شاهنشاه از صبح به ترتیب به کشورهای خودشان مراجعت می‌فرمایند.

برنامه دوم

برنامه پذیرایی از

میهمانان شورای مرکزی جشن شاهنشاهی

که عبارتند از: استادان دانشگاه و هیئت دولت و سناتورها و وکلای مجلس شورای ملی و مخبرین جراید داخلی و خارجی و عکاسان و فیلمبرداران و ایرانشناسان و نمایندگان رادیو و تلویزیونها که جمعاً در حدود یک هزار و پانصد نفر می‌باشند. ششصد نفر از این میهمانان خارجی شورای مرکزی جشن شاهنشاهی از روز ۲۸ شهریور تا غروب ۳۰ شهریور از خارج کشور به تهران وارد می‌شوند (به غیر از روزنامه‌نگاران، مخبرین، عکاسان و نمایندگان تلویزیون که این عده در حدود چهار صد نفر می‌باشند) و مستقیماً از فرودگاه مهرآباد به شیراز حرکت و در محل خوابگاههای دانشجویان دانشگاه پهلوی پشت باغ ارم مستقر خواهند شد و تا روز دوم مهرماه که خاتمه برنامه جشن شاهنشاهی در شیراز می‌باشد در شیراز و محل خوابگاههای دانشجویان اقامت و برنامه سمینار مربوط به تاریخ شاهنشاهی ایران را در محل تالار بزرگ پهلوی که مجهز به وسایل کامل می‌باشد انجام می‌دهند و در مراسم جشن شیراز طبق برنامه شرکت می‌کنند و ساعت ۱۰ صبح روز دوم مهرماه به تهران مراجعت و در هتلهایی که در تهران برای این عده در نظر گرفته شده اقامت خواهند گزید و بعد در برنامه‌هایی که در تهران تنظیم شده شرکت خواهند نمود یعنی در برنامه‌هایی که میهمانان عالیقدر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در تهران شرکت خواهند فرمود. ۴۰۰ نفر روزنامه‌نگاران و عکاسان و مخبرین جراید و نمایندگان تلویزیونها از روز ۲۹ شهریور تا غروب ۳۰ شهریور به تهران وارد خواهند شد و در تهران در هتلهایی که برای آنها در نظر گرفته شده مستقر می‌شوند تا بتوانند از مراسم ورود سران کشورها به تهران خبر تهیه و فیلمبرداری نمایند. این عده روز اول مهرماه ساعت ۸ صبح به شیراز حرکت و در فرودگاه شیراز و تخت جمشید، طبق برنامه، قبلاً برای گرفتن فیلم و خبر

آماده خواهند بود و تا پایان برنامه جشن شاهنشاهی در شیراز در محلی که برای آنها در هتل در نظر گرفته خواهد شد اقامت خواهند داشت و بعد از حرکت میهمانان اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر از شیراز که نیمه شب روز اول مهرماه خواهد بود در صبح روز دوم مهرماه ساعت ۹ صبح به تهران خواهند آمد که بتوانند در مراسمی که از ظهر روز دوم مهرماه در تهران برگزار خواهد شد شرکت داشته باشند و خبر و فیلم تهیه کنند، تا روز سوم مهرماه که پایان برنامه جشنها خواهد بود و روز حرکت میهمانان اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر از تهران می باشد طبق برنامه در تمام مراسم تهران شرکت نمایند و روز چهارم مهر به سوی کشورهای خودشان مراجعت خواهند کرد. سایر میهمانان شورای مرکزی جشن شاهنشاهی، که تعداد آنها به ترتیب بالا ششصد نفر است و میهمان شورای مرکزی جشن شاهنشاهی هستند، در روز پنجم مهرماه به کشورهای خودشان مراجعت خواهند نمود.

[۳۶ تا ۲۸ - ۲ - ۲ - ۱۷۱ الف]

۳۷

دربار شاهنشاهی

تاریخ ۱۳۵۰/۴/۳۰

جناب آقای امیر متقی معاون محترم وزارت دربار شاهنشاهی در مورد تجسس راه‌حل قانونی برای عدم پرداخت حق ثبت سفارش چادرهای پذیرایی مورد مطالبه اداره معاملات بانک مرکزی ایران، همان طوری که سابقاً متذکر گردیدم، این مطلب چون مبنای قانونی دارد چاره نیست مگر تهیه مجوز قانونی که متقابلاً آن را در این مورد نقض و وزارت دربار شاهنشاهی را از پرداخت چنین وجهی برای این مورد خاص یا تمام سفارشات مربوط به جشنها معاف نماید. چون متأسفانه به سبب شدت مشغله آن جناب توفیق مذاکره حضوری در چند روز اخیر رخ [دست] نداده عجزاً به عرض این مختصر قناعت نمود تا هر آینه توضیحات حضوری جامع‌تری را مقتضی بدانند به هر حال آماده خواهم بود.

موقع را برای تجدید مودت و عرض احترام مغتنم می‌شمارد.

دیا [امضا]

[۴۶۷ - ۲ - ۲ - ۱۷۱ الف]

محرمانه

جناب آقای هویدا نخست وزیر محترم

پیرو مذاکرات قبلی و به امر مبارک علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی گرامی ایران همان طور که موافقت فرموده‌اید دستور فرمایید معادل ۶۷۷,۸۰۰ دلار به ریال که به موجب مدارک پیوست برآورد مخارج برنامه مرکز هنرهای چکسلواکی در نمایشگاه ایران در شهر مونترال خواهد شد به شورای مرکزی جشن شاهنشاهی پرداخت گردد که به مصرف مخارج پیش‌بینی شده برسد. از لطفی که خواهید فرمود سپاسگزارم.

وزیر دربار شاهنشاهی

اسدالله علم [امضا]

[۹۶۱-۲-۲-۱۱۷۱ الف]

دربار شاهنشاهی

جناب آقای جهانشاهی رئیس کل بانک مرکزی

عطف به نامه شماره ن ۴۶۰/ مورخ نهم خرداد ماه ۱۳۵۰ بانک مرکزی ایران اداره نشر اسکناس اشعار می‌دارد همانطور که در نامه شماره ۳۱۳ مورخ ۱۳۵۰/۲/۳۰ متذکر گردید پلاتین مورد احتیاج برای ساختن نیمتاج و گردنبندها و گوشواره‌ها از طرف بانک مرکزی تهیه و در اختیار آقای روین بادگرهانیان جواهرساز گذارده شود برلیانهای ریز از طرف دربار شاهنشاهی تهیه و به موقع تسلیم سازنده خواهد شد. ضمناً چون می‌بایست از مقداری برلیان درشت و مرواریدهای موجود در خزانه جواهرات استفاده شود خواهشمند است مقرر فرمائید که مانند رویه‌ای که در سابق معمول می‌گردید در این زمینه اقدام مقتضی بعمل آورند البته وجوه پرداختی از طرف آن بانک بابت خرید پلاتین و دستمزد سازنده از طرف دربار شاهنشاهی پرداخت خواهد گردید.

[۱۱۸-۳۹۷-د]

۴۰

دربار شاهنشاهی

جناب آقای جهانشاهی

رئیس کل بانک مرکزی

حسب الامر مطاع مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر مقرر است یک نیمتاج به نام والاحضرت منیژه پهلوی تهیه شود نقشه نیمتاج مزبور به وسیله آقای لئون اودیان که مؤسسه جواهرسازی طلا را دارا می باشد تهیه و به تصویب والاحضرت منیژه پهلوی رسیده است. برلیانهای ریز و مقدار پلاتین مورد احتیاج سازنده از طرف دربار شاهنشاهی در اختیار سازنده قرار خواهد گرفت. ضمناً چون می بایست از مقداری یاقوت و مرواریدهای موجود در خزانه جواهرات استفاده شود خواهشمند است مقرر فرمایید که مانند رویه ای که در سابق معمول می گردید در این زمینه اقدام مقتضی به عمل آورند.

وزیر دربار شاهنشاهی

اسداله علم

[۱۰۹-۳۹۷-د]

۴۱

تشریفات کل شاهنشاهی

جناب آقای عبدالرضا انصاری

قائم مقام رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

نظر به اینکه والاحضرت پری سیما در مراسم جشن بیست و پنجمین سده بنیانگذاری شاهنشاهی ایران شرکت خواهند فرمود حسب الامر مطاع مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر مقرر است که یک نیمتاج برلیان و یک جفت گوشواره مروارید و برلیان و یک گردنبند مروارید به وسیله بانک مرکزی برای معظم لها ساخته شود و بهای آن نیز که در حدود مبلغ سه میلیون و پانصد و هشتاد و دو هزار و چهارصد ریال برآورد گردیده باید از محل بودجه جشنهای شاهنشاهی ایران پرداخت گردد بنابراین خواهشمند است مقرر فرمایید مبلغ فوق را در وجه امور مالی دربار شاهنشاهی پرداخت نمایند.

وزیر دربار شاهنشاهی - اسداله علم

[۱۰۷-۳۹۷-د]

تشریفات گن‌شاهی

شماره _____

تاریخ _____

بیوت _____

جناب آقای عبد الرضا انصاری

ناظم رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

د. زما ینگم والا حضرت پری سجاد مراسم جشن بیست و پنجمین سده
بنیانگذاری شاهنشاهی ایران شرکت خواهند فرمود حسب الامر مطاع
صاریک اطیحت حضرت همایون شاهنشاه آریا مهر پورا است که یک نیاز جریان
هیک جفت گوشواره مروارید جریان هیک گردن بند مروارید بوسیله مسانسد
مرکزی برای مدالیم لباس ساخته شود بهای آن نیز که در حد بود مبلغ سه میلیون
صانسد و هشتاد و دو هزار و چهار صد ریال برآورد گردیده باید از محل بودجه
جشنهای شاهنشاهی ایران پرداخت گردد بنابراین . و احسنند است طسیر
فرمانید مبلغ فوق را بروجه امواتی دربار شاهنشاهی . پرداخت نمایند .

وزیر دربار شاهنشاهی - اسداله ظم

پیشکاری و دفتر والا حضرت شاهدخت شمس پهلوی

شماره ۴۱۲۴

تاریخ ۵۰/۱۰/۲۶

جناب آقای امیر متقی مدیر کل محترم وزارت دربار شاهنشاهی به پیوست صورتحساب مغازه Lanvin بابت لباسهایی که مغازه مزبور به مناسبت جشنهای ۲۵۰۰ سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران جهت این جانب تهیه نموده تقدیم می‌گردد. جناب آقای وزیر دربار شاهنشاهی مقرر فرموده بودند بهای دو دست لباس فراک و اسموکینگ را وزارت دربار شاهنشاهی از محل جشنها پرداخت نماید و در همان موقع مراتب را شفاهاً به استحضار جناب عالی رسانیدم و به وسیله تلفن نیز مصدع شدم. با نهایت تعجب اکنون از مؤسسه مزبور مطالبه وجه لباسها را نموده‌اند که مستدعی است دستور پرداخت صادر فرمایید.

پیشکار والا حضرت شاهدخت شمس پهلوی
علینقی سعید انصاری [امضا]

[در حاشیه]

از شورای جشنها بدهید. ۵۰/۱۰/۲۷ [اسدالله علم]

[۸۰۵-۲-۲-۱۷۱ الف]

محرمانه

سی و هفتمین جلسه کمیته عالی اجرایی روز سه‌شنبه دوم شهریور ماه ساعت ۱۶/۳۰ در کاخ سعدآباد در حضور مبارک علیاحضرت شهبانوی ایران با شرکت جناب آقای علم وزیر دربار شاهنشاهی، جناب آقای پهلبد و تیمسار سپهد نصیری و جنابان آقایان شجاع‌الدین شفا، امیر متقی و عبدالرضا انصاری تشکیل گردید. جناب آقای روحانی وزیر آب و برق، جناب دکتر پارسای وزیر آموزش و پرورش، تیمسار ارتشبد مین‌باشیان فرمانده نیروی زمینی نیز در جلسه افتخار حضور داشتند. جنابان آقایان دکتر بوشهری، هرمز قریب و سیروس فرزانه با کسب اجازه قبلی در جلسه شرکت نداشتند. خلاصه مذاکرات و تصمیمات به قرار زیر بود:

۱. آقای شفا گزارش اقدامات کمیته‌های خارجی را به شرف عرض رساندند و اظهار داشتند که تاکنون در ۴۵ کشور کمیته جشن شاهنشاهی تشکیل گردیده و به طور استثنا

در پاکستان چهار کمیته و در هندوستان دو کمیته شروع به کار کرده‌اند که به این صورت جمعاً ۵۰ کمیته مشغول فعالیت می‌باشند این کمیته‌ها در ۱۶ کشور سلطنتی و بیست و دو کشور جمهوری و هفت کشور کمونیستی تشکیل شده است که جمعیت مجموع آنها دو میلیارد و یکصد و شصت میلیون نفر می‌باشند و اگر کشور چین به این عده اضافه شود مجموع جمعیت کشورهایی که در آنها اقداماتی درباره جشن شاهنشاهی به عمل خواهد آمد به سه میلیارد نفر خواهد رسید. در این کمیته‌ها بیست‌ونه رئیس کشور، یکصد و سی و چهار نفر نخست‌وزیر و وزیر، یکصد و بیست و هشت نفر عضو پارلمان، سیصد و هشتاد و یک نفر آکادمیسین و سیصد و شصت و دو نفر شخصیت سیاسی، یکصد و بیست و چهار نفر صاحبان صنایع و صد و دوازده نفر روزنامه‌نگار که عده آنها جمعاً دو هزار نفر می‌باشد عضویت دارند برای هر کشور برنامه جداگانه‌ای تهیه شده است که بر اساس آن شروع به اقداماتی نموده‌اند که قسمت اعظم آنها جنبه فرهنگی دارد و عده دیگر نیز علاوه بر جنبه‌های فرهنگی دارای جنبه‌های بازرگانی نیز می‌باشد مانند اقداماتی که برای تشکیل نمایشگاهها انجام گرفته و یا کارهایی مانند اعلام هفته ایران و غیره. در مجموعه اقداماتی که این کمیته‌ها انجام می‌دهند می‌توان یکصد و چهل و سه نمایشگاه آثار هنری، سیصد و بیست و شش سمپوزیوم و سمینار و کنفرانس یکصد و سی و یک جلد کتاب مخصوص و چهل و چهار مجله شماره مخصوص منتشر خواهند نمود یا مقالات مهمی درباره ایران خواهند نوشت، سی و هفت برنامه هنری اجرا خواهد شد و چهارده کشور تمبر یادبود منتشر خواهند نمود و در پنج کشور نیز کرسی زبان ایرانی در دانشگاهها دایر خواهد شد و در هشت کشور خیابانهایی به نام ایران نامیده خواهند شد. چهارده کشور نیز هفته یا ماه ایران خواهند داشت. بعضی ممالک نیز سال فعلی را سال کورش اعلام نموده‌اند مانند کشورهای برزیل و پاکستان در یکصد و بیست و شش کشور با همکاری سازمان یونسکو برنامه‌های فرهنگی اجرا خواهند نمود و همچنین شورای جهانی کلیساها که هشتاد و شش کشور عضویت آن را دارند به یکصد هزار کلیسای تحت نظر خود پیشنهاد کرده‌اند که برنامه دعا و خواندن آیاتی از کتاب مقدس را که مربوط به کورش می‌باشد اجرا نمایند، انجمن آکادمی‌ها که بیست و هشت کشور در آن شرکت دارند دایرةالمعارفی درباره ایران تهیه خواهند نمود در روز جشن در روزنامه مخصوص واتیکان صفحه مخصوص ایران خواهد بود و پاپ اعظم نیز پیامی خواهد فرستاد علاوه بر این سه کنگره بزرگ ابرانشناسی تشکیل خواهد گردید که اولین آن در منچستر به نام کنگره مهر شناسی تشکیل گردید. دومی در لنینگراد در روز اول مهر با شرکت هزار نفر دانشمند شروع به کار خواهد کرد. سوم کنگره دیگری است که در کشور هندوستان با شرکت صد و بیست و شش عضو تشکیل خواهد گردید و رئیس

جمهور هند آن را افتتاح خواهد نمود، در ..... کشور نیز پادشاهان هفته جشن را افتتاح خواهند نمود.

گزارش آقای شفا مورد توجه علیاحضرت شهبانو قرار گرفت و مقرر فرمودند باید اقدامی صورت گیرد که مجموعه‌ای از کلیه نشریات و مطالبی که درباره ایران تهیه می‌شود چه در ایران و چه در خارج و همچنین کلیه اشیایی که به مناسبت جشن تهیه می‌شود جمع‌آوری و در یک محل نگهداری شود، پس از مذاکراتی که در این باره انجام شد مقرر گردید شورای مرکزی نسبت به انجام این امر اقدام نماید.

۲. آقای علم اظهار داشتند باید به کلیه کشورهایی که در آنها کمیته جشن شاهنشاهی تشکیل شده است مجدداً تذکر داده شود و تأکید گردد سعی نمایند تمبری به مناسبت جشن شاهنشاهی منتشر کنند. آقای علم اضافه کردند در کشور آمریکا بنا به پافشاری خانم پرزیدنت نیکسون مقرر گردیده است که حتی بعد از جشن تمبری درباره ایران انتشار یابد. قرار شد در این باره از طرف کمیته امور بین‌المللی اقدامات لازم صورت گیرد.

۳. آقای علم اظهار داشتند فیلمی که از طرف بی‌بی‌سی تهیه شده و از طریق یونسکو برای کشورهای عضو فرستاده خواهد شد به هیچ وجه قابل انتشار نیست و باید سعی شود که فیلم دیگری تهیه شده و توسط یونسکو در دنیا پخش شود قرار شد آقای شفا در این مورد کوشش به عمل آورند تا موافقت مقامات یونسکو را جلب نمایند و در صورت لزوم بخواهند که از طرف یونسکو یک نفر به ایران اعزام شود تا با نظر آنها فیلم لازم تهیه گردد. علاوه بر این قرار شد به آقای پروفیسور رضا نیز تلگرافاً اطلاع داده شود که در این مورد اقدام لازم را به عمل آورند.

۴. علیاحضرت شهبانو فرمودند لازم است نشریه‌ای درباره جنبه‌های مختلف زندگی ایران به نحو بسیار ساده تهیه و در اختیار عموم گذاشته شود تا افرادی که علاقمند به داشتن اطلاعاتی درباره ایران می‌باشند بتوانند به آسانی این اطلاعات را به دست آورند از جمله دانستن اطلاعاتی درباره جغرافیای ایران، نحوه زندگی مردم، نوع لباسهای ایران، هنر ایران و امثال آن. علیاحضرت اضافه فرمودند در مورد چنین نشریه‌ای می‌توان از عکسهایی که توسط آقای پروفیسور فریک تهیه شده است استفاده نمود. قرار شد این امر توسط وزارت فرهنگ و هنر به مرحله اجرا در آید.

۵. قرار شد آقای شفا خلاصه‌ای از تاریخ گذشته ایران برای تقدیم به پیشگاه مبارک علیاحضرت شهبانو تهیه نمایند.

۶. تاریخ بازدید تمرین مراسم جشن روزهای ۲۵ یا ۲۶ شهریور خواهد بود و تاریخ قطعی آن از طرف شاهنشاه آریامهر تعیین خواهد گردید ضمناً مقرر گردید از آقای

اشمیت کارگردان آلمانی دعوت شود که برای بیستم شهریور به ایران بیاید آقای متقی در این مورد اقدام خواهند نمود.

۷. جناب دکتر پارسای وزیر آموزش و پرورش گزارش اقداماتی را که در وزارت آموزش و پرورش انجام گرفته به طور تفصیل به عرض رساندند و اظهار داشتند که یکصد و هشتاد و پنج کمیته اصلی در وزارت آموزش و پرورش تشکیل یافته و در کلیه مدارس کمیته جشن شاهنشاهی مشغول فعالیت می‌باشد و تعداد این کمیته‌ها به سی و پنج هزار کمیته می‌رسد در شهر تهران یکصد و هفتاد کمیته مشغول فعالیت می‌باشند و علاوه بر این اینها سه هزار کمیته در انجمنهای خانه و مدرسه فعالیت‌هایی را شروع نموده‌اند و از اسفند گذشته تا به حال هر هفته جلسات داشته‌اند. گزارش فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش مورد توجه کمیته عالی اجرایی قرار گرفت.

۸. موضوع آذین‌بندی خیابانهای تهران مورد بحث واقع شد. علیاحضرت شهبانو فرمودند آذین‌بندی تهران بسیار شلوغ و رنگ و وارنگ می‌باشد و بهتر است در آن تجدید نظر شود به خصوص میدان بیست و چهار اسفند که اولین میدان ورودی شهر و میدانی است که مجسمه اعلیحضرت رضا شاه کبیر در آنجا قرار دارد متناسب با وضع این میدان تزئین نیافته و باید در آن تجدید نظر شود علاوه بر این شیرهای قرمزی که در جاده فرودگاه قرار داده شده به هیچ وجه زیبایی ندارد و باید برداشته شود و بهتر است گل‌های پلاستیکی که به رنگهای مختلف در تزئینات این خیابان به کار رفته به صورت یکنواخت و یک رنگ باشد، علاوه بر این برای تزئینات خیابان پهلوی طاووسهایی که کار گذاشته شده کافی است و لازم نیست که در پای آن تمثالهای شاهنشاه گذاشته شود، ضمناً لزومی ندارد که در تزئینات همیشه از سر ستون و سرباز که در تخت جمشید می‌باشد استفاده نمایند بلکه بهتر است از طرحهایی که در تزئینات تخت جمشید به کار رفته استفاده نمایند پس از مذاکراتی که در این باره انجام شد مقرر گردید کمیته مخصوصی با شرکت نمایندگان وزارت فرهنگ و هنر به امر تزئینات شهر تهران رسیدگی کرده و هر گونه اقداماتی را که لازم بدانند انجام دهند و در صورت لزوم از خدمات کارشناسان فرانسوی نیز استفاده نمایند.

۹. علیاحضرت شهبانو فرمودند باید جلسه‌ای با شرکت کسانی که در مراسم جشن وظایفی به عهده دارند تشکیل شود و قسمت‌های مختلف برای آنها توضیح داده شود تا اینکه به وظایف خود آشنایی کامل پیدا کنند. قرار شد در این باره از طرف تشریفات شاهنشاهی اقدام لازم به عمل آید.

۱۰. آقای انصاری گزارش پیشرفت ساختمان دبستانهای روستایی را به عرض رساندند و اظهار داشتند که خوشبختانه استقبال مردم از این طرح باعث شد اعتباراتی بیش از آنچه پیش‌بینی شده بود به دست آید و بدین جهت تعداد مدارس از ۲۵۰۰ تجاوز

خواهد کرد و به بیش از سه هزار خواهد رسید. ایشان اضافه کردند طبق اطلاعاتی که تا کنون به دست آمده جمع درآمد فروش اوراق مدارس یادبود حدود هفتصد میلیون ریال می‌باشد که البته از این مقدار هزینه‌های مربوطه کسر خواهد گردید علاوه بر این حدود چهارصد و پنجاه میلیون ریال از طرف سازمان برنامه و شصت میلیون ریال از طرف کمیته ملی پیکار جهانی با بیسوادی برای اجرای این طرح اختصاص داده شده است هزینه متوسط ساختمان دبستانهای روستایی در استانهای مختلف متفاوت بوده و حداقل آن دویست و شصت هزار ریال و حداکثر حدود سیصد و چهل هزار ریال بوده است که البته این ارقام متوسط استان یا فرمانداری کل مربوطه می‌باشد برای هر دبستان نیز مبلغ پنجاه و چهار هزار ریال تجهیزات پیش‌بینی گردیده به طوری که در موقع خاتمه دبستان کلیه وسایل آن آماده شده باشد. تا کنون هشتصد و چهل و نه دبستان به پایان رسیده و هزار و صد و هفتاد دبستان ساختمان آن بیش از هشتاد درصد پایان یافته و امید است که در پایان شهریور ماه کلیه این دبستانها آماده بهره‌برداری باشد آقای انصاری اضافه کردند که از یک ماه پیش ساختن دبستانهای تازه متوقف گردیده زیرا برای ایام جشن آماده نمی‌شد ولی نظر به اینکه اعتبارات مازادی در اختیار است پس از خاتمه مراسم جشن سری دوم ساختمان دبستانها در نقاطی که واجد شرایط باشند شروع خواهد گردید ضمناً برای تأمین آموزگاران این دبستانها از طرف وزارت آموزش و پرورش اقدام لازم صورت گرفته و پس از خاتمه هر دبستان آموزگار مورد نیاز به آن دبستان اعزام خواهد گردید. آقای انصاری اضافه کردند قرعه‌کشی اوراق مدارس یادبود در اواسط شهریور خواهد بود و تاریخ آن به اطلاع عموم خواهد رسید، اقدامات انجام شده مورد تأیید قرار گرفت.

۱۱. علیاحضرت شهبانو فرمودند باید هر چه زودتر صورت‌اشیایی را که باید در موزه شهید گذاشته شود تهیه و در اختیار مقامات مربوطه بگذارند. آقای پهلبد به عرض رساندند که اشیای مربوطه تهیه شده و به محض آماده شدن محل در موزه شهید قرار داده خواهد شد.

۱۲. موضوع مصاحبه با سران ممالک مورد بحث قرار گرفت و چنین اتخاذ تصمیم گردید که از طریق سفارتخانه‌های ایران به اطلاع سران کشورها رسانده شود که در ایران با آنها مصاحبه‌ای به عمل خواهد آمد بنابراین در این مورد آمادگی داشته باشند ضمناً در مورد نحوه این مصاحبه‌ها قرار شد در چادر هر یک از سران کاغذهای مخصوصی گذاشته شود که نظریات خود را با خط خود در آن بنویسند و سپس در روز بیست‌وچهارم در موقعی که کلیه سران در چادر کلوپ حضور دارند این مطالب را امضا نمایند و از این مراسم عکسبرداری شود سپس مجموعه‌ای که از این مصاحبه‌ها به دست خواهد آمد به عنوان یادبود جشن نگهداری شود و علاوه بر این به صورت کتاب نفیسی

چاپ شده و در اختیار عموم گذاشته شود.

مقرر گردید طرح کاغذهایی که باید در چادر سران گذاشته شود از طرف وزارت فرهنگ و هنر تهیه گردد و از طرف شورای مرکزی نسبت به اجرای طرح اقدام لازم صورت گیرد.

۱۳. موضوع پاسخ سران کشورها به فرمایشات شاهنشاه آریامهر در سر میز شام مورد بحث قرار گرفت. و اتخاذ تصمیم به بعد موکول شد.

۱۴. موضوع اصلاح آرم و تاج سر کاغذهای وزارتخانه‌ها که توسط وزارت امور خارجه پیشنهاد شده بود مورد بحث واقع شد مقرر گردید مجدداً مراتب به شرف عرض مبارک ملوکانه رسانده شود.

۱۵. موضوع سوژه تمبرهای مختلف که به عنوان یادبود جشن چاپ خواهد شد به عرض رسید قرار شد نمونه‌های تهیه شده به عرض شاهنشاه برسد و هر طور اراده فرمودند اقدام شود.

۱۶. مقرر شد روز سه‌شنبه آینده ساعت ۴ بعدازظهر جلسه خاصی برای رسیدگی به امور تشریفاتی با شرکت افرادی که در این مورد وظایفی دارند در حضور مبارک علیاحضرت تشکیل شود. جلسه در ساعت ۲۰ پایان یافت.

[۲۵ تا ۱۵ - ۸۴ - ۱۲۱ ش]

۴۴

شورای مرکزی جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران

شماره ۱۳۷۳۷

تاریخ ۱۳۵۰/۶/۲

جناب آقای نیک‌پی شهردار محترم پایتخت و

ریاست کمیته آب و برق و ارتباطات و آبادانی

فتوکپی نامه شماره ۱/۹۰۵۳ مورخ ۱۳۵۰/۶/۸ کمیته تأمین و انتظامی جشن شاهنشاهی در خصوص آلودگی‌نشینهایی که در مسیر جاده کن اتوبان کن - پارک وی سکونت دارند و از نظر وضع ظاهری در منظر دید مهمانان عالیقدر بسیار نامطلوب خواهند بود، جهت استحضار و اقدام لازم به پیوست ایفاد می‌گردد. خواهشمند است دستور فرمایید نتیجه اقدام را برای صدور پاسخ نامه اقدام فرمایند.

قائم مقام رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

[عبدالرضا انصاری]

[۲ - ۱۸ - ۱۲۱ ش]

تشریفات کل شاهنشاهی

شماره ۳۴۲۰/ت

تاریخ ۵۰/۱۱/۶

جناب آقای امیر متقی معاونت محترم دربار شاهنشاهی

پیرو نامه شماره ۳۱۰۵/ت مورخ ۱۳۵۰/۹/۱۰، موضوع درخواست حواله مبلغ ۸۳,۷۰۰ فرانک فرانسه در وجه مؤسسه آرتوس برتران بابت ساخت هشت هزار مدال یادبود جشنهای شاهنشاهی، احتراماً اشعار می‌دارد تا کنون کلاً دستور ساخت تعداد یازده هزار مدال به آرتوس برتران داده شده است که طبق صورتحساب ارسالی که به پیوست ایفاد می‌گردد بهای آن ۱۱۵,۲۰۰ فرانک فرانسه برآورد شده است. از این مبلغ، به طوری که طی نامه شماره ۱۰۹۷۰ مورخ ۱۳۵۰/۹/۱۲ اعلام فرموده‌اند، مبلغ ۸۳,۷۰۰ فرانک توسط شورای مرکزی جشنها در وجه نامبرده ارسال شده است. ضمناً، با ارسال رونوشت نامه مورخ ۲۴ دسامبر مؤسسه آرتوس برتران، به طوری که ملاحظه می‌فرمایند مبلغ ۸۳,۵۵۰ فرانک فرانسه مؤسسه مزبور بابت هزینه حمل و نقل سری اول نشانها و مدالهای واصل شده طلبکار است.

تمنی است دستور فرمایند شورای مرکزی جشنها جمعاً مبلغ ۱۱۵,۰۵۰ فرانک فرانسه تلگرافی در وجه مؤسسه مزبور حواله نماید.

از طرف رئیس کل تشریفات شاهنشاهی
هرمز قریب

[در حاشیه]

جناب آقای امیر متقی چه کاری کرده‌اید! ۵۰/۱۲/۵ [اسدالله علم]

سرور من، باید برای یازده هزار مدال جشن شاهنشاهی که اضافه سفارش داده‌ایم این مبلغ را بفرستیم. به شورای مرکزی می‌نویسم که حواله کنند و در جمع مخارج مانده بیاورند. [امیر متقی]

بسیار خوب ۵۰/۱۲/۵ [اسدالله علم]

[۷۴۲-۲-۲-۱۱۷۱ الف]

وزارت امور خارجه

تلگراف جناب آقای بهادری رئیس محترم دفتر مخصوص علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی گرامی ایران
عطف به تلگراف ۵۰/۱۱/۳۰ خواهشمندم به شرف عرض مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر برسانید:

۱. به منظور پذیرایی از سران کشورها و همراهان ایشان برای دو شام رسمی و همچنین برای هر یک از چادرهای محل اقامت سران ۳ سری ظروف با کارد و چنگال و لوازم کامل مشروبخوری به ترتیب زیر تهیه و وضع هر سری در حال حاضر به شرح زیر است:

الف - برای میز بزرگ شام رسمی شب اول یک سرویس ۱۵۰ نفره مخصوص با کارد و چنگال و لوازم مشروبخوری که طرح آن را علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران قبلاً تصویب فرموده بودند خریداری که بلافاصله بعد از خاتمه مراسم جشن در پرسپولیس به وسیله نمایندگان ماکزیم که مأمور پذیرایی چادر سلطنتی و اقامتگاه سران بودند طی یک صورت جلسه رسمی به آقای یزدی رئیس نظارتخانه دربار شاهنشاهی تحویل گردید که در حال حاضر در انبار نظارتخانه سعدآباد موجود است از این سری فقط چند عدد کارد و چنگال مفقود شده بود که چون سفارش مخصوص بود به کارخانه مربوطه اطلاع داده شد که کسری را ارسال دارند.

ب - سری دوم برای پذیرایی از همراهان سران در شب اول و دوم به تعداد ۶۰۰ نفر سرویس غذاخوری با کارد و چنگال و لوازم مشروبخوری کامل و سرویس کامل آشپزخانه تهیه شد که بلافاصله باز بعد از خاتمه جشن طی صورت جلسه رسمی به وسیله نمایندگان ماکزیم به آقای یزدی رئیس نظارتخانه دربار تحویل شد که مثل سری اول در انبار موجود می‌باشد.

ج - سری سوم برای هر یک از چادر محل اقامت سران کشورها یک سرویس شش نفری با قاشق و چنگال و سرویس مشروبخوری تهیه شده بود که با وسایل دیگر هر چادر طی صورت جلسه رسمی به وسیله نمایندگان مؤسسه ژانسن با سایر اثاثیه چادرها به نمایندگان سازمان جلب سیاحان تحویل و رسید رسمی دریافت شد خواهشمندم اوامر مطاع مبارک شاهانه را ابلاغ فرمایند.

معاون وزارت دربار شاهنشاهی در امور داخلی

[۷۴۶ و ۲-۲-۷۴۵ - ۱۷۱ الف]

امیر متقی

شماره ۱۳۵۱۸/د

۱۳۵۰/۱۲/۲۱

جناب آقای دکتر فضل‌الله مشاور

سرپرست حقوقی شرکت ملی نفت ایران

عطف به نامه شماره ح/۲۷۳۹/۳۶۱۸ مورخ ۱۳۵۰/۱۱/۲۰ موضوع ادعای شرکت ژانسن از بیمه ایران بابت اثاثیه از بین رفته و یا شکسته شده خوب یادم هست که چندین ماه قبل از شروع کار در یکی از بازدیدها موقعی به اتفاق همکارانم به تخت‌جمشید رسیدیم که بعضی از کامیونهای اثاثیه اقامتگاه مخصوص را که از اروپا به ایران و به تخت‌جمشید رسیده بود مشغول تخلیه بودند در یک کامیون دو دستگاه حمام کامل چادر محل سران به کلی خرد شده بود حالا به همین نسبت حساب فرمایید صد هواپیمای ۳۰۳ [C_130] ارتش و تعداد زیادی کامیون از فرانسه کلیه اثاثیه اقامتگاه سران را به شیراز منتقل و از شیراز به وسیله کامیونهای ارتشی به تخت‌جمشید حمل کرده‌اند و باز از این انبارهای موقت برای نصب به محل اقامتگاه برده‌اند و ما برای همین پیش‌بینی با شرکت بیمه قرارداد منعقد کرده‌ایم حالا شرکت ژانسن دویست و پنجاه هزار فرانک فراتسه ادعا دارد چطور شرکت بیمه می‌گوید مقررات رعایت نشده باید به این کار رسیدگی بفرمایید نمی‌توان جواب یک شرکت خارجی را که کاری چنین عظیم و غیرقابل باور را در ظرف ۹ ماه با آن دقت و ظرافت انجام داده به همین سادگی که چون شما نماینده در محل نداشتید حرف شما قبول نیست، داد. خواهشمندم با جناب آقای مهندس فروغی که ناظر فنی این طرح از اول تا آخر بوده‌اند بررسی و از تیمسار سپهبد ضرغام فرمانده سپاه دوم هم تحقیق فرمایید و روی یک پایه صحیح و با مدارک و دلیل جواب رد بدهید و در صورت درست بودن ادعای این شرکت باید حرف حساب را گوش کرد. به هر صورت انتظار دارم که جناب عالی که تا به حال با دقت این کار را به انجام رسانیده‌اید در این مورد هم جریان را تعقیب فرمایید. سپاسگزارم.

اینها را هم که واقعاً کار کردند نباید به این صورت تو دهنی زد.

وزیر دربار شاهنشاهی،

اسدالله علم {امضا}

[۹۵۸ تا ۹۵۷-۲-۲-۱۱۷۱ الف]

معاون نخست وزیر و سرپرست سازمان جلب سیاحان

شماره ۴۵۱۰

تاریخ ۱۳۵۱/۲/۲۶

سرور عزیز، جناب آقای امیر اسدالله علم وزیر دربار شاهنشاهی با کمال احترام به عرض آن جناب می‌رساند: همان طور که استحضار دارند پس از برگزاری جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران حسب الامر مطاع مبارک ملوکانه مقرر گردید تا تعیین تکلیف قطعی چادرها و محوطه کوی سران در تخت جمشید، تأسیسات فوق‌الذکر به سازمان جلب سیاحان واگذار گردد. سازمان جلب سیاحان در این مدت نهایت کوشش را به عمل آورد تا بتواند از این تأسیسات به نحو شایسته‌ای و بدون هیچ‌گونه تحمیلی به دولت بهره‌برداری نماید اما متأسفانه با تمام تلاشهایی که در این زمینه به عمل آورد موفقیتی آنچنان که متناسب با نظرات سازمان باشد حاصل ننمود.

در زمینه بهره‌برداری از این تأسیسات پیشنهاداتی به مؤسسات Iran - Air, Pan American, Intercontinental, Hilton و همچنین دیگران مؤسسات و آژانسهای داخلی ارائه گردید که مورد قبول آنان قرار نگرفت و تنها پیشنهادی که واصل شد از کلوب مدیترانین [Mediterranean] بود که در ضمن آن بابت هر مسافری که برای اقامت به کوی سران می‌آورد مبلغ سه دلار برای کرایه هر تخت در نظر گرفته بود چون این مبلغ ناچیز به هیچ وجه جوابگوی هزینه‌های هنگفت آن محدوده نبود لذا مورد قبول واقع نگردید اینک با توجه به هزینه‌های سنگین و مشکلات عدیده دیگری که نگاهداری چادرها و تأسیسات مربوطه برای دولت فراهم آورده است و همچنین به تبعیت از این نظر که دیگر علاوه بر هزینه‌های اولیه‌ای که برای برگزاری جشنهای دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی ایران انجام گردیده خرجی اضافه بر آن انجام نگردد پس از بررسی و مشاوراتی که با مؤسسه جانسون سازنده چادرها و متخصصین اعزامی وزارت آبادانی و مسکن و نمایندگان این سازمان به عمل آمد خلاصه پیشنهادات و نظرات خود را برای رفع این مشکل ذیلاً به عرض جناب عالی می‌رساند و استدعا دارد مراتب را به شرف عرض مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر رسانیده اوامر مطاع ملوکانه را به سازمان جلب سیاحان امر به ابلاغ فرمایند:

۱. طبق اوامر صادره در مورد تغییر و تجهیز چادرها به صورت هتل درجه لوکس هیئتی تحت نظر وزارت آبادانی و مسکن مأمور مطالعه و بررسی در این زمینه گردید. پس از انجام مطالعات و بررسیهای لازم مبلغی در حدود ۱۰۰ الی ۱۵۰ میلیون ریال

هزینه را در جهت تکمیل و تبدیل این تأسیسات پیش‌بینی نمودند که به این ترتیب تصور نمی‌رود درآمد حاصل از بهره‌برداری چنین واحدی تأمین مخارج مورد نیاز و تکافوی هزینه‌های انجام شده را بنماید، و از نظر اقتصادی مقرون به صرفه نخواهد بود.

۲. چادرها به وزارتخانه‌ها واگذار شود و هزینه مربوط به کوی سران بین آنها تقسیم و هر وزارتخانه موظف به نگهداری چادرهای خود و پرداخت سهم خود از هزینه کوی سران باشد. مسلماً اتخاذ چنین تصمیمی موجب تحمیل هزینه‌های قابل توجه بر دوش دولت خواهد بود.

۳. چادرها با تمام لوازم و اثاثیه و آمبلمان [اسباب و اثاثیه: ameublement] (بجز چادر بزرگ و چهار چادر دیگر که به شکل موزه حفظ و نگهداری خواهند شد) به مؤسسات و افراد خصوصی به قیمت عادلانه فروخته شود و اعتباری که از این طریق حاصل می‌شود صرف نگهداری چادرها گردد.

۴. چادر بزرگ و چهار چادر دیگر با آمبلمان موجود جهت برگزاری جشنها و کنفرانسها اختصاص داده شود و در سایر مواقع به صورت موزه حفظ و نگهداری گردد و اثاثیه و لوازم سایر چادرها به نیروی دریایی شاهنشاهی که در حال حاضر احتیاج به تجهیز مهمانسرای بندرعباس دارد و یا دربار شاهنشاهی و وزارت امور خارجه برای ادارات مرکزی و یا احياناً برای استفاده سفارتخانه‌های شاهنشاهی واگذار شود که این راه حل نیز به هر حال رفع مشکل را به طور کامل نخواهد کرد و برای نگهداری چادرها دولت باید از اعتبارات خود مبلغی را تخصیص دهد.

۵. پیشنهادی از طرف چند مبل فروش معتبر تهران واصل شده و مراتب به شرف عرض مبارک ملوکانه رسیده که حاضر هستند در قبال واگذاری آمبلمان چادرها (بجز چادر بزرگ و چهار چادر دیگر) هزینه نگاهداری کلیه چادرها را به مدت ۵ سال تأمین نمایند و پس از انقضای مدت، کلیه چادرها را بدون نقص تحویل سازمان نمایند.

۶. هتل یکصد اطاقه آستان قدس در شرف اتمام است؛ چنانچه اجازه فرمایند آمبلمان چادرها به آن هتل منتقل و بهای آن دریافت شود.

۷. چادرها بین استانهای کشور تقسیم گردد و به همان شکل موجود به طور موزه در هر استان نگاهداری شود.

۸. نظر به میمنت جشنهای دوهزار و پانصد ساله کشور شاهنشاهی ایران و استقرار سران کشورهای خارجی چادرها اهمیت و موقعیت خاصی را در میان مردم ایران احراز نموده‌اند و لذا به این سبب ممکن است به حراج عمومی نیز گذارده شود.

پیشنهاد سازمان جلب سیاحان پس از کسب تکلیف از پیشگاه مبارک شاهنشاه و قبول هر یک از شقوق فوق چنانچه اجازه فرمایند چنین خواهد بود که، به استثنای چادر بزرگ و چهار چادر دیگر که در موارد خاص به منظور برگزاری جشنها و کنفرانسها مورد

استفاده قرار خواهد گرفت و در مواقع عادی به صورت موزه حفظ و نگاهداری خواهد شد. بقیه چادرها را پس از تخلیه آمبلمان به نحو بسیار ساده تجهیز و تکمیل نموده و در دهکده نوینباد تخت‌جمشید به صورت Country Club با ایجاد امکانات ورزشی که در حال حاضر در دست اجراست به منظور اقامت و استفاده جوانان که همواره مورد توجه و عنایت خاص ملوکانه بوده است قرار گیرد. به نظر سازمان این امر نه تنها دیگر مخارج سنگینی را تجدید نخواهد نمود بلکه عملاً نشان خواهد داد این تأسیسات که روزی مقر سران کشورهای خارجی به هنگام برگزاری جشنهای تاریخی دوهزار و پانصد ساله کشور شاهنشاهی ایران بوده است اکنون بدون تحمیل مخارج هنگفت در جهت انتفاع عمومی مردم ایران و بالاخص جوانان کشور در این دهکده نوینباد قرار گرفته است. مستدعی است، همان طور که فوقاً تقاضا شد، مراتب را به شرف عرض ملوکانه رسانده اوامر مبارک شاهنشاه آریامهر را امر به ابلاغ فرمایند.

با تقدیم احترامات
سیروس فرزانه [امضا]

[در حاشیه]

جناب امیر متقی

خیلی فوری مذاکره فرمایید. اعلیحضرت همایون شاهنشاه هم دائماً سؤال می‌فرمایند. این کار باید به جایی برسد که به عرض مبارک برسد چون امر مستقیم به خودم نیست مسئولیتی در پیشگاه مبارک متوجه نیست ولی میل و اراده شاهنشاه هرچه باشد باید فوری عمل شود. ۵۱/۲/۳۱

[اسدالله علم]

[۷۷۴ تا ۷۷۰-۲-۲-۱۷۱ الف]

۴۹

شورای مرکزی جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران

شماره ۱۰۴۳

تاریخ ۵۱/۲/۳۱

محرمانه

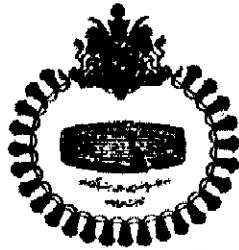
تیمسار سپهبد هاشمی نژاد

فرمانده محترم گارد شاهنشاهی

بر طبق دستور شماره ۲۵۹-۵ / م مورخ ۵۲/۲/۲۵ جناب آقای علم وزیر محترم
دربار شاهنشاهی چک شماره ۳۱۷۵۰۰- بانک عمران به مبلغ ۷۵۰,۰۰۰ ریال به

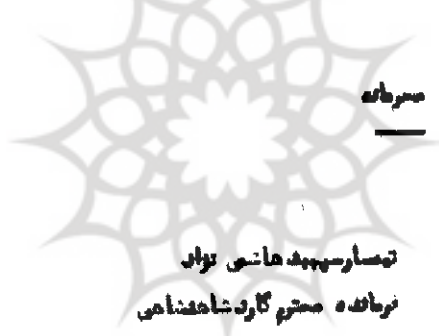
پیوست ایفاد می‌گردد.

عبدالرضا انصاری
قائم‌مقام رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران
[۷۹-۶۳-۱۲۱ ش]

باز
شماره
تاریخ
پیوست
۱۰۴۵
۵۱/۱/۵۹
۶

شورای مرکزی جشن دوازدهمین سال یادگاری شاهنشاهی ایران

مهرنامه

تصاویر مهیبه هاشمی بزاز
نمونه محترم کار شاهنشاهی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مردود دستور شماره ۵۵۱ / ۲۵ / مورخ ۵۲ / ۱ / ۶۵
آقای علم هنر مستقر دیوار شاهنشاهی چک شماره ۲۱۷۴۹۸ -
بانک تهران مبلغ / - ۰۰ / ۷۵۰۰ ریال به پیوست ایفاد میگردد.

عبدالرضا انصاری
تأمین‌کننده شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران
۱۲۱-۶۳۷۹ ش

۵۰

شورای مرکزی جشن دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران

شماره ۱۰۷۲

تاریخ ۵۲/۴/۱۴

محرمانه مستقیم

تیمسار ارتشبد نصیری

ریاست محترم سازمان اطلاعات و امنیت کشور

طبق دستور شماره ۱ - ۲۴۸ - ۵۲/۴/۱۳ جناب آقای علم وزیر محترم دربار شاهنشاهی به بانک عمران شعبه مرکزی حواله صادر گردید معادل ده هزار فرانک سوئیس در اختیار آن تیمسار محترم قرار دهند رونوشت حواله صادره جهت استحضار به پیوست ایفاد می‌گردد.

عبدالرضا انصاری

قائم‌مقام رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

[۵۸-۶۳-۱۲۱ ش]

شماره
۱۰۷۲
تاریخ
۵۲/۴/۱۴

شورای مرکزی جشن دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران

پژوهشگاه ملی مطالعات فرهنگی
سرازم مستقیم
تیمسار ارتشبد نصیری
ریاست محترم - سازمان اطلاعات و امنیت کشور

شماره دستورالعمل: ۱ - ۲۴۸ - ۵۲/۴/۱۳ - طبق آقای علم وزیر
محترم دربار شاهنشاهی به بانک عمران شعبه مرکزی حواله صادر
گردید معادل ده هزار فرانک سوئیس در اختیار آن تیمسار محترم قرار
دهند رونوشت حواله صادره جهت استحضار به پیوست ایفاد
می‌گردد.

عبدالرضا انصاری

تایم مقام رئیس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران

شماره ۵۸-۶۳-۱۲۱

سند شماره ۵۰

۵۱

دربار شاهنشاهی

اداره رمز و محرمانه

شماره ۵۲۴۸/م

محرمانه

جناب آقای امیر عباس هویدانخت وزیر محترم
 برای تهیه مطالب و چاپ کتاب «یادنامه جشن شاهنشاهی ایران» که انجام آن به
 تصویب ذات مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر رسیده و در حال حاضر زیر
 نظر متخصصین فن مشغول تهیه و تنظیم و تدوین مطالب آن می‌باشند و لازم است
 حداکثر تا پایان سال جاری برای چاپ آن اقدام نمود هزینه‌ای برآورد شده که مبلغ آن
 ۳۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. خواهشمندم مقرر فرمایید برای تأمین این بودجه پیش‌بینی
 لازم به عمل آید و در صورتی که پرداخت آن در حال حاضر به شورای مرکزی جشن
 شاهنشاهی امکان نداشته باشد دستور فرمایید در سه ماهه اول سال ۱۳۵۳ این مبلغ در
 اختیار شورای مرکزی جشن شاهنشاهی برای منظور بالا قرار گیرد. از لطف و توجه آن
 جناب سپاسگزارم.

وزیر دربار شاهنشاهی

اسدالله علم

[۵۸۷-۲-۲-۱۱۷۱ الف]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی